Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Národný program reforiem Slovenskej republiky 2024

apríl 2024

Obsah

Zhrnutie **1**

1 Výzvy slovenskej ekonomiky **4**

1.1 Národné priority 4

1.2 Plnenie CSR 7

1.3 Plnenie cieľov Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj 8

1.1 Plnenie cieľov Európskeho piliera sociálnych práv 9

2 Makroekonomický rámec a strednodobá prognóza **13**

3 Opatrenia v kľúčových štrukturálnych oblastiach **15**

3.1 Verejné financie 15

3.2 Vzdelávanie 20

3.3 Produktivita: Výskum, vývoj, inovácie a digitalizácia 29

3.4 Trh práce, sociálne veci a bývanie 38

3.5 Kvalita inštitúcií 43

3.6 Zdravie a zdravotno-sociálna dlhodobá starostlivosť 50

3.7 Zelená transformácia 57

4 Politika súdržnosti EÚ **71**

5 Inštitucionálny rámec NPR **75**

Príloha č.1: Ciele a ukazovatele **76**

Príloha č. 2: Zoznam skratiek **82**

Zoznam grafov

Graf 1: Zdroje ekonomického zaostávania SR voči Nemecku (HDP obyvateľa Nemecka = 100), 2022 4
Graf 2: Medzinárodné porovnanie Slovenska v kvalite života (štand. odchýlka od priemeru OECD EÚ) 6
Graf 3: Reformný kompas: Vzdialenosť od cieľov stanovených pre rok 2030 a od najlepšieho výkonu podľa jednotlivých oblastí 6
Graf 4: Agenda 2030: 17 cieľov udržateľného rozvoja a odpočet Slovenska 9
Graf 5: Príspevky k rastu HDP - prognóza (p.b.) 13
Graf 6: Čerpanie EÚ zdrojov (mil. EUR) 13
Graf 7 - Nominálna vs. reálna mzda a inflácia (v %) 14
Graf 8 - Príspevky k inflácii (p. b.) 14

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1: Európsky pilier sociálnych práv – 20 zásad 10
Tabuľka 2: Európsky pilier sociálnych práv - vybrané ukazovatele, rok 2022 11
Tabuľka 3: Ciele Akčného plánu na realizáciu EPSP do roku 2030 12
Tabuľka 4: Stav čerpania a zazmluvnenia projektov k 31. decembru 2023 71
Tabuľka 5: Stav implementácie Programu Slovensko 2021 – 2027 k 31. decembru 2023 73
Tabuľka 6: Prehľad použitých ukazovateľov 77
Tabuľka 7: Popis výsledkových ukazovateľov 80

Zhrnutie

Národný program reforiem Slovenskej republiky 2024 (NPR) popisuje reformné snaženie vlády Slovenskej republiky (SR) v kľúčových štrukturálnych oblastiach. Jeho cieľom je poskytnúť ucelený prehľad o realizovaných a plánovaných opatreniach, ktorými SR reaguje na špecifické odporúčania Rady EÚ pre Slovensko, a to bez ohľadu na to, či ide o opatrenia realizované prostredníctvom politiky súdržnosti EÚ, z prostriedkov Plánu obnovy a odolnosti SR (POO) alebo zo zdrojov štátneho rozpočtu. Na úrovni EÚ predstavuje NPR kľúčovú súčasť cyklu európskeho semestra, v rámci ktorého sa prekladá Rade EÚ a Európskej komisii[1] a zohráva ústrednú úlohu pri kolektívnom monitorovaní a mnohostrannej diskusii o politických výzvach a spôsoboch ich riešenia. NPR zároveň slúži aj ako nástroj na komunikáciu plnenia cieľov Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj a Európskeho piliera sociálnych práv.

Pri plánovaní a implementácii reforiem je nutné vychádzať z analýzy súčasného stavu krajiny v najzásadnejších oblastiach rozvoja a zasadiť ich do súvislosti s najväčšími štrukturálnymi výzvami, ktorým Slovenská republika čelí. Alokačná efektívnosť, trh práce a vzdelávanie boli identifikované ako tri hlavné oblasti zaostávania z pohľadu ekonomickej konvergencie. Okrem trvalo udržateľného vyššieho rastu HDP musí štát sledovať aj cieľ zvyšovania kvality života obyvateľov. V tejto sfére zostávajú najväčšími výzvami bývanie, zdravie a kvalita nadobudnutých vedomostí a zručností.

Priorita vlády SR je návrat k udržateľným verejným financiám a stabilizácia vývoja verejného dlhu v pomere k HDP. Dlhodobá udržateľnosť verejných financií SR, zaťažená aj vysokými budúcimi nákladmi súvisiacimi so starnutím populácie, sa v uplynulých troch rokoch zhoršila a je v pásme vysokého rizika. Tento nežiaduci stav čiastočne zmiernila reforma dôchodkového systému, ku ktorej sa Slovensko zaviazalo v rámci POO. V priebehu roku 2023 boli prijaté opatrenia, ktoré jej pozitívny vplyv znižujú, ale v súčasnosti sú pripravované opatrenia, ktoré zabezpečia zachovanie pozitívneho vplyvu reformy na dlhodobú udržateľnosť verejných financií. Koncept limitov verejných výdavkov vláda plánuje zosúladiť s novými fiškálnymi pravidlami EÚ s cieľom zjednodušiť fiškálne pravidlá a vyhnúť sa tak dvojkoľajnosti pravidiel. Vláda SR sa zároveň prihlásila k snahe o zmenu dlhovej brzdy s cieľom úpravy sankčných mechanizmov a efektívnejšieho riadenia likvidity. Kvalitu verejných financií súčasne posilnila aj implementácia zmien zameraných na priorizáciu investícií a ich priebežný monitoring.

V porovnaní s priemerom Európskej únie dosahuje slovenský vzdelávací systém horšie výsledky na viacerých úrovniach. V dnešnej dobe je nutné, aby vzdelávací systém kládol dôraz na systematické a cielené rozvíjanie komplexnej gramotnosti žiakov. Pokračuje preto postupný prechod na nové kurikulum, vďaka ktorému budú žiaci môcť vo väčšej miere rozvíjať svoje tvorivé myslenie či digitálne zručnosti. Nedostatočná miera podpory detí v predprimárnom vzdelávaní sa prejavuje nižším podielom rôzne znevýhodnených detí v materských školách. V tomto kontexte bolo zavedené právo na prijatie do materskej školy pre deti od štyroch a postupne od troch rokov, a taktiež prechod na normatívne financovanie materských škôl. Medzi ďalšie inkluzívne opatrenia patrí zmena v prístupe k deťom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a zavedenie desegregačných štandardov. Reformné úsilie sa tiež sústreďuje na zvyšovanie výkonnosti vysokých škôl a podporu ich schopnosti lákať a udržiavať talenty. Modernizácia existujúcej infraštruktúry vysokých škôl a úprava metodiky rozpisu dotácií zavedením výkonnostných zmlúv podporia profiláciu a diverzifikáciu vysokých škôl na základe ich špecifických silných stránok a potenciálu rozvoja.

[1] Nariadenie Rady (ES) č. 1466/97, Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1175/2011 a Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241.

Výskum, vývoj a inovácie majú nepopierateľný význam pre dlhodobo udržateľný ekonomický rast, kvalitu života a riešenie globálnych výziev. Dopad naštartovaných reforiem však bude možné zaznamenať až s časovým odstupom. Dôležitosť agendy výskumu, vývoja a inovácií je zdôraznený konsolidáciou nadrezortnej koordinácie pod Úrad podpredsedu vlády SR ako súčasť prebiehajúcej reformy kompetencií a nadrezortnej koordinácie tvorby politík v tejto oblasti. Plnenie opatrení z prijatej Stratégie výskumu, vývoja a inovácii 2030 významne posúva reformné úsilie zamerané na efektívnejšie riadenie, procesy a alokáciu navýšených zdrojov pre podporu ekosystému. Digitálna transformácia je súčasťou úspešného zvládnutia reforiem v tejto oblasti. Kľúčovým prvkom digitálnej transformácie Slovenska bude úspešná implementácia rozsiahleho Vnútroštátneho plánu digitálnej dekády. Konkrétne kroky na podporu digitalizácie budú napríklad smerovať k zvýšeniu využívania elektronických služieb štátu, rozvoju kybernetickej bezpečnosti a nárastu počtu projektov na vývoj a aplikáciu špičkových digitálnych technológií.

Demografický tlak v spojení s pretrvávajúcim odlivom mozgov a nízkou participáciou vybraných skupín[2] obyvateľstva vedie k prehĺbeniu nedostatku pracovnej sily. Zamestnávatelia dnes čelia historicky najvyšším nedostatkom kapacít pri obsadzovaní voľných pozícií, no nárast zahraničných pracovníkov v poslednom roku do veľkej miery kompenzoval odchod Slovákov z trhu práce a prispel až 0,7 p.b. k rastu domácej zamestnanosti. V tomto kontexte opatrenia implementované v rámci POO prispievajú k zníženiu bariér a prilákaniu kvalifikovanej pracovnej sily. S cieľom podporiť lákanie a udržanie vysokokvalifikovaných zamestnancov a študentov sa napríklad vytvoria 3 plne funkčné klientské strediská (tzv. „one-stop shopy“), ktoré budú poskytovať komplexné služby uľahčujúce usadenie sa na Slovensku. Úprava valorizácie životného minima o rast životných nákladov nízkopríjmových domácností ako aj rozmrazenie minimálneho dôchodku majú potenciál zmierňovať následky vyššej inflácie pre ohrozené skupiny. Nakoľko však úroveň životného minima ostáva výrazne pod hranicou chudoby, je potrebné prehodnotiť celý koncept životného minima tak, aby jeho suma skutočne zodpovedala minimálnym výdavkom na základné životné potreby.

Kvalita inštitucionálneho prostredia do veľkej miery ovplyvňuje efektívnosť alokácie zdrojov v ekonomike. V podmienkach Slovenska sa bariéry rozvoja v tejto oblasti prejavujú najmä v podobe obmedzenej vymožiteľnosti vlastníckych práv, nedostatku dôvery vo verejné inštitúcie či regulačných a administratívnych prekážok pre podnikateľov. V tejto súvislosti je dôležité, že bola spustená nová reorganizovaná sieť súdov, ktorá cieli zefektívnenie súdnych konaní a zlepšenie kvality súdnych rozhodnutí. Elektronizácia a zrýchlenie insolvenčných konaní a procesov obchodného registra zas prispeje k zníženiu administratívnych bariér podnikania. Do konca roka 2024 nadobudne účinnosť 300 konkrétnych opatrení, ktoré povedú k administratívnym úsporám pre podnikateľov. Plánované legislatívne zmeny by mali priniesť zlepšenie súčasného mechanizmu správy zaisteného a konfiškovaného majetku. Zmodernizovanie informačných systémov pre medzinárodnú policajnú spoluprácu zefektívni výmenu informácií potrebných pre boj s medzinárodnou trestnou činnosťou. Zámerom budovania centier zdieľaných služieb je posilnenie a zlepšenie výkonu miestnej územnej samosprávy pri poskytovaní verejných služieb pre občanov.

Podobne ako vo vyspelých krajinách, výdavky na zdravotníctvo rastú rýchlejšie ako slovenská ekonomika. Po úprave zohľadňujúcej demografiu sú v medzinárodnom porovnaní súčasné náklady na zdravotníctvo v pomere k HDP dokonca o niečo vyššie ako v podobne bohatých krajinách. Výsledky slovenského zdravotníctva však zatiaľ zaostávajú za západoeurópskymi zdravotnými systémami, ako aj voči okolitým stredoeurópskym krajinám. Slovensko má jedny z najvyšších mier úmrtností v EÚ z príčin, ktoré sú liečiteľné alebo sa im dalo predísť. Stále existuje značný priestor na zlepšenie politík v oblasti verejného zdravia s cieľom znížiť počet predčasných úmrtí. Slovenské zdravotníctvo od roku 2024 postupne nabieha na úhradový systém DRG pre päť vybraných skupín zdravotnej starostlivosti, ktoré predstavujú 15-20 %

[2] Matky s malými deťmi, ľudia vo vekovej skupine 60-69, príslušníci MRK, dlhodobo nezamestnaní.

z celkovej produkcie. Kľúčovým opatrením v oblasti nemocníc je tiež pokračovanie v reforme optimalizácie jej siete. S cieľom zlepšenia alokácie zdrojov v sektore zdravotníctva má byť zriadená rozpočtová rada pre zdravotníctvo. V rámci POO boli podpísané zmluvy k siedmim veľkým investičným projektom, viaceré však dnes meškajú oproti harmonogramom. V sfére dlhodobej starostlivosti sa očakáva zjednotenie a zefektívnenie posudkovej činnosti pri posudzovaní potrieb osôb so zdravotným postihnutím v prípade nároku na osobnú asistenciu.

Ruská vojenská invázia na Ukrajinu zdôraznila potrebu zrýchlenia zelenej transformácie, zníženia závislosti od ruských fosílnych palív a posilnenia odolnosti energetického systému v celej EÚ. Európska komisia na tieto výzvy zareagovala plánom REPowerEU. Ambíciou opatrení v komponente REPowerEU v Pláne obnove a odolnosti SR je prispieť k zníženiu závislosti od fosílnych palív a rýchlejšiemu a širšiemu začleneniu obnoviteľných zdrojov energie do slovenského energetického mixu. Opatrenia napríklad zahŕňajú zjednodušenie povoľovacích procesov či investície do energetickej infraštruktúry, dopravy s nulovými emisiami a energetickej hospodárnosti budov. Nový klimatický zákon by mal zharmonizovať legislatívny rámec SR s rámcom EÚ a výrazne prispieť k dosiahnutiu klimatických cieľov do roku 2030 vrátane klimatickej neutrality najneskôr do roka 2050. Investície do zvyšovania podielu ekologických foriem dopravy podporujú transformáciu na udržateľnú dopravu. V prípade železníc však nárast stavebných nákladov a zdĺhavá projektová príprava spôsobili problémy pri plnení niektorých pôvodných cieľov. Zlepšenie hospodárenia s vodou v krajine má potenciál priniesť zmiernenie dôsledkov sucha a prispieť k obnove ekosystémov a biodiverzity. Pripravovaná Stratégia a akčný plán odpadového hospodárstva majú za úlohu zabezpečiť stabilitu a predvídateľnosť prostredia obehového a odpadového hospodárstva a zlepšiť jeho fungovanie.

1 Výzvy slovenskej ekonomiky

Kapitola sa zameriava na identifikáciu kľúčových výziev, ktoré majú výrazný vplyv na formovanie a vývoj sociálno-ekonomickej štruktúry Slovenska. Popisované výzvy sú v súlade s národnými prioritami, ktoré sa zakladajú na špecifických odporúčaniach Rady EÚ pre Slovensko (CSR), princípoch Európskeho Piliera Sociálnych Práv (EPSP) a implementácii Agendy 2030. Kapitola zároveň poskytuje východisko pre formulovanie budúcich opatrení, ktoré sú cielene zamerané na riešenie identifikovaných výziev a podporu udržateľného rozvoja krajiny.

1.1 Národné priority

Zhodnotenie súčasného pokroku krajiny pri riešení jej hlavných štrukturálnych výziev je kľúčovou súčasťou úspešného reformného úsilia. V roku 2022 bol predstavený projekt Reformného kompasu slovenskej ekonomiky[3] ako komplexného nástroja na identifikáciu najväčších výziev Slovenska nielen z hľadiska ekonomického rastu, ale aj kvality života obyvateľstva. Jeho aktualizácia prináša presnejší pohľad na momentálny stav krajiny v kontexte dopadov nedávnych kríz a hospodárskeho spomalenia.

Graf 1: Zdroje ekonomického zaostávania SR voči Nemecku (HDP obyvateľa Nemecka = 100), 2022

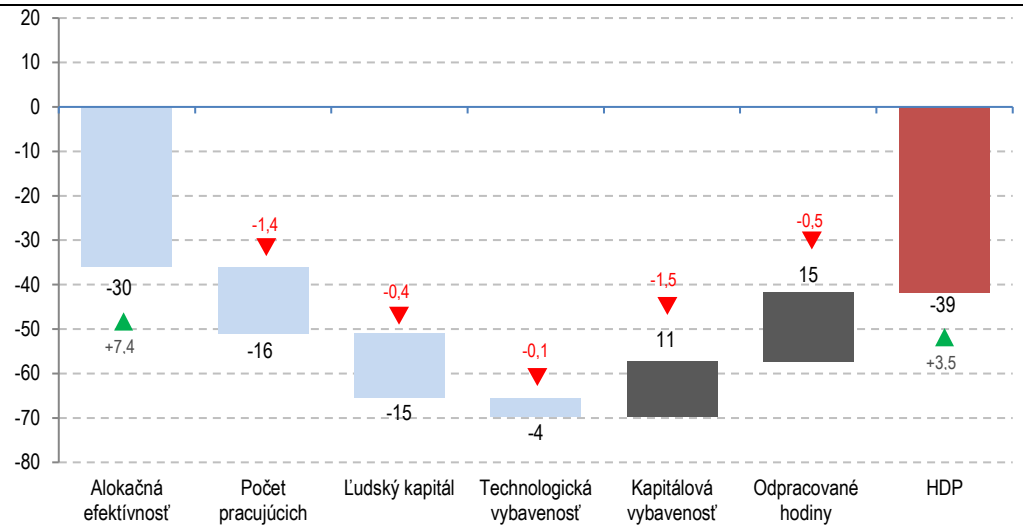

Zdroj: Eurostat/OECD, prepočet IFP

Poznámka: Uvedené grafy sú aktualizovanou súčasťou publikácie Reformný Kompas slovenskej ekonomiky. Šípky predstavujú absolútne zmeny hodnôt pri jednotlivých zdrojoch ekonomického zaostávania v porovnaní s hodnotami z roku 2019 (súčasť pôvodného dokumentu).

V súlade so zisteniami štúdie Reformný kompas sa medzi najvýraznejšie faktory zaostávania Slovenska voči nemeckej ekonomike aj naďalej radia alokačná efektívnosť, trh práce a kvalita ľudského kapitálu. V porovnaní s minuloročným NPR 2023[4], ktorý pri dekompozícii ekonomického rastu vychádza z roku 2019, sa slovenská ekonomika do roku 2022 mierne priblížila k nemeckej úrovni, a to najmä prostredníctvom faktora alokačnej efektívnosti[5]. V sledovanom období však nemecká ekonomika vykazovala tendenciu pohybu k priemeru EÚ v negatívnom smere, konkrétne v ukazovateli HDP na obyvateľa v štandardoch parity kúpnej sily bol identifikovaný nižší rast kúpyschopnosti príjmov obyvateľov Nemecka v porovnaní s priemerom EÚ. V prípade Slovenska nastal v tom istom období prevažne stagnujúci vývoj voči

[3] Reformný kompas slovenskej ekonomiky.
[4] Národný program reforiem 2023.
[5] Efektívnosť alokácie zdrojov je ovplyvnená predovšetkým kvalitou inštitucionálneho prostredia. V podmienkach slovenskej ekonomiky sa značné bariéry rozvoja v danej oblasti prejavujú hlavne v podobe obmedzenej vymožiteľnosti vlastníckych práv, nedostatku dôvery vo verejné inštitúcie a vysokých regulačných prekážok pre podnikateľov.

priemeru EÚ, to znamená, že konvergencia voči Nemecku mala pasívny charakter. Zároveň je potrebné údaje slovenského HDP v parite kúpnej sily (PKS) interpretovať s vyššou mierou opatrnosti, nakoľko boli zistené metodické nedostatky pri meraní a revízií cenových hladín, pričom aj revízna politika časových radov Eurostatu podlieha oneskoreniam[6]. V rámci statického pohľadu na zdroje ekonomického zaostávania Slovenska je potrebné naďalej sústrediť reformné úsilie do oblastí, v ktorých je negatívna konvergenčná medzera najväčšia.

Napriek odolnosti slovenského trhu práce[7] v nedávnych krízach, zostávajú mnohé výzvy nevyriešené. Trh práce na Slovensku potvrdil relatívne dobrú kondíciu a odolnosť aj v prostredí spomalenej ekonomickej aktivity spôsobenej pandemickou a energetickou krízou. Na druhej strane, hlavné prekážky, ktoré bránia Slovensku dosiahnuť lepšie výsledky v ukazovateli podielu pracujúcich na celkovej populácii, zahŕňajú dlhodobú nezamestnanosť, nedostatočné výsledky na trhu práce ľudí z MRK, nízke zastúpenie matiek s malými deťmi a obmedzenú účasť ľudí vo veku 60 až 69 rokov. Z dlhodobého hľadiska je potrebné brať do úvahy aj dôsledky automatizácie[8], starnutia populácie[9] a rastúcich požiadaviek na kvalifikáciu pracovnej sily, ktoré synergickým spôsobom predstavujú značnú výzvu pre súčasnú štruktúru zamestnanosti na Slovensku. Odolnosť trhu práce voči makroekonomickým výkyvom je dôležitým, avšak nedostatočným predpokladom pre úspešnú adaptáciu týchto (sčasti prebiehajúcich) zmien.

Tretím hlavným identifikovaným zdrojom ekonomického zaostávania Slovenska je kvalita ľudského kapitálu. Vzdelávací systém je poznačený nedostatočnou inklúziou, ktorá začína už nízkou účasťou detí na predprimárnom vzdelávaní. Výzvou zostáva eliminácia rozdielov v pripravenosti pri nástupe na primárne vzdelávanie a cielenejšia orientácia na vzdelávacie výstupy, a to nielen gramotnosť a celoživotné zručnosti, ale celé spektrum oblastí, kde výstupy školstva zaostávajú a nevytvárajú predpoklady pre rozvoj inovatívnej ekonomiky. Ide napríklad o oblasť matematickej a čitateľskej gramotnosti a znalostí a zručností v oblasti prírodovednej gramotnosti. Vysoké školy čelia problému klesajúcej atraktivity, ktorá sa prejavuje odchodom významného percenta domácich študentov na zahraničné vzdelávacie inštitúcie. Rigidný charakter systému celoživotného vzdelávania a absencia kvalitného kariérneho poradenstva prispievajú k relatívne nízkej účasti dospelých na ďalšom vzdelávaní po vstupe na trh práce. Vzhľadom na technologický pokrok sa kvalifikačná medzera disponibilných pracujúcich voči požiadavkám pracovného trhu rozširuje.

Okrem trvalo udržateľného vyššieho rastu HDP musí štát sledovať aj cieľ zvyšovania kvality života obyvateľov. V tejto sfére sa oblasti najväčšieho zaostávania nemenia a sú nimi zdravie, bývanie a rovnako ako pri ekonomickom raste aj kvalita nadobudnutých vedomostí a zručností . Výzvy vo vzdelávaní vo veľkej miere súvisia aj s ostatnými oblasťami. V širšom ponímaní predstavuje vzdelanie univerzálny verejný statok, ktorý má presah do takmer všetkých sfér sociálneho a ekonomického života. V porovnaní s inými ekonomickými politikami má vyššie dlhodobé výnosy a je nevyhnutnosťou pre rozvoj inovácií.

---

[6] O parite (Dujava a Žúdel, 2023). Podrobne sa uvedenej problematike venuje aj štúdia Dobieha slovenské HDP na obyvateľa v parite kúpnej sily bohatšie krajiny EÚ? (Hlaváč, 2023).

[7] Odolnosť trhu práce v kontexte pandemickej krízy možno sčasti pripísať zmene v povahe ochrany pracovných miest. Na rozdiel od finančnej krízy v roku 2008/09 sa pandemická kríza neprejavila primárne nárastom miery nezamestnanosti, ale predovšetkým znížením využitia kapacít pracovníkov (počtom odpracovaných hodín) pri zachovaní statusu zamestnanosti. Stalo sa tak na základe uplatnenia systému ochrany pracovných miest („Kurzarbeit"), ktorý v čase predchádzajúcich recesií nebol na Slovensku realizovaný. (Morvay a Hudcovský, 2022).

[8] Technologický pokrok ohrozuje na Slovensku najmä nízko a stredne kvalifikovanú pracovnú silu. Automatizáciou sú tak viac ohrozené povolania s nízkymi priemernými mzdami, čo má ďalšie implikácie pre rast príjmových nerovností a sociálne aspekty. Medzi odvetvia s najvyšším podielom vysoko ohrozenej zamestnanosti na ich celkovej zamestnanosti na Slovensku patria najmä viaceré odvetvia spracovateľského priemyslu, veľkoobchod a maloobchod (Kolektív autorov KOZ SR, 2020).

[9] Podľa populačných prognóz Eurostatu patrí Slovensko medzi európske krajiny s najrýchlejšie starnúcim obyvateľstvom. Súčasný pomer medzi počtom obyvateľov v poproduktívnom a produktívnom veku, ktorý je približne 1 : 4,1, sa zmení do roku 2030 približne na 1 : 3,0. Slovensko teda čelí výzvam spojeným so znižovaním populácie vrátane významných sociálnych a ekonomických dopadov, s negatívnymi následkami pre systém sociálneho zabezpečenia a zdravotnej starostlivosti a potrebou prijatia bezprecedentných a nákladných opatrení. Viac vo Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030.

Graf 2: Medzinárodné porovnanie Slovenska v kvalite života (štand. odchýlka od priemeru OECD EÚ)[10]

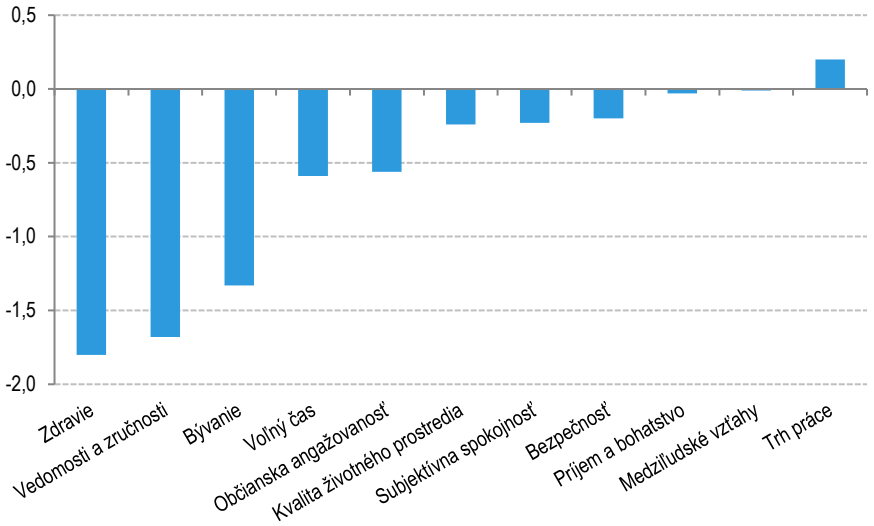

Zdroj: OECD, prepočet IFP

Okrem identifikácie výziev je rovnako dôležité stanoviť si konkrétne ciele a pravidelne vyhodnocovať ich dosahovanie. Za týmto účelom boli stanovené ciele[11] pre TOP 30 indikátorov[12] v ôsmich oblastiach. Jednotlivé oblasti predstavujú najväčšie výzvy z pohľadu ekonomického rastu, kvality života, ale aj z pohľadu megatrendov ako sú demografické zmeny (vo väzbe na indikátory dlhodobej udržateľnosti) či zelená a digitálna transformácia. Agregovaný pohľad na identifikované výzvy prináša Reformný Kompas v aktualizovanom Graf 3, ktorý na ročnej báze sumarizuje vzdialenosť súčasného stavu od stanovených cieľov vo výsledkových indikátoroch pokrývajúcich všetkých osem oblastí.

Graf 3: Reformný kompas: Vzdialenosť od cieľov stanovených pre rok 2030 a od najlepšieho výkonu podľa jednotlivých oblastí

Zdroj: prepočty IFP

[10] Ľavá os zobrazuje štandardné odchýlky od priemeru OECD EÚ pre jednotlivé oblasti kvality života (stĺpce predstavujú priemer ukazovateľov v danej oblasti).
[11] Kompletná metodika stanovovania cieľov je v Prílohe 1.
[12] Prehľad 30 indikátorov spolu s dlhodobým trendom ich vývoja sa nachádza v Prílohe 1.

Grafické zobrazenie hlavných sociálno-ekonomických oblastí zaostávania Slovenska predstavuje nástroj pre identifikáciu výziev, v ktorých je potrebné intenzívne reformné úsilie na dosiahnutie cieľových hodnôt. Na dosiahnutie zúženia medzier vo všetkých ôsmich oblastiach rozvoja je preto nevyhnutné účinné využívanie dostupných finančných prostriedkov EÚ s cieľom riadneho plnenia opatrení z ambiciózneho POO[13]. Z danej perspektívy patria medzi prioritné oblasti najmä „verené financie", „zdravie" a „produktivita", v rámci ktorých dosahuje SR najhoršie výsledky v porovnaní s najlepšími krajinami EÚ.

V oblasti dlhodobej udržateľnosti a produktivity sme od dosiahnutia cieľových hodnôt najďalej. K nepriaznivej dlhodobej udržateľnosti verejných financií prispievajú najmä vysoké budúce náklady spôsobené starnutím populácie a doteraz dosiahnutá nedostatočná konsolidácia. Zhoršenie dlhodobej udržateľnosti verejných financií je však potrebné vnímať aj v kontexte dôsledkov pandémie, vojny na Ukrajine a z nej vyplývajúcej energokrízy. V porovnaní s minuloročnou správou NPR 2023 bol v oblasti verejných financií agregátne zaznamenaný iba nepatrný pokrok. Pozitívny medziročný prínos ukazovateľa dlhodobej udržateľnosti (S2)[14] a hrubého dlhu verejných financií je totiž výrazne ovplyvnený aj priaznivým trendom v ostatných krajinách EÚ. Výsledná hodnota za konkrétnu oblasť je teda subjektívna voči rozpätiu medzi krajinami s tretím najlepším a najhorším výkonom v danom roku a nereflektuje čisto absolútne zmeny. Výraznejšie zlepšenie indikátora S2 vďaka dôchodkovej reforme sa tak v konečnom dôsledku neprenieslo do celkového hodnotenia a súhrnný indikátor pre verejné financie je naďalej vysoko nad úrovňou z roku 2018/19, resp. cieľovou hodnotou pre rok 2030. Vyššie popísané faktory spôsobili, že dobiehanie cieľovej hodnoty definovanej metodikou nadobúda medzi sledovanými obdobiami prevažne stagnujúci charakter.

K oblastiam s najnižšou konvergenčnou medzerou patrí vzdelávanie[15] a zelená transformácia. V prípade zelenej transformácie identifikujeme čiastočné zhoršenie, ktoré je spôsobené najmä negatívnym krátkodobým výkyvom ukazovateľa miery recyklovania komunálneho odpadu. Z dlhodobého hľadiska je však posun v oblasti zelenej transformácie najviditeľnejší, vďaka čomu krajina využíva svoje ekologické zdroje efektívnejšie. Energetická kríza vyvolaná ozbrojeným konfliktom na Ukrajine však zvýraznila urgentnosť ďalších výziev v tejto oblasti, na ktoré je potrebné reagovať reformnými opatreniami. Z toho dôvodu je dôležité reformné úsilie sústrediť najmä do diverzifikácie zdrojov energie s cieľom znížiť závislosť od fosílnych palív a urýchlenia prechodu na obnoviteľné zdroje energie v súlade s novým plánom Európskej komisie REPowerEU.

1.2 Plnenie CSR

CSR pre Slovensko za rok 2023[16] odporúčajú zamerať sa na zabezpečenie obozretnej fiškálnej politiky a urýchlenie zelenej a digitálnej transformácie. Rast bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov súvisiacich s kompenzáciou vysokých cien energií a pomocou pre ľudí utekajúcich z Ukrajiny by mal byť v súlade s celkovo neutrálnymi zámermi politiky. Koncom roka 2023 sa deaktivovala všeobecná úniková doložka Paktu stability a rastu, ktorá v prípade prudkého hospodárskeho poklesu umožňuje dočasne sa odchýliť od bežne uplatňovaných rozpočtových požiadaviek. Rada EÚ z toho dôvodu vyzvala na prijatie fiškálnych politík v rokoch 2023-2024, ktoré zabezpečia strednodobú udržateľnosť dlhovej služby a zároveň udržateľným spôsobom zvýšia potenciálny rast. Toto odporúčanie je pre Slovensko

[13] Koncom roka 2023 Slovensko predložilo už v poradí 4. žiadosť o platbu 924 mil. eur v rámci POO, čím sa zaradilo medzi krajiny s najrýchlejším plnením opatrení z POO. Z pohľadu plnenia cieľov bude rovnako dôležité efektívne čerpanie finančných zdrojov (takmer 13 miliárd eur) a implementácia investícií v rámci politiky súdržnosti EÚ na obdobie 2021 - 2027.
[14] Ide o predbežné hodnoty. Aktualizované hodnoty indikátora S2 budú súčasťou DSM vydaného v marci 2024.
[15] V rámci vzdelávania bol identifikovaný výrazný medziročný posun v podiele ľudí zúčastňujúcich sa vzdelávania a odbornej prípravy za posledné štyri týždne. Je však dôležité podotknúť, že v roku 2021 prebehla metodologická úprava EU-LFS, ktorá mala vplyv aj na spomenutý ukazovateľ. Momentálne však nie je možné rozlíšiť efekt metodologickej zmeny od skutočného pokroku v danom ukazovateli. Výrazné zaostávanie Slovenska v iných ukazovateľoch vzdelávania ako PISA alebo podiel detí v predprimárnom vzdelávaní však svedčí o nevyhnutnosti zvýšenia reformného úsilia práve v oblasti vzdelávania.
[16] Odporúčania Rady EÚ pre Slovensko na rok 2023.

obzvlášť dôležité vzhľadom na identifikované nedostatky v dlhodobej udržateľnosti verejných financií na národnej úrovni. CSR sleduje aj dosahovanie obozretných strednodobých fiškálnych pozícií, kde je potrebné reformné úsilie umocniť.

Daňový systém Slovenska má potenciál byť zreformovaný s cieľom zvýšiť hospodársku efektívnosť, podporiť environmentálnu a fiškálnu udržateľnosť a zvýšiť spravodlivosť. Daňové zaťaženie práce osôb s nízkymi príjmami a jednorodičovských domácností je v porovnaní s inými krajinami EÚ mimoriadne vysoké. Na druhej strane sa naplno nevyužíva potenciál environmentálnych daní a daní z nehnuteľností. Zmena daňového mixu by mohla podporiť rast a zároveň pomôcť podporiť zelenú transformáciu a environmentálnu udržateľnosť. Z toho dôvodu Rada EÚ odporúča zefektívniť daňový mix a zabezpečiť, aby viac podporoval inkluzívny a udržateľný rast, a to aj využitím potenciálu environmentálnych a majetkových daní.

V nadväznosti na výzvy adresované v oblasti zelenej transformácie má Slovensko znížiť celkovú závislosť od fosílnych palív, diverzifikovať zdroje energie a dosiahnuť energetickú úsporu na základe reforiem a investícií, ktoré prináša nová kapitola REPowerEU v rámci schválenej aktualizácie POO. V kapitole REpowerEU sú zahrnuté aj opatrenia, ktoré pomôžu v boji proti energetickej chudobe, podporia nízkoemisnú, respektíve bezemisnú dopravu a urýchlia rekvalifikáciu pracovnej sily na ekologické a súvisiace digitálne zručnosti. Významnú úlohu pri zelenej transformácii majú zohrávať aj prostriedky Programu Slovensko a Modernizačného fondu. Nedostatok pracovnej sily a požadovaných zručností v odvetviach a povolaniach, ktoré sú kľúčové pre zelenú transformáciu, vrátane výroby, zavádzania a údržby emisne neutrálnych technológií, vytvára prekážky pri prechode na emisne neutrálne hospodárstvo. Kľúčom k zníženiu nedostatku požadovaných zručností a podpore začleňovania a prerozdelenia pracovnej sily sú kvalitné systémy vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré reagujú na meniace sa potreby trhu práce, a cielené opatrenia na zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu[17].

1.3 Plnenie cieľov Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj

Slovensko sa z pohľadu dosahovania cieľov Agendy 2030 umiestnilo v minulom roku na 23. pozícii spomedzi 166 sledovaných krajín v rámci širšieho hodnotenia krajín OSN. Celkové skóre, ktoré meria pokrok krajiny v dosahovaní všetkých cieľov udržateľného rozvoja (SDG), sa zvýšilo z pôvodných 78,27 na 79,12, čo naznačuje mierne pozitívny celkový trend vo vývoji Slovenska v porovnaní s rokom 2022.

Ciele udržateľného rozvoja doplňujú identifikované národné výzvy so zdôraznením environmentálnej a sociálnej udržateľnosti ďalšieho rozvoja. Dve tretiny vybraných ukazovateľov, ktoré slúžia na národné monitorovanie pokroku v reformách uvádzaných v predchádzajúcej časti, sú rovnako zahrnuté v sledovaných ukazovateľoch udržateľného rastu, a tým čiastočne reflektujú odpočet dosiahnutých výsledkov z pohľadu Agendy 2030.[18] Ďalšia iniciatíva zameraná na dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja predstavuje komplementárny prístup k ambícii dosiahnuť ciele stanovené na národnej úrovni.

Slovensko v súčasnosti vykazuje mierny pokrok vo väčšine monitorovaných oblastí, cieľ „Žiadna chudoba“[19] je dosiahnutý. Naopak veľké výzvy sú identifikované pri cieľoch „Ochrana klímy“, „Zodpovedná

[17] Slovensko patrí medzi krajiny s najväčšou koncentráciou zamestnanosti v automobilovom a oceliarskom priemysle v EÚ, t. j. v odvetviach, na ktoré bude mať značný vplyv zelená transformácia.

[18] Ročný prieskum udržateľného rastu na rok 2024 odporúča sústreďovať odpočet v kontexte európskych politík na štyri prierezové oblasti: makroekonomická stabilita, environmentálna udržateľnosť, produktivita a spravodlivosť. Dané rozmery konkurencieschopnej udržateľnosti sú v súlade s úsilím EÚ dosahovať neustály pokrok pri plnení cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja.

[19] Ciele stanovuje a vyhodnocuje OSN. Cieľ „Žiadna chudoba“ sa zameriava sa na ukončenie chudoby prostredníctvom vzájomne prepojených stratégií, vrátane podpory systémov sociálnej ochrany, uspokojivého zamestnania a spôsobilosť chudobných prekonať nepriaznivú situáciu vyplývajúcu z chudoby. Zoznam merateľných ukazovateľov pre cieľ „Žiadna chudoba“ je dostupný tu.

výroba a spotreba“ či „Priemysel, inovácie a infraštruktúra“. Napriek tomu, že v roku 2022 bol cieľ „Zníženie nerovností“ už dosiahnutý, výzvy v tejto oblasti opäť pretrvávajú.

Graf 4: Agenda 2030: 17 cieľov udržateľného rozvoja a odpočet Slovenska

Zdroj: Európska správa o udržateľnom rozvoji 2023

Agenda 2030, schválená členskými štátmi OSN, predstavuje sústavné globálne úsilie monitorovať sociálno-ekonomický rozvoj s cieľom dosiahnuť dlhodobú udržateľnosť. Obsahuje definíciu 17 oblastí udržateľného rozvoja a 169 merateľných cieľov, pričom kladie dôraz na spravodlivú distribúciu ekonomickej prosperity aj s ohľadom na budúce generácie. Slovensko sa pripojilo k implementácii Agendy 2030 v marci 2016.

V Európskej správe o udržateľnom rozvoji 2023[20] sa plošne pre všetky sledované krajiny konštatujú závažné odchýlky od predpokladaných trajektórií dosahovania cieľov udržateľného rozvoja vo všetkých sledovaných oblastiach. V dôsledku pandémie v roku 2020 a sprievodných kríz vrátane energetickej sa predpokladané trajektórie plnenia stanovených cieľov plošne zastavili. Zaviazaným krajinám je však naďalej dôkladne prízvukované, aby využili druhú polovicu realizačného obdobia Agendy 2030 na kritické preskúmanie a aktualizáciu národných stratégií pre ciele udržateľného rozvoja a zároveň si obnovili svoj pevný záväzok k ich dosiahnutiu.

1.1 Plnenie cieľov Európskeho piliera sociálnych práv

Pokračujúce vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv (EPSP) zostáva politickou prioritou na podporu vzostupnej sociálnej konvergencie v EÚ. Účelom EPSP je posilnenie uplatňovania práv občanov EÚ v troch rámcových kapitolách: i) rovnaké príležitosti a prístup na trh práce, ii) spravodlivé pracovné podmienky a iii) sociálna ochrana a začleňovanie, ktoré sú následne konkrétnejšie vymedzené v 20 základných zásadách

[20] Európska správa o udržateľnom rozvoji 2023.

(tabuľka nižšie). Základy pre vznik EPSP boli položené na Bratislavskom samite počas slovenského predsedníctva v Rade EÚ.

Z pohľadu dosahovania výsledkov v rámci EPSP patrí medzi najväčšiu národnú výzvu poskytovanie adekvátneho vzdelania a posilňovanie zručností. Zaostávame aj vo vybraných ukazovateľoch trhu práce vrátane miery dlhodobej nezamestnanosti. Naopak v prípade príjmových nerovností a miery rizika chudoby a sociálneho vylúčenia patríme pravidelne medzi krajiny s najlepšími výsledkami v rámci EÚ. Všetky najdôležitejšie výzvy, ktoré SR v súčasnosti ovplyvňujú, vrátane ekologickej transformácie, digitalizácie a demografických zmien, majú rešpektovať aspekt rovnosti medzi mužmi a ženami. Na dosiahnutie cieľa rovnosti mužov a žien je preto nevyhnutné začleniť perspektívu rovnosti mužov a žien do všetkých politík a procesov.

Tabuľka 1: Európsky pilier sociálnych práv - 20 zásad

Rovnaké príležitosti a prístup na trh práce	Spravodlivé pracovné podmienky	Sociálna ochrana a začleňovanie
1. Vzdelávanie, odborná príprava a celoživotné vzdelávanie 2. Rovnosť mužov a žien 3. Rovnosť príležitostí 4. Aktívna podpora zamestnanosti	5. Bezpečné a adaptabilné zamestnanie 6. Mzdy 7. Informácie o podmienkach zamestnania a ochrana v prípade prepustenia 8. Sociálny dialóg a zapojenie pracovníkov 9. Rovnováha medzi pracovným a súkromným životom 10. Zdravé, bezpečné a prispôsobené pracovné prostredie a ochrana údajov	11. Starostlivosť o deti a podpora detí 12. Sociálna ochrana 13. Dávky v nezamestnanosti 14. Minimálny príjem 15. Príjem v starobe a dôchodky 16. Zdravotná starostlivosť 17. Začleňovanie ľudí so zdravotným postihnutím 18. Dlhodobá starostlivosť 19. Bývanie a pomoc pre bezdomovcov 20. Prístup k základným službám

Kvalitné predprimárne vzdelávanie je zásadné pre rozvoj zručností detí a zlepšenie inkluzívnosti vzdelávacieho systému. Nedostatky vo vzdelávacom systéme sa prenášajú aj do problémov na trhu práce, najmä v oblasti dlhodobej nezamestnanosti a nezamestnanosti mladých. Osobitný dôraz by mal byť kladený aj na posilnenie participácie detí zo sociálne znevýhodneného prostredia[21]. Hoci medziročnú stagnáciu v rámci ukazovateľa formálneho vzdelávania detí do 3 rokov možno pričleniť obzvlášť nepriaznivému krízovému obdobiu, najhoršie pravidelné umiestňovanie Slovenska v rámci EÚ vypovedá skôr o systematickom zaostávaní. Vzhľadom na dlhodobú návratnosť investícií do vzdelania je potrebné posilniť pokrok v danej oblasti, aby sa pozitívne zmeny vo výsledkoch vzdelávania viditeľne pretavili aj do oblasti trhu práce.

Podľa najnovšieho prieskumu dosahujeme v účasti dospelých na vzdelávaní podobné hodnoty ako priemer EÚ[22]. Formálne vzdelávanie dospelých prispieva k vyššej mobilite na trhu práce[23], pričom neformálne vzdelávanie je dôležité pre udržanie a doplnenie zručností. Výsledkom je vyššia šanca na úspešnú rekvalifikáciu, ktorá je nevyhnutná z pohľadu rastúcich nárokov na kvalitu pracovnej sily a na zmierňovanie negatívnych dopadov automatizácie. Vzdelávanie dospelých pomáha v konečnom dôsledku zlepšovať zamestnateľnosť, podporovať inovácie a sociálnu spravodlivosť či eliminovať digitálny deficit

[21] Ide o opakované odporúčania tak v rámci špecifických odporúčaní Rady EÚ pre Slovensko ako aj OECD - viď napr. CSR2 z roku 2019 alebo kľúčové odporúčania v rámci OECD (2022): Ekonomický prehľad Slovenska.

[22] V tejto súvislosti je však nevyhnutné dodať, že v roku 2021 bola upravená metodológia EU-LFS, ktorá ovplyvnila kvalitu zberu údajov. Viaceré krajiny vrátane Slovenska modifikovali svoje národné otázky, najmä pokiaľ ide o účasť na neformálnom vzdelávaní, čo podľa Eurostatu môže mať značný vplyv na výsledky. Z toho dôvodu je potrebné zlom v dátach brať s rezervou a pokrok krajiny v rámci ukazovateľa vzdelávania dospelých objektívne zhodnotiť až s dostatočným časovým odstupom od metodologickej zmeny uskutočnenej v roku 2021. Viac na Adult learning statistics.

[23] Pod mobilitu pracovnej sily patrí nielen geografická mobilita, ale aj mobilita medzi zamestnávateľmi, povolaniami a pozíciami.

v zručnostiach. Predlžovanie pracovnej kariéry úzko previazané s opätovným naviazaním zvyšovania dôchodkového veku na rast strednej dĺžky života[24] je zároveň nevyhnutným predpokladom pre zlepšenie dlhodobej udržateľnosti verejných financií. Pozitívny efekt tohto opatrenia bude plnohodnotne dosiahnutý len za predpokladu, že pracovníci zostanú zamestnateľní a produktívni aj vo vyššom veku. To si vyžaduje, aby mali zabezpečený prístup k efektívnemu rozvoju zručností počas celého života, vďaka ktorému si dokážu aktualizovať a zdokonaliť svoje zručnosti podľa meniacich sa potrieb trhu práce.

Tabuľka 2: Európsky pilier sociálnych práv - vybrané ukazovatele[25], rok 2022

Kapitola	Ukazovateľ	SK	EÚ27	Pozícia	Trend DD	Trend KD
Rovnaké príležitosti a prístup na trh práce	Predčasné ukončenie vzdelávania alebo prípravy (%)	7,4	9,6	12	↘	↗
	Rozdiel v zamestnanosti medzi pohlaviami (p. b.)	8,1	10,7	16	↗	↗
	Príjmová nerovnosť (podiel S80/S20)	3,12	4,74	1	↗	↗
	Účasť dospelých na vzdelávaní[26] (%)	12,8***	11,9***	12	↗	↗
	Dosiahnutie terciárneho vzdelania (%)	39,3	42,8	20	↗	↘
	Jednotlivci so zákl. digitálnymi zručnosťami (%)	51,31**	55,51**	20	↗	↘
	Mladí mimo zamestnania a vzdelávania (NEET) (%)	12,3	11,7	20	↗	↗
Spravodlivé pracovné podmienky	Miera zamestnanosti (%)	76,7	74,6	17	↗	↗
	Miera nezamestnanosti (%)	6,1	6,2	17	↗	↗
	Miera dlhodobej nezamestnanosti (%)	4,1	2,4	24	↗	↘
	Miera nezamestnanosti mladých (%)	19,9	14,5	22	↗	↗
	Miera aktivity (%)	76,1	74,5	17	↗	↗
	Miera pracujúcich v riziku chudoby (%)	7,1	8,5	12	→	↘
	Disponibilný príjem domácností (index od 2008)	124,4	109,74	7	↗	↗
Sociálna ochrana a začleňovanie	Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (%)	16,5	21,6	6	↗	↘
	Miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie (%)	6,3	6,7	20	↗	↘
	Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia detí (%)	24,7	24,7	21	↗	↘
	Medzera v zamestnanosti osôb so zdrav. postihnutím	21	21,4	10	↗	↗
	Deti do 3 rokov vo formálnej starostlivosti (%)	2,3	35,9	27	↗	→
	Agregátna miera náhrady dôchodku (pomer)	0,6	0,58	7	↘	↗
	Vlastné výdavky na zdravotnú starostlivosť (%)	19,4*	14,52*	15	↗	↘

Pozn.: Stĺpce „SK“ a „EÚ27“ vyjadrujú hodnotu indikátora pre Slovensko a vážený priemer krajín EÚ27. Stĺpec „Pozícia“ označuje pozíciu Slovenska medzi krajinami EÚ27. Prvá značka v stĺpci „Trend“ označuje dlhodobý (DD) trend SK – zmenu od roku 2011 do 2022 (alebo od najstaršieho dostupného roku v prípade dostupných údajov za kratšie obdobie) a druhá značka označuje krátkodobý (KD) trend SK – zmenu v poslednom roku. Detailnejšie informácie o indikátoroch je možné vidieť po otvorení odkazov v názve indikátora.

Legenda: ↗ zlepšenie, ↘ zhoršenie, → stagnácia

* Údaj za rok 2021

** Údaj za rok 2023

*** Úprava metodiky v roku 2022

Zdroj: Eurostat

V porovnaní s priemerom EÚ sa Slovensko vyznačuje pozitívnymi výsledkami v oblasti príjmovej nerovnosti a niektorých ukazovateľoch chudoby. Ide o ukazovatele, ktoré berú do úvahy porovnanie príjmov voči národnej hranici chudoby[27] a obe sú tak ovplyvnené mierou príjmovej nerovnosti u

[24] Súčasť balíka zákonov schváleného parlamentom SR (zákon o sociálnom poistení a zákon o starobnom dôchodkovom sporení) s účinnosťou od 1. januára 2023.

[25] Všetky ukazovatele uvedené v tabuľke **Chyba! Nenašiel sa žiaden zdroj odkazov.** sú súčasťou tzv. Social scoreaboard. Ide o oficiálny set ukazovateľov zvolený EK na monitoring plnenia EPSP. Ukazovatele uvedené v tabuľke **Chyba! Nenašiel sa žiaden zdroj odkazov.** boli vybrané tak, aby obsahovali všetky kľúčové informácie relevantné pre SK a odrážali čo najväčší počet zásad EPSP. Do výberu neboli zaradené ukazovatele, pri ktorých je kvalita zbieraných dát nižšia, so zásadami EPSP súvisia len nepriamo alebo sú menej relevantné pre SR. Všetky ukazovatele sú dostupné tu

[26] Ide o rozdielny ukazovateľ ako v tabuľke Tabuľka 3, ktorý meria účasť dospelých na vzdelávaní s referenčným obdobím 4 týždňov. Ukazovateľ v rámci cieľov Akčného plánu na realizáciu EPSP do roku 2030 berie referenčný rámec 12 mesiacov. Prvý ukazovateľ je založený na informáciách zbieraných v rámci Výberového zisťovania pracovných síl (Labour force survey, LFS), druhý z Prieskumu o vzdelávaní dospelých (Adult Education Survey, AES).

[27] Hranica chudoby je stanovená ako 60 % mediánu národného ekvivalentného disponibilného príjmu.

nízkopríjmových skupín[28]. Zároveň však niektoré skupiny, napríklad ľudia z prostredia MRK, deti zo sociálne znevýhodneného prostredia, osamelí rodičia s deťmi a osoby so zdravotným znevýhodnením čelia podstatne vyššej miere rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia ako zvyšok populácie[29] a nemusia byť v dostatočnej miere zachytené v štatistických zisťovaniach.

Hlavné kvantitatívne ciele pre každú z troch sledovaných kapitol boli definované v rámci Akčného plánu na realizáciu EPSP[30]. V Akčnom pláne na realizáciu EPSP Európska komisia stanovila tri hlavné cieľové hodnoty EÚ, ktoré sa majú dosiahnuť do konca roku 2030. Tie boli následne pretavené do cieľov na národnej úrovni na základe návrhov jednotlivých členských štátov ohľadom ich príspevku k naplneniu celoeurópskeho záväzku[31]. V roku 2022 Slovensko splnilo jeden z troch stanovených cieľov, a to dosiahnutie miery zamestnanosti ľudí vo veku 25 až 64 rokov na úrovni 76,5%. Počet osôb v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia sa však medziročne zvýšil. Údaje za rok 2022 zachytávajú vplyv energetickej krízy spôsobenej vojnou na Ukrajine a taktiež zotrvačné odozvy krízy COVID-19. Ide však o krátkodobý výkyv, keďže dlhodobý trend má v rámci daného ukazovateľa klesajúcu tendenciu.

Tabuľka 3: Ciele Akčného plánu na realizáciu EPSP do roku 2030

	EÚ	SR	Súčasná hodnota (2022)
Rovnaké príležitosti a prístup na trh práce			
Účasť dospelých na vzdelávaní (%, 25-64 rokov)[32]	60	50	54,8
Spravodlivé pracovné podmienky			
Miera zamestnanosti (%, 20-64 rokov)	78	76,5	76,7
Sociálna ochrana a začleňovanie			
Zníženie počtu osôb v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia[33]	-15 mil. (z toho 5 mil. detí)	-70 tis.	+90 tis.

Zdroj: Vymedzenie národných cieľov do roku 2030 v kontexte Akčného plánu na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv, EUROSTAT

[28] Miera pracujúcich v riziku chudoby relatívny koncept zohľadňuje plne, kým v prípade miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia ide o prierezový ukazovateľ, ktorý zohľadňuje aj závažnú materiálnu a sociálnu depriváciu a veľmi nízku pracovnú intenzitu.
[29] Revízia výdavkov na skupiny ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením 2020.
[30] Akčný plán na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv bol schválený v rámci Sociálneho samitu v Porte v máji 2021 a následne Európskou radou v júni 2021 vo forme Záverov v súlade s Portským vyhlásením.
[31] Vymedzenie slovenských národných cieľov do roku 2030 v kontexte Akčného plánu na realizáciu EPSP schválila vláda SR na svojom rokovaní 12. januára 2022.
[32] Referenčný rámec pre účasť na vzdelávaní je 12 mesiacov. Dostupné na Eurostat.
[33] Oproti roku 2019.

2 Makroekonomický rámec a strednodobá prognóza

Slovenská ekonomika v roku 2023 posilnila vďaka využitiu fondov EÚ. HDP sa zvýšilo o 1,1 %, pričom ostatné ekonomiky V3 zaostávali. V roku 2024 dosiahne rast HDP 2 %, čo bude podporované ustupujúcou infláciou a oživením domáceho dopytu. Silný rast reálnych miezd povedie k zvýšeniu spotreby domácností, ktorá bude hnacou silou obnovy. Čerpanie EÚ fondov čiastočne nahradí silnejšia realizácia projektov Plánu obnovy a odolnosti. Zahraničný obchod sa odrazí od dna a nálada vo svetovej ekonomike sa pomaly zlepší, čo podporí slovenský export. Stabilný trh práce bude brzdiť nedostatok pracovnej sily. Riziká prognózy sú však najmä na negatívnej strane, nakoľko ruská agresia pretrváva, čo môže destabilizovať v prvom slede ceny energií a potravín.

V roku 2024 stúpne HDP o 2 % vplyvom ustupujúcej inflácie a oživenia domáceho dopytu. Oživenie potiahne spotreba domácností, ktorá sa bude opierať o silný rast reálnych miezd nad 3 %. Vrchol čerpania EÚ fondov z 2023 čiastočne nahradí v roku 2024 silnejúca realizácia projektov Plánu obnovy a odolnosti (POO) ako aj nákup vojenskej techniky. Zahraničný obchod sa odrazí od dna a v priebehu roka sa nálada vo svetovej ekonomike bude pomaly zlepšovať, čo podporí slovenský export. Trh práce bude stabilný, nedostatok pracovnej sily bude brzdiť tvorbu pracovných miest.

Postupné uvoľňovanie menovej politiky v eurozóne by malo priniesť pozitívny impulz do ekonomiky. Súčasná prísna menová politika sa už do značnej miery prejavuje na klesajúcej ekonomickej aktivite, vďaka čomu nastáva proces dezinflácie. Nižšia inflácia umožní aj postupné upúšťanie od reštriktívnej menovej politiky. Finančné trhy naznačujú, že úrokové sadzby sa v súčasnosti nachádzajú na vrchole a ich znižovanie možno očakávať v druhej polovici roka 2024. To spolu s vyprchávajúcimi šokmi akceleruje ekonomický rast v bloku najmä v roku 2025.

Graf 5: Príspevky k rastu HDP - prognóza (p.b.)

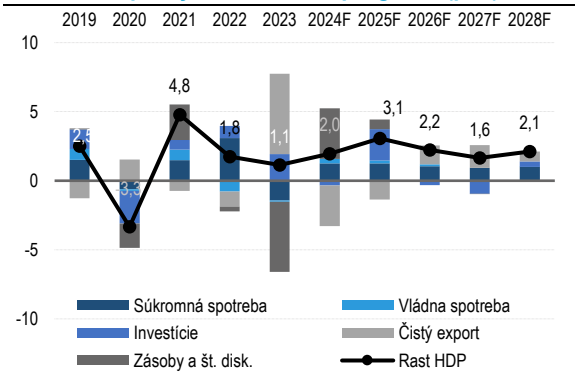

Zdroj: MF SR

Graf 6: Čerpanie EÚ zdrojov (mil. EUR)

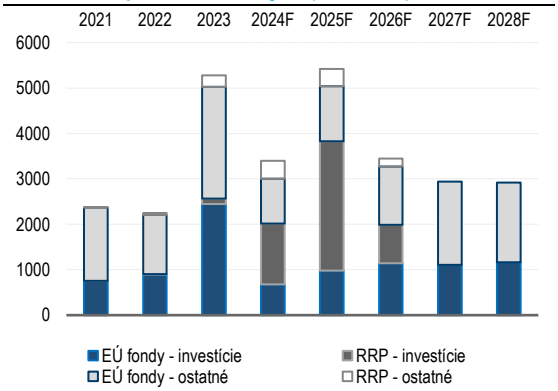

Zdroj: MF SR

V rokoch 2026 až 2028 očakávame ekonomický rast okolo 2 %. Vplyvy čerpania zdrojov z Plánu obnovy a odolnosti postupne odznejú. Posúvať vpred slovenskú ekonomiku budú vyššie exportné kapacity automobilového priemyslu. S novými modelmi budú prenikať slovenské automobilky postupne na zahraničné trhy a očakávame dobiehanie stratených trhových podielov. Konsolidácia verejných financií bude tlmiť vládnu spotrebu. Spotreba domácností však ostane stabilná. Na slovenskú ekonomiku začne negatívne vplývať starnutie obyvateľstva. Hlavné vekové kategórie pracovnej sily sa začnú zužovať a zamestnanosť bude spôsobovať zníženie dynamiky ekonomického potenciálu.

Trh práce je odolný, miera nezamestnanosti blízko minima, no pre nedostatok pracovnej sily zostáva dynamika zamestnanosti nízka na úrovni 0,2 %. V ekonomike vznikne v roku 2024 asi 4 tisíc nových pracovných miest, čo je o tretinu menej než vlani. Na zhoršenie domáceho a zahraničného dopytu najviac

doplatí priemysel a nízko-kvalifikované služby, kde zamestnanosť stále nedosiahla úrovne spred pandémie. Zvýšené odchody zamestnancov do predčasného dôchodku budú v menšej miere pokračovať aj v tomto roku. Problém so znižovaním pracovnej sily na Slovensku pomáha aj naďalej tlmiť vyše 100 tisíc pracujúcich cudzincov. Miera nezamestnanosti klesne na nové minimum na úrovni 5,5 %.

Inflácia v roku 2024 klesne na 3 %, cenový šok bude odznievať v celej EÚ. Pomalý rast cien od apríla minulého roka viedol k postupnému znižovaniu medziročnej inflácie, ktoré pokračovalo aj v roku 2024. Nízkemu rastu cien pomohlo aj pokračovanie dotovania cien energií pre domácnosti, ktoré tak v tomto roku nerástli. Ceny potravín, ktoré boli jednou z hlavných príčin vysokého rastu cien v nedávnej minulosti, sa stabilizovali, rovnako ako aj ceny obchodovateľných tovarov a služieb.

Reálna mzda sa v roku 2024 po dvoch rokoch vráti k rastu, pričom porastie o 3,7 %. Reálna mzda sa po dvoch rokoch poklesov zvýši. Nominálny rast miezd medziročne spomalí spolu s nižším rastom produktivity, inflácie aj spätnej indexácie. Vyjednávania vo verejnom sektore reflektujú na potrebu konsolidácie. Súkromný sektor tak v roku 2024 predbehne vo zvyšovaní platov verejnú správu. V nasledovných rokoch sa nožnice medzi rastom priemernej mzdy v ekonomike a produktivity práce postupne uzavrú. Reálna mzda by sa od 2025 mala zvyšovať priemerným tempom 2 % ročne.

Graf 7 - Nominálna vs. reálna mzda a inflácia (v %)

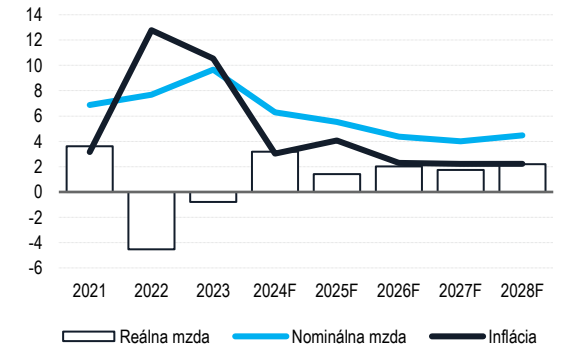

Zdroj: MF SR

Graf 8 - Príspevky k inflácii (p. b.)

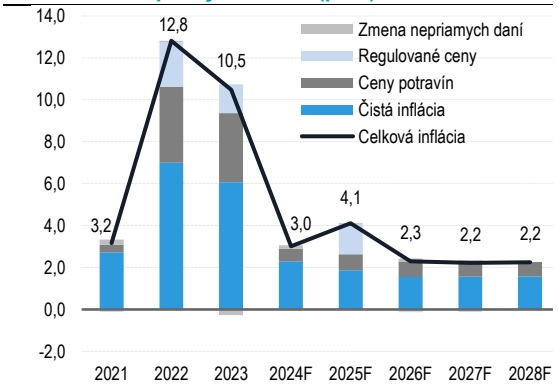

Zdroj: MF SR

Vysoké úroky zbrzdili úverovú aktivitu domácností, trh nehnuteľností sa mierne ochladil avšak ceny bývania ostávajú nadhodnotené. Očakáva sa, že príjmy domácností budú negatívne ovplyvnené konsolidáciou verejných financií a obmedzí sa rast disponibilných príjmov a nadmerného zadlžovania domácností. Nerovnováhu na trhu nehnuteľností môžu riešiť opatrenia na podporu rozširovania ponuky bývania a obmedzenie nadmerného zadlžovania domácností prostredníctvom zdaňovania nehnuteľností.

Rast cien energií zapríčinil vysoké deficity bežného účtu súvisiace i s väčšou tvorbou zásob plynu zo zdrojov mimo Ruska. Deficity sa v roku 2023 rozplynuli a v najbližších rokoch bude negatívnu obchodnú bilanciu posilňovať dovoz vojenskej techniky a vysoká dovozná náročnosť investícií financovaných z EÚ zdrojov. Negatívny vývoj platobnej bilancie nemá teda permanentný charakter. Po obnove exportného výkonu najmä automobilového priemyslu očakávame postupné tlmenie nerovnováhy obchodnej bilancie. Nadmerný domáci spotrebiteľský dopyt bude navyše obmedzený fiškálnou konsolidáciou.

Negatívne riziká prevládajú a vojna pri našich hraniciach môže opäť destabilizovať ceny energií a poľnohospodárskych výrobkov. Rizikom ostáva v domácom prostredí slabšie čerpanie prostriedkov POO, ktoré by malo výrazne zvyšovať stav kapitálu a zabezpečiť zvyšovanie produktivity pri nastávajúcich demografických problémoch. Výsledky volieb v USA môžu znamenať aj nové kolo obchodnej vojny s EÚ. Príležitosť naopak predstavuje silnejšia integrácia ľudí zo zahraničia na domácom pracovnom trhu. Svetové ceny energií klesli výraznejšie, čo otvára priestor pre miernejší rast regulovaných cien (energií).

3 Opatrenia v kľúčových štrukturálnych oblastiach

3.1 Verejné financie

Priorita vlády SR je návrat k udržateľným verejným financiám a stabilizácia vývoja verejného dlhu v pomere k HDP. Dlhodobá udržateľnosť verejných financií SR, zaťažená aj vysokými budúcimi nákladmi súvisiacimi so starnutím populácie, sa v uplynulých troch rokoch zhoršila a je v pásme vysokého rizika. Tento stav čiastočne zmiernila reforma dôchodkového systému, ku ktorej sa Slovensko zaviazalo v rámci POO. V priebehu roku 2023 boli prijaté opatrenia, ktoré jej pozitívny vplyv znižujú, ale v súčasnosti sú pripravované opatrenia, ktoré zabezpečia zachovanie pozitívneho vplyvu reformy na dlhodobú udržateľnosť verejných financií. Koncept limitov verejných výdavkov vláda plánuje zosúladiť s novými fiškálnymi pravidlami EÚ s cieľom zjednodušiť fiškálne pravidlá a vyhnúť sa tak dvojkoľajnosti pravidiel. Vláda SR sa zároveň prihlásila k snahe o zmenu dlhovej brzdy s cieľom úpravy sankčných mechanizmov a efektívnejšieho riadenia likvidity. Kvalitu verejných financií súčasne posilnila aj implementácia zmien zameraných na priorizáciu investícií a ich priebežný monitoring.

Výsledkové indikátory verejných financií

		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2030 cieľ
Hrubý dlh verejnej správy	**SK**	51,5	49,4	48,0	58,9	61,1	57,8	56,7	40
(% HDP)	**EU**	81,9	79,8	77,7	90,0	87,4	83,5	83,1	-
S2 - indikátor dlhodobej udržateľnosti	**SK**	2,4	2,5	3,8	7,7	10,6	11,3	9,9	2
(hodnota)	**EU**	1,9	2,3	2,4	2,4	3,0	2,7	2,9	-

Poznámka: metodika k určovaniu cieľov na národnej a európskej úrovni sa nachádza v Prílohe č. 1.

Limity verejných výdavkov neboli implementované do rozpočtu verejnej správy na roky 2024 až 2026, plánuje sa však ich zosúladenie s novými fiškálnymi pravidlami EÚ. Z dôvodu konania sa jesenných parlamentných volieb boli Radou pre rozpočtovú zodpovednosť (RRZ) vypočítané limity verejných výdavkov pre novú vládu v priebehu decembra 2023. V tom čase už bol návrh rozpočtu zaradený na rokovanie NR SR, avšak limity verejných výdavkov neboli prerokované výborom pre oblasť financií a rozpočtu ani výborom pre oblasť hospodárskych záležitostí a ani schválené v pléne NR SR. Z tohto dôvodu neboli limity premietnuté do rozpočtu verejnej správy na roky 2024 až 2026, ktorý NR SR schválila v decembri s cieľom vyhnúť sa rozpočtovému provizóriu. Nové fiškálne pravidlá by mali byť schválené Európskym parlamentom na jar tohto roku. Tie majú byť v prípade požadovanej ročnej konsolidácie prísnejšie ako národné pravidlá vychádzajúce z limitov verejných výdavkov. Na sedemročnom horizonte by mali požadovať každoročnú konsolidáciu primárneho štrukturálneho salda o približne 1 % HDP[34]. S cieľom zjednodušiť platné fiškálne pravidlá sa pristúpi k zosúladeniu limitov verejných výdavkov s novými fiškálnymi pravidlami EÚ od roku 2025. Dva prístupy výpočtu výdavkových limitov (národné a európske) by spôsobovali komplikované riadenie verejných financií. Kým nenadobudnú účinnosť nové fiškálne pravidlá EÚ, Ministerstvo financií Slovenskej republiky (MF SR) predloží do legislatívneho procesu prechodné zmeny v zákone o rozpočtových pravidlách, ktorými sa zabezpečí plnenie limitov verejných výdavkov na rok 2024.

Vláda SR sa vo svojom programovom vyhlásení prihlásila k snahe o zmenu dlhovej brzdy s cieľom úpravy sankčných mechanizmov a efektívnejšieho riadenia likvidity. Z dôvodu nárastu zadlženia vo verejnom sektore v poslednom období počas pandémie COVID-19 a energetickej kríze, sa vláda bude snažiť o úpravu ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti. V rámci úpravy zákona vláda zváži aj zmenu sankčných pásiem dlhovej brzdy zohľadňujúc 10 rokov skúseností s jej fungovaním. Sankčné pásma by

[34] Pri ich naplnení by malo Slovensko dosiahnuť v roku 2030 približne vyrovnaný rozpočet.

nemali vychádzať z hrubého dlhu verejnej správy, ale z čistého dlhu. Táto úprava cieli umožnenie efektívnejšieho riadenia likvidity sektora verejnej správy.

Pre zachovanie pozitívneho vplyvu reformy I. piliera na dlhodobú udržateľnosť sa pripravujú kompenzačné opatrenia. V rámci POO bolo na zlepšenie udržateľnosti dôchodkového systému prijatých viacero úprav v priebežnom pilieri dôchodkového systému, ktoré spoločne zlepšili úroveň indikátora S2 o približne 1,7 % HDP. Po prijatí reformy, bolo v priebehu roku 2023 prijatých viacero opatrení[35], ktoré spoločne znižujú pozitívny vplyv reformy na dlhodobú udržateľnosť o 0,2% HDP. V súčasnosti sa pripravujú kompenzačné opatrenia, ktoré by mali viesť k udržaniu pozitívneho vplyvu reformy na dlhodobú udržateľnosť verejných financií.

Zmena pravidiel prípravy verejných investícií zvýšila dôraz na spoločenský prínos investičných projektov. V roku 2023 MF SR zhodnotilo 203 projektov s identifikovanou potenciálnou úsporou 563 mil. eur. Hodnotenia za celkovo 11,9 mld. eur priniesli odporúčania smerom k optimalizácií technického riešenia, zlepšeniu procesov či zlacneniu projektov.

Ministerstvá s priemernými ročnými investíciami nad 20 mil. eur majú zverejnenú metodiku určenia priorít a investičný plán na najbližších päť rokov[36]. Investičné plány však stále v niektorých prípadoch nespĺňajú kvalitatívne kritériá, čo znemožňuje ich napojenie na rozpočet. Plány napríklad nezodpovedajú reálnemu čerpaniu rozpočtu v priebehu roka a neprispievajú tak k lepšiemu plánovaniu investícii. MF SR koordinuje ich aktualizáciu, aby metodiky objektívne zohľadňovali priority a plány boli realistické a napojené na rozpočet verejnej správy.

Odpočtované opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Limity verejných výdavkov v rozpočte 2024-2026	Limity verejných výdavkov neboli prerokované výborom pre oblasť financií a rozpočtu ani výborom pre oblasť hospodárskych záležitostí a ani schválené v pléne NR SR. Z tohto dôvodu neboli limity premietnuté do rozpočtu verejnej správy na roky 2024 až 2026. Kým nenadobudnú účinnosť nové fiškálne pravidlá EÚ, Ministerstvo financií Slovenskej republiky (MF SR) predloží do legislatívneho procesu prechodné zmeny v zákone o rozpočtových pravidlách, ktorými sa zabezpečí plnenie limitov verejných výdavkov na rok 2024. **Implementácia prebieha**	Komponent 18: Reforma 2
Uplatňovanie metodiky postupov pri príprave a priorizácii investícií	Príprava a hodnotenie všetkých relevantných verejných investičných projektov sa vykonáva v súlade s uverejnenou metodikou harmonizujúcou prípravu a priorizáciu. Hodnotenie vykonáva MF SR pri všetkých nových investičných projektoch nad 1 mil. eur. **Implementácia prebieha**	Komponent 18: Reforma 3

[35] V roku 2023 došlo k rozmrazeniu minimálneho dôchodku, pričom jeho úroveň voči životnému minimum bola neskôr zvýšená, k trvalému zvýšeniu 13. dôchodku od roku 2024 a zníženiu sadzieb do II. piliera na 4% od roku 2024. Ďalšie zmeny v dôchodkovom systéme (zavedenie mimoriadnej valorizácie, jednorazové vyplatenie 13. dôchodku, zmeny v posudzovaní zdravotného postihnutia a úprava nároku na vdovský a vdovecký dôchodok) mali z pohľadu dlhodobej udržateľnosti zanedbateľný vplyv.

[36] Zverejnené investičné metodiky a plány sú zhrnuté a zverejnené aj na stránke MF SR.

Opatrenia nad rámec Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Implementácia tvorby rozpočtu na základe scenárov nezmenených politík vyplývajúcej z novely zákona o rozpočtových pravidlách	Súčasťou novely zákona o rozpočtových pravidlách schválenej NR SR v marci 2022 bola tvorba NPC scenárov ako východisko pre zostavovanie rozpočtu verejnej správy. NPC scenáre sa zostavujú a v niektorých prípadoch (SP, VZP, železničné spoločnosti, oblasť osobných výdavkov ŠR a výdavky samosprávy) boli použité pre stanovenie limitov výdavkov v rámci návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2024-2026. **Implementácia prebieha**	Novela zákona o rozpočtových pravidlách
Zníženie daňovej medzery na DPH a zlepšenie efektívnosti výberu	Prostredníctvom legislatívneho definovania daňového podvodu v spojení so softwarningovými upozorneniami v štýle „trikrát a dosť“ sa umožní ľahšie vyhodnotenie účasti na podvode, čo má tendenciu podporiť psychologický efekt plnenia si daňových povinností. **Neimplementované**	
Zefektívnenie procesov vymáhania daňových nedoplatkov	Zákon o správe daní (daňový poriadok) sa v časti upravujúcej vymáhanie nedoplatkov novelizuje s cieľom zvýšenia objemu vymožených a uhradených nedoplatkov, zníženia celkového objemu evidovaných nedoplatkov, zvýšenia efektivity vymáhania a zabezpečenia rozvoja IT podpory exekútorov. Aktuálne prebiehajú práce na finalizácii textu návrhu legislatívnej úpravy. **Implementácia prebieha**	Aktuálne znenie daňového poriadku
Zasielanie údajov z faktúr daňových subjektov (eFaktúra)	E-faktúra predstavuje informačný systém na predkladanie faktúr v elektronickej podobe. V nadväznosti na iniciatívu EK „DPH v digitálnom veku[37]“ sa očakáva pokračovanie v príprave implementácie tohto systému na národnej úrovni, a to na základe legislatívneho rámca, ktorý bude schválený členskými štátmi EÚ. **Implementácia prebieha**	eFaktúra

Plánované opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Žiadne		
Opatrenia nad rámec Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Pripraviť návrh novely ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti (úprava dlhovej brzdy)	Aplikačná prax dlhovej brzdy poukázala na potrebu viacerých zmien. Navrhuje sa prechod zo sledovania hrubého dlhu na sledovanie čistého dlhu s cieľom	Programové vyhlásenie vlády SR

[37] E-fakturácia je tiež jedným z pilierov iniciatívy VAT in the Digital Age, ktorej cieľom je modernizovať systém DPH v EÚ a okrem iného priniesť nový digitálny systém oznamovania dát z vystavených elektronických faktúr v reálnom čase. Podľa návrhu EK by malo byť zavedenie e-fakturácie povinné do roku 2028.

	efektívnejšieho riadenia likvidity sektora verejnej správy.	
Zosúladenie národných limitov verejných výdavkov s novými fiškálnymi pravidlami EÚ	Nové fiškálne pravidlá by mali vstúpiť do platnosti na jar tohto roku. V prípade požadovanej ročnej konsolidácie majú byť prísnejšie ako národné pravidlá vychádzajúce z limitov verejných výdavkov. Na sedemročnom horizonte budú požadovať každoročnú konsolidáciu približne 1 % HDP. Pri ich naplnení by malo Slovensko dosiahnuť v roku 2030 približne vyrovnaný rozpočet.	Predbežná informácia k novele zákona o rozpočtových pravidlách
Skvalitnenie elektronických služieb a podpora klientom orientovaného prístupu vo finančnej správe	Opatrenie reaguje na výzvu daňových subjektov, aby sa finančná správa stala modernou organizáciu a priniesla subjektom služby, ktoré iné inštitúcie už dávno využívajú (vkladanie QR kódov do výstupných dokumentov FS). Cieľom opatrenia je zníženie počtu chýb pri platbe daní, poplatkov alebo pokút na strane daňového subjektu. Zároveň sa týmto opatrením zrýchli práca subjektov, čo v konečnom dôsledku prinesie pozitívnu spätnú väzbu z ich strany. Prvé výstupné dokumenty s QR kódom sa plánujú subjektom odoslať na prelome mája a júna 2024. Opatrenie zahŕňa aj predvyplnenie daňových priznaní fyzickej osoby poberajúcej príjmy zo závislej činnosti a zrušenie povinnosti zamestnávateľa vykonať ročné zúčtovanie dane zo závislej činnosti.	
Skvalitnenie elektronických služieb vo finančnej správe pre oblasť colnú	Colné orgány sú primárne zodpovedné za dohľad nad medzinárodným obchodom Únie, a tým prispievajú k spravodlivému a otvorenému obchodu, k vykonávaniu vonkajších aspektov vnútorného trhu, spoločnej obchodnej politiky a ostatných spoločných politík Únie, ktoré majú vplyv na obchod a na celkovú bezpečnosť dodávateľského reťazca. Colné orgány zavedú opatrenia zamerané najmä na: a) ochranu finančných záujmov Únie a jej členských štátov; b) ochranu Únie pred nespravodlivým a nezákonným obchodom pri podpore legitímnej obchodnej činnosti; c) zaistenie bezpečnosti a ochrany Únie a jej obyvateľov a prípadne ochrana životného prostredia v prípade potreby v úzkej spolupráci s inými orgánmi; a d) udržiavanie náležitej rovnováhy medzi colnými kontrolami a uľahčením legálneho obchodu.	

Relevantné referenčné body

Špecifické odporúčania Rady EÚ pre Slovensko (CSR)

- CSR 2019/1 (časť 2): Zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť verejných financií, a to najmä systému zdravotnej starostlivosti a dôchodkového systému.
- CSR 2020/3 (časť 3): Čo najskôr realizovať pripravené verejné investičné projekty.
- CSR 2020/4 (časť 2,3): Zabezpečiť priaznivé podnikateľské prostredie a kvalitné verejné služby, a to prostredníctvom posilnenej koordinácie a tvorby politík.
- CSR 2022/1 (časť 3,5): V období po roku 2023 uskutočňovať fiškálnu politiku zameranú na dosiahnutie obozretných strednodobých fiškálnych pozícií. Pokračovať v posilňovaní daňovej disciplíny, a to aj ďalšou digitalizáciou daňovej správy.

- CSR 2022/2 (časť 1): Pokračovať vo vykonávaní svojho plánu obnovy a odolnosti v súlade s míľnikmi a cieľmi uvedenými vo vykonávacom rozhodnutí Rady z 13. júla 2021.
- CSR 2023/1 (časť 3,4,6): Zachovať verejné investície financované z vnútroštátnych zdrojov a zabezpečiť účinné čerpanie grantov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ, najmä s cieľom podporiť zelenú a digitálnu transformáciu. V období po roku 2024 pokračovať v realizácii strednodobej fiškálnej stratégie postupnej a udržateľnej konsolidácie v kombinácii s investíciami a reformami vedúcimi k vyššiemu udržateľnému rastu s cieľom dosiahnuť obozretnú strednodobú fiškálnu pozíciu. Pokračovať v posilňovaní daňovej disciplíny, a to aj ďalšou digitalizáciou daňovej správy.
- CSR 2023/2 (časť 1): Zachovať dynamiku pri stabilnom vykonávaní plánu obnovy a odolnosti a urýchlene sfinalizovať dodatok vrátane kapitoly o REPowerEU s cieľom čo najrýchlejšie začať s jej vykonávaním; pokračovať v rýchlom vykonávaní programov politiky súdržnosti pri súčasnom zachovaní komplementárnosti a synergií s plánom obnovy a odolnosti.

Ciele Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj

- Cieľ 5: Rovnosť mužov a žien
- Cieľ 8: Dôstojná práca a ekonomický rast
- Cieľ 17: Partnerstvá za ciele

Európsky pilier sociálnych práv

- Zásada 2: Rovnosť mužov a žien
- Zásada 3: Rovnosť príležitostí
- Zásada 15: Príjem v starobe a dôchodky

3.2 Vzdelávanie

V porovnaní s priemerom Európskej únie dosahuje slovenský vzdelávací systém horšie výsledky na viacerých úrovniach. V dnešnej dobe je nutné, aby vzdelávací systém kládol dôraz na systematické a cielené rozvíjanie komplexnej gramotnosti žiakov, ktorá sa zhoduje s neustále sa meniacimi požiadavkami spoločnosti. Pokračuje preto postupný prechod na nové kurikulum, vďaka ktorému budú žiaci môcť vo väčšej miere rozvíjať svoje kritické a tvorivé myslenie či digitálne zručnosti. Zámerom kurikulárnej reformy je aj posilnenie zručností pedagogických zamestnancov vrátane ich vyškolenia na nové kurikulum. Nedostatočná miera podpory detí v predprimárnom vzdelávaní sa prejavovala zamietnutím žiadostí o prijatie dieťaťa do materskej školy kvôli nedostatočným kapacitám, ako aj s nižším podielom rôzne znevýhodnených detí v materských školách. Podpora predprimárneho vzdelávania je najnovšie zvýraznená zavedením práva dieťaťa na prijatie do materskej školy pre deti od štyroch a postupne od troch rokov, a taktiež prípravou prechodu na normatívne financovanie materských škôl. Medzi ďalšie inkluzívne opatrenia patrí zmena v prístupe k deťom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami naprieč celým vzdelávacím systémom, zavedenie desegregačných štandardov, vytvorenie manuálu debarierizácie a zmapovanie potrieb škôl na všetkých stupňoch vzdelávania. Vysoký podiel domácich študentov odchádza za vysokoškolským štúdiom do zahraničia, kde potom často začínajú aj svoj pracovný život. Reformné úsilie sa preto tiež sústreďuje na zvyšovanie výkonnosti vysokých škôl a podporu ich schopnosti lákať a udržiavať talenty. Modernizácia existujúcej infraštruktúry vysokých škôl a úprava metodiky rozpisu dotácií zavedením výkonnostných zmlúv podporia profiláciu a diverzifikáciu vysokých škôl na základe ich špecifických silných stránok a potenciálu rozvoja.

Výsledkové indikátory pre vzdelávanie

		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2030 cieľ
Podiel detí v predprimárnom vzdelávaní	**SK**	74,9	77,6	77,8	78,1	77,4	-	-	94,6
(od 3 rokov po začiatok povinného primárneho vzdelávania)	**EÚ**	92,5	92,3	92,9	93,0	92,5	-	-	94,6
PISA[38]	**SK**	-	466	-	-	-	458	-	473
(bodový priemer v čitateľskej gramotnosti, matematike a vede)	**EÚ**	-	484	-	-	-	473	-	481
Podiel žiakov nedosahujúcich základnú úroveň v čítaní	**SK**	-	31,4	-	-	-	35,4	-	28,0
(PISA)	**EÚ**	-	22,5	-	-	-	26,2	-	21,3
Podiel mladých predčasne ukončujúcich vzdelávanie	**SK**	9,3	8,6	8,3	7,6	7,8	7,4	-	6,0
(% vo vekovej skupine 18-24 rokov)	**EÚ**	10,5	10,5	10,2	9,9	9,8	9,6	-	6,0
Priemerné umiestnenie najlepšej univerzity v TOP rankingoch	**SK**	651	668	784	835	834	784	851	706
(priemerné umiestnenie v Times, Šanghajský rebríček a QS), EÚ medián	**EÚ**	316	319	336	334	353	356	421	353
Podiel ľudí zúčastňujúcich sa vzdelávania dospelých	**SK**	3,4	4,0	3,6	2,8	4,8	12,8[39]	-	7,0
(vek 25-64; za posledné 4 týždne)	**EÚ**	10,4	10,6	10,8	9,1	10,8	11,9	-	10,6

Poznámka: metodika k určovaniu cieľov na národnej a európskej úrovni sa nachádza v Prílohe č. 1.

Kurikulárna a učebnicová reforma sa zameriava na systematické a cielené rozvíjanie komplexnej gramotnosti, ktorá je v súlade s dynamickými požiadavkami spoločnosti. Dôležitosť reformného úsilia v danej oblasti vyplýva z potreby prekonať jednoduchú akumuláciu izolovaných faktov a presunúť sa k hlbšiemu učeniu a schopnosti porozumieť súvislostiam. Slabé výsledky v testovaní PISA môžu byť čiastočne pripísané vzdelávaciemu systému, v ktorom žiaci pasívne prijímajú a následne memorujú fakty namiesto rozvoja tvorivého myslenia a mäkkých zručností. Koncom marca 2023 bol ministrom školstva

[38] Testovanie PISA prebieha každé 3 roky. V roku 2021 bolo ale posunuté na rok 2022, aby testovanie odzrkadlilo vplyv pandémie COVID-19 na schopnosti žiakov.

[39] V roku 2022 bola v rámci výberového zisťovania pracovných síl (VZPS) za účelom harmonizácie s výberovým zisťovaním o vzdelávaní dospelých (AES) upravená a spresnená formulácia otázky o celoživotnom vzdelávaní s referenčným obdobím posledných 4 týždňov. V snahe o skvalitnenie zberu dát bola otázka doplnená o viaceré príklady kurzov, školení a mimoškolského vzdelávania, pričom sa zdôraznila sa skutočnosť, že všetky vzdelávania sa môžu realizovať aj ako on-line kurzy, čo spôsobilo, že respondenti reagovali kladne vo väčšej miere ako v minulosti.

schválený nový štátny vzdelávací program (ŠVP) pre základné vzdelávanie, pričom jeho implementácia sa začala v septembri 2023 v základných školách, s ktorými je uzavretá dohoda o experimentálnom overovaní. Od školského roka 2026/2027 sa povinnosť uplatňovať nový ŠVP vo výchove a vzdelávaní bude vzťahovať na všetky základné školy od prvého ročníka. V prvom školskom roku implementácie (2023/24) vyjadrilo záujem o pilotovanie nového kurikula približne 100 škôl (vybraných 39), pričom v ďalšom školskom roku (2024/25) sa ich počet zvýšil o 422. Kurikulárna reforma vytvára obsah vzdelávania usporiadaný do troch viacročných cyklov, pričom sa aplikuje aj využívanie inovatívnych metód a foriem výučby pre nový obsah vzdelávania a vytváranie podpornej a motivujúcej klímy školy. Kurikulum cieli schopnosť žiakov zapájať sa do budúcich výziev, prispôsobiť sa aktuálnym situáciám, preberať zodpovednosť a riešiť zložité problémy, kriticky pristupovať k informáciám či spolupracovať v rôznorodých tímoch.

Zriadenie regionálnych centier kurikulárneho manažmentu a podpory škôl je kľúčovým prvkom úspešnej implementácie nového kurikula. Úlohou centier je poskytovať mentoring, odborné poradenstvo a konzultačné služby, a tým pomôcť učiteľom s prechodom na novú formu vzdelávania po zavedení kurikulárnej reformy. Príprava a rozvoj pedagogických a odborných zamestnancov na zreformované obsahy a formy výučby posilní kvalitu ich zručností a ich motiváciu k celoživotnému profesijnému rozvoju. V roku 2022 bolo vytvorených 16 regionálnych centier, v roku 2023 ďalších 16 a v novembri 2023 bola uzavretá výzva na posledných 8 centier. K rozvoju zručností pedagógov je vytvorený širší priestor aj vďaka ďalším opatreniam a viacerým legislatívnym zmenám. Ide napríklad o zavedenie nových študijných programov na prípravu budúcich učiteľov, podporu pre celoživotný profesijný rozvoj pedagogických pracovníkov, aktualizáciu kompetencií a poskytovateľov atestácií, rozšírenie funkčného a kvalifikačného vzdelávania v oblasti školstva a nový model akreditácie profesijného rozvoja. Dôraz na podporu škôl a učiteľov bude reflektovať aj nový zákon o štátnej správe v školstve a školskej samospráve, ktorý pomôže zvýšiť efektívnosť, účelnosť a kvalitu vzdelávania v regionálnom školstve. Súčasťou optimalizácie siete škôl a školských zariadení budú transparentné kritériá pre zriaďovateľov, ako aj pravidlá zaraďovania predmetných zariadení do siete a vyraďovania z nej.

Značná časť reformného úsilia v rámci POO sa zameriava na zvýšenie inklúzie detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, detí z marginalizovaných rómskych komunít a detí z rodín nachádzajúcich sa v riziku chudoby. V uvedenom kontexte bolo významným krokom schválenie legislatívnych zmien[40] parlamentom, ktorými sa zaviedli podporné opatrenia poskytované školou alebo školským zariadením potrené na to, aby sa dieťa alebo žiak mohli plnohodnotne zapájať do výchovy a vzdelávania a rozvíjať svoje vedomosti, zručnosti a schopnosti. Podobne sa do školskej legislatívy zavádza aj definícia segregácie a desegregačné štandardy. Pripravuje sa taktiež národný projekt zameraný na desegregáciu, ktorého súčasťou bude tvorba pilotných desegregačných plánov. Účelom uvedenej reformy je poskytnúť usmernenia pre prevenciu a odbúravanie segregovaného vzdelávania, pričom jej kľúčovým prvkom bude úspešná implementácia monitorovacieho procesu do praxe. Podniknuté boli zatiaľ kroky k vytvoreniu metodického materiálu desegregácie škôl určeného pre riaditeľov a zriaďovateľov škôl, metodickej príručky desegregácie vo výchove a vzdelávaní a konceptu monitorovania rizika desegregácie. Významným míľnikom pre podporu inkluzívneho vzdelávania bolo aj prijatie legislatívnych zmien NR SR týkajúcich sa implementácie povinného predprimárneho vzdelávania pre deti od piatich rokov a zavedenia právneho nároku na miesto v materskej škole alebo u iných poskytovateľov predprimárneho vzdelávania od troch rokov. Postupne sa taktiež zaistí dostatočný počet miest pre všetky deti v materských školách alebo u iných poskytovateľov predprimárneho vzdelávania[41].

[40] Novela zákona o výchove a vzdelávaní a novela zákona o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení.
[41] Pre všetky deti od dovŕšenia štyroch rokov (od septembra 2024) a následne od dovŕšenia troch rokov (od septembra 2025).

Odpočtované opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Zavedenie právneho nároku na miesto v materskej škole od troch rokov	Novela školského zákona schválená NR SR zavádza univerzálny právny nárok na miesto v materskej škole pre deti od štyroch rokov od školského roku 2024/2025 a následne od dovŕšenia troch rokov od školského roku 2025/2026. **Implementované**	Komponent 6: Reforma 1
Nové vymedzenie konceptu špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb a príprava sprievodných metodických materiálov pre pedagogických zamestnancov, odborných zamestnancov a vedenie škôl	Prijatím novely školského zákona a novely zákona o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení sa definujú deti a žiaci zažívajúci prekážky v prístupe k výchove a vzdelávaniu a stanovuje sa ich nárok na vzdelávaciu podporu prostredníctvom osobitných podporných opatrení. **Implementované**	Komponent 6: Reforma 2
Zvýšenie počtu vyškolených pedagogických a odborných zamestnancov	Prostredníctvom programov profesijného rozvoja a iných informačných aktivít bude vyškolených 10 000 pedagogických a odborných zamestnancov. Programy profesijného rozvoja sú zamerané na predstavenie nového modelu nárokovateľných podporných opatrení vo výchove a vzdelávaní, diagnostiku úrovne jazykových schopností detí a žiakov a poskytovanie podpory žiakom s jazykovými prekážkami pri prístupe ku vzdelávaniu. V rámci profesijného rozvoja bolo do januára 2024 vyškolených 1270 účastníkov, z toho 334 získalo po ukončení certifikát. **Implementácia prebieha**	Komponent 6: reforma 2
Nadobudnutie účinnosti právnych predpisov, ktorými sa vytvára komplexný systém poradenstva	Komplexný systém poradenstva a prevencie pozostáva z novovytvorených centier poradenstva a prevencie (CPP), ktoré poskytujú odborné činnosti bez vymedzenia zamerania na cieľové skupiny podľa zdravotného znevýhodnenia, pričom odborné činnosti sa realizujú v úzkej spolupráci podporných tímov v školách a v školských zariadeniach, vrátane tzv. multidisciplinárneho tímu a novovytvorených špecializovaných centier poradenstva a prevencie (ŠCPP). Novela školského zákona bola prijatá a od 1.1.2023 sa pôvodná koncepcia poradenského systému nahradila novým komplexným systémom poradenstva a prevencie. Od 1.1.2024 je financovanie poradenských zariadení jednotné a hradené zo štátneho rozpočtu. **Implementované**	Komponent 6: Reforma 3
Zvýšenie podielu optimalizovaných odborov nižšieho stredného vzdelania (NSOV) a implementácia nástrojov na prevenciu predčasného ukončovania školskej dochádzky	Hlavným cieľom opatrenia je celkové zníženie miery predčasného ukončovania školskej dochádzky a špecificky v populácii žiakov so znevýhodnením, ktorí sú predčasným ukončením školskej dochádzky nadmerne ohrození. **Implementácia prebieha**	Komponent 6: Reforma 4

Zavedenie desegregačných štandardov - fáza 1	Definícia segregácie jednoznačne určuje, aké konanie a opomenutie sa považuje za segregáciu, čím sa predchádza rôznym interpretáciám. Metodické materiály poskytujú usmernenia pre prevenciu a odbúravanie segregovaného vzdelávania pre jednotlivých aktérov vzdelávania. Definícia segregácie v školskom zákone bola schválená NR SR. **Implementované**	Komponent 6: Reforma 5
Zavedenie desegregačných štandardov - fáza 2	Účelom opatrenia je uplatňovanie desegregačných štandardov vo všetkých školách. Pripravuje sa národný projekt desegregácie, ktorého súčasťou bude aj tvorba desegregačných školských plánov. **Implementácia prebieha**	Komponent 6: Reforma 5
Zavedenie definície štandardov debarierizácie, vytvorenie manuálu debarierizácie a zmapovanie potrieb škôl na všetkých stupňoch vzdelávania	V manuáli sa vymedzili štandardy debarierizácie tak, aby zodpovedali skutočným potrebám detí, žiakov a študentov so zdravotným znevýhodnením a rešpektovali princípy univerzálneho dizajnu. Pripravila sa analýza aktuálneho stavu debarierizácie v školách vo vzťahu k zavedeným štandardom a na jej základe sa určili priority, pokiaľ ide o debarierizáciu jednotlivých škôl. **Implementované**	Komponent 6: Investícia 1
Schválenie kurikula základného vzdelávania	MŠVVaM SR schválilo nový štátny vzdelávací program pre základné vzdelávanie s možnosťou jeho implementácie od 1.9.2023 a povinným plošným zavedením od 1.9.2026. **Implementované**	Komponent 7: Reforma 1
Implementácia nového kurikula v základných školách	V prvom roku implementácie (2023) vyjadrilo záujem o pilotovanie nového kurikula približne 100 škôl, z čoho bolo vybraných 39. V ďalšom roku (2024) došlo k výraznému nárastu v zapojenom počte škôl - očakávalo sa 100-200 prihlásených škôl, ale záujem ich nakoniec prejavilo 422. Cieľom je dosiahnuť implementáciu nového kurikula u minimálne 30 % verejných základných škôl do konca roka 2025. **Implementácia prebieha**	Komponent 7: Reforma 1
Zavedenie on-line maturity (záverečnej skúšky absolventov všetkých gymnázií a stredných škôl)	Opatrenie cieli zavedenie časti maturitnej skúšky absolvovanej na internete pre žiakov všetkých gymnázií a stredných škôl najneskôr do roka 2026. Plnenie cieľa v sledovanom termíne podlieha výraznému omeškaniu v dôsledku oneskoreného vyhlásenia verejného obstarávania. **Implementácia prebieha**	Komponent 7: Reforma 1
Vybudovanie regionálnych centier kurikulárneho manažmentu a podpory škôl	Úlohou centier je poskytovať asistenciu školám pri zavádzaní zmien, svoju činnosť budú vykonávať prostredníctvom mentoringu, poradenstva a konzultačných činností počas procesu prechodu na nové kurikulum. V roku 2022 bolo vytvorených 16 regionálnych centier, v roku 2023 ďalších 16 a v septembri 2023 bola vyhlásená výzva na posledných 8 centier. **Implementácia prebieha**	Komponent 7: Reforma 1

Nadobudnutie účinnosti legislatívnych zmien, ktoré majú posilniť kvalitu zručností pedagogických a odborných zamestnancov a motivovať ich k celoživotnému profesijnému rozvoju	Súčasná príprava učiteľov je nevyhovujúca a nekopíruje potreby školskej praxe. Učiteľské programy vytvárajú kombinácie predmetov bez možnosti špecializovať sa na širšie vzdelávacie oblasti (prírodné vedy, sociálne vedy), čo je predpokladom na úspešnú implementáciu nového kurikula. Legislatívne zmeny [42]nadobudli účinnosť v priebehu obdobia 2022/23. **Implementované**	Komponent 7: Reforma 2
Zvýšenie percentuálneho podielu vyškolených učiteľov, najmä v príprave na nové kurikulum, inkluzívnom vzdelávaní a digitálnych zručnostiach	Do 31. decembra 2023 sa malo vyškoliť aspoň 55 % pedagogických a odborných zamestnancov. Aktuálna hodnota plnenia cieľa je zatiaľ nižšia ako sa predpokladalo (približne 45 %). Ide o však o odhad, nakoľko na strane MŠVVaM SR ešte prebieha proces zhromažďovania dát o absolvovaných školeniach. **Implementácia prebieha**	Komponent 7: reforma 2
Zvýšenie percentuálneho podielu škôl s plným vstupným digitálnym vybavením	Cieľom je zvýšiť podiel škôl s plným vstupným vybavením z 30 % na 90 % do konca roka 2026. Projektová dokumentácia bola schválená MIRRI SR v apríli 2023, momentálne sa realizuje zber dát zo škôl. V revízii POO došlo k posunu cieľa o jeden rok, nakoľko investícia je vo výraznom omeškaní. **Implementácia prebieha**	Komponent 7: investícia 1
Zavedenie výkonnostných zmlúv	Výkonnostné zmluvy podporujú strategické zámery jednotlivých vysokých škôl, čím sa odkláňa jednotný model vedecky výkonných pracovísk k diverzifikovanému vysokoškolskému prostrediu s ponukou programov profesijného zamerania (školy aplikovaného výskumu). **Implementované**	Komponent 8: Reforma 1
Výkonnostné zmluvy podpísané s verejnými vysokými školami	Do konca roka 2023 sa podpísali výkonnostné zmluvy s najmenej 90 % verejných vysokých škôl (VVŠ). Po schválení rozpočtu MŠVVaM SR podpísalo zmluvy so všetkými VVŠ. V januári 2024 boli zmluvy so všetkými 20 VVŠ zverejnené v Centrálnom registri zmlúv. **Implementované**	Komponent 8: Reforma 1
Schválenie cestovnej mapy spájania aspoň pre dva celky vysokých škôl.	Cestovná mapa rozpracovala časový plán a jednotlivé kroky vedúce k spájaniu vysokých škôl. Samotný proces spájania bude podporený investíciami z nástroja fondu obnovy ako aj výkonnostnými zmluvami kvôli priamym transakčným nákladom a vybudovaniu nových infraštruktúrnych kapacít. **Implementované**	Komponent 8: reforma 5

[42] Prijatie noviel zákonov 138/2019, 597/2003 a 131/2002, novela vyhlášky č. 244/2019, nová vyhláška 173/2023.

Uzavretie aspoň dvoch výziev na podporu strategického rozvoja vysokých škôl	Prioritou je celková modernizácia existujúcej infraštruktúry vysokých škôl. Investície cielia rozvoj podľa potrieb na úrovni jednotlivých škôl. Dôležitým aspektom je tiež podpora excelentnosti cez investičný plán viazaný na postup spájania celkov vysokých škôl. Výzva na konzorciá bola uzavretá v decembri 2023, pričom sa prihlásili 4 projekty konzorcií. Momentálne prebieha ich vyhodnocovanie. Výzva na rekonštrukciu budov vysokých škôl bola vyhlásená v júli 2023, pričom zatiaľ boli evidovaných 10 podaných žiadostí. **Implementácia prebieha**	Komponent 8: Investícia 1
Podpora internacionalizácie v akademickom prostredí	Opatrenie cieli propagáciu slovenského vysokého školstva a vedy v zahraničí a podporuje medzinárodné sieťovanie slovenských vysokých škôl. MŠVVaM SR v roku 2024 zabezpečuje účasť vysokých škôl najväčších veľtrhoch vysokých škôl s cieľom prezentovať slovenské vysoké školstvo v zahraničí a podporovať nadväzovanie spolupráce slovenských vysokých škôl v zahraničí. **Implementácia prebieha**	Komponent 10: Investícia 4
Opatrenia nad rámec Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Žiadne		

Plánované opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Dobudovanie kapacít materských škôl pre uplatnenie práva na prijatie dieťaťa na predprimárne vzdelávanie	Dobudovaním kapacít materských škôl sa vytvoria podmienky na uplatnenie právneho nároku na predprimárne vzdelávanie pre deti od štyroch rokov a následne od dovŕšenia troch rokov veku.	Komponent 6: reforma 1
Nadobudnutie účinnosti nového normatívneho systému financovania predprimárneho vzdelávania a zvýšenie miery zápisu detí vo veku štyroch rokov v predprimárnom vzdelávaní	Vytvorí sa diferencovaný a transparentný systém financovania predprimárneho vzdelávania, aby sa zabezpečila stabilita, odolnosť a účelové viazanie finančných prostriedkov vyčlenených na vzdelávanie. Právna úprava nadobudne účinnosť od 1.1.2025. K 30. septembru 2024 bude miera zápisu detí vo veku štyroch rokov v predprimárnom vzdelávaní aspoň 82 %.	Komponent 6: Reforma 1
Odstránenie architektonických bariér stredných škôl	Cieľom je dosiahnuť odstránenie architektonických bariér v 182 väčších stredných školách v rámci debarierizácie stredných škôl za účelom zvyšovania kvality a inklúzie vo vzdelávaní.	Komponent 6: Investícia 1
Dokončenie procesu spájania vysokých škôl prostredníctvom konzorcií	Zavŕšenie formálneho procesu spojenia aspoň v prípade dvoch konzorcií potvrdené novými stanovami každého konzorcia a dokončenie konkrétneho plánu vedúceho k právne záväznému zriadeniu tretieho konzorcia. Stanovy sa týkajú harmonizácie vnútorných systémov kvality, zavedenia flexibilných študijných programov, spájania výskumných celkov a iných opatrení.	Komponent 8: Reforma 5

Zrekonštruovanie plochy vysokých škôl a internátov	Zrekonštruuje sa a zmodernizuje najmenej 120 201 m^2 plochy vysokých škôl vrátane vysokoškolských internátov.	Komponent 8: Investícia 1
Štipendiá pre talentovaných domácich a zahraničných študentov	V súvislosti so snahou zmierniť odliv mozgov uskutočňuje MŠVVaM SR už tretí ročník schémy pre podporu talentovaných študentov. Cieľom je motivovať slovenských aj zahraničných študentov, aby začali študovať na slovenských vysokých školách. V roku 2024 by malo byť podporených 1570 domácich štipendistov, z toho až 400 dostane zvýšené štipendium, ak sa zapíše na študijný program pripravujúci na nedostatkové povolanie. Ďalších 100 štipendií je určených pre študentov zo zahraničia.	Komponent 10: Investície 3 a 4
Realizácia projektu budovania životných situácií v oblasti materskej, základnej a strednej školy	Riešenia životných situácií na základe integrovaných eGoverment nástrojov s cieľom znížiť administratívnu záťaž pred nástupom na materskú, základnú a strednú školu. Zároveň bude vytvorená centralizácia informácií pre rodičov/ zákonných zástupcov, mapa školských zariadení, elektronizácia prihlášok na MŠ, ZŠ, SŠ, zdravotných potvrdení a register dosiahnutého vzdelania.	Komponent 17: Investícia 1
Opatrenia nad rámec Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Optimalizácia siete škôl a školských zariadení pre potreby 21. storočia	Legislatívnou zmenou sa umožní zvýšiť efektívnosť, účelnosť a kvalitu vzdelávania v regionálnom školstve. Súčasťou opatrenia budú transparentné kritériá pre zriaďovateľov škôl a školských zariadení, aj pravidlá zaraďovania školy a školského zariadenia do siete a vyraďovania z nej. Zákonom sa upraví postavenie Štátnej školskej inšpekcie (ŠŠI) a posilní dôraz na podporu škôl a učiteľov.	
Zefektívnenie procesov vysokých škôl	Cieľom je v spolupráci s reprezentáciami vysokých škôl a samotnými vysokými školami identifikovať procesy, ktoré sa v praxi ukázali ako neefektívne. Následne zefektívniť a skvalitniť tieto procesy, a to aj vo vzťahu vysokých škôl a štátnych orgánov (výber členov správnej rady, schvaľovanie dlhodobých zámerov vysokých škôl a iné).	
Špičkoví odborníci na vysokých školách	Vysoké školstvo na Slovensku musí byť zamerané na kvalitu, a tú nie je možné zabezpečiť bez lepšieho manažmentu škôl a podpory špičkových odborníkov. Opatrením sa upraví rámcové podmienky a proces obsadzovania funkčných miest profesorov a docentov, aby tieto pozície obsadzovali ľudia s najvyššími kvalitami v odbore.	
Navýšenie finančných prostriedkov pri urgentných prípadoch v špeciálnych výchovných zariadeniach	Cieľom opatrenia je zabezpečiť navýšenie finančných prostriedkov a ich poskytnutie špeciálnemu výchovnému zariadeniu v prípade nevyhnutnej opravy.	
Priestorové a materiálno-technické zabezpečenie špeciálnych výchovných zariadení	Priestory budov špeciálnych výchovných zariadení nezodpovedajú potrebám detí a sú nevyhovujúce (vnútorné aj vonkajšie). Cieľom materiálno - technického zabezpečenia je poskytnúť potrebnú infraštruktúru, technológie a zariadenia po vzore vyspelých krajín.	

Kvalitatívne a kvantitatívne zabezpečenie personálneho obsadenia špeciálnych výchovných zariadení	Opatrenie cieli k zabezpečeniu vzdelávania a dostatku personálu so špecializáciou na špeciálne výchovné zariadenia.	
Odborná podpora pre pedagogických a odborných zamestnancov a manažment špeciálnych výchovných zariadení	Opatrenia sa týka uplatňovania odborných, pedagogicko-psychologických a ľudskoprávnych štandardov formou intenzívneho preškolenia a ďalšieho vzdelávania.	
Komplexná revízia systému špeciálnych výchovných zariadení	Komplexná revízia systému týchto zariadení bude pripravená skupinou expertov z viacerých ministerstiev, ľudskoprávnych organizácií, detského ombudsmana, a pod. Súčasťou bude aj detailná analýza stavu, potrieb jednotlivých zariadení, príprava stratégie a vízie špeciálnych výchovných zariadení v SR v súlade s princípmi desegregácie a inklúzie výchovy a vzdelávania ako aj medzinárodných štandardov.	
Motivačné odmeňovanie v školstve	Zavedenie regionálnej diferenciácie v odmeňovaní zamestnancov v školstve a zatraktívnenie učiteľstva v nedostatkových aprobáciách povedie k riešeniu nedostatku zamestnancov v školstve v regiónoch alebo učiteľov v nedostatkových špecializáciách.	
Digitálna transformácia vzdelávania v základných školách	Cieľom reformy je podporiť systematickú digitálnu transformáciu vzdelávania a škôl a synergicky nadviazať na dokončené a prebiehajúce investície do digitálnej infraštruktúry. Východiskom je zabezpečenie dlhodobej udržateľnosti pozície školského digitálneho koordinátora a legislatívne vymedzenie pozície správcu školskej počítačovej siete.	
Povinné vzdelávanie pre deti cudzincov	Zavedie sa povinnosť a nastavia sa pravidlá povinného vzdelávania pre deti cudzincov vrátane primeranej jazykovej podpory poskytovanej v školách. Reforma podporí integráciu osôb prichádzajúcich do SR a vytvorí predpoklady pre úspešný vstup na trh práce.	
Zavedenie mikroosvedčení	Cieľom opatrenia je zvýšenie flexibility štúdia, zavedenie nového nástroja pre upskilling a reskilling pre osoby na trhu práce, ale tiež pre študentov vysokých škôl, aby sa zvýšili možnosti získavať špecifické zručnosti.	Mikroosvedčenia
Aktualizácia obsahu štátneho vzdelávacieho programu (ŠVP) pre odborné vzdelávanie	Nové ŠVP reagujú na zmeny v školskom zákone a do ich obsahu budú vložené časti zamerané na osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením a žiakov s nadaním v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania. Zároveň budú aktualizované vzdelávacie štandardy pre všetky odbory vzdelávania. Spolu bude predložených 27 nových ŠVP pre odborné vzdelávanie a prípravu, s predpokladanou účinnosťou od 1. septembra 2024.	

Relevantné referenčné body

Špecifické odporúčania Rady EÚ pre Slovensko (CSR)

- CSR 2019/2: Zlepšovať kvalitu a inkluzívnosť vzdelávania na všetkých úrovniach a podporovať zručnosti. Zlepšiť prístup k cenovo dostupnej a kvalitnej starostlivosti o deti a dlhodobej starostlivosti. Podporovať integráciu znevýhodnených skupín, najmä Rómov.

- CSR 2019/3 (časť 2,4,5): Zacieliť hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na výskum a inovácie, digitálnu infraštruktúru a energetickú účinnosť.
- CSR 2020/2 (časť 3,4): Posilňovať digitálne zručnosti. Zabezpečiť rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu.
- CSR 2020/3 (časť 2): Odstrániť nedostatky v oblasti digitálnej infraštruktúry.
- CSR 2022/2 (časť 1): Pokračovať vo vykonávaní svojho plánu obnovy a odolnosti v súlade s míľnikmi a cieľmi uvedenými vo vykonávacom rozhodnutí Rady z 13. júla 2021.
- CSR 2022/3 (časť 5): Upraviť politiky obnovy budov tak, aby sa zrýchlila a stimulovala hĺbková obnova budov.
- CSR 2023/1 (časť 3): Zachovať verejné investície financované z vnútroštátnych zdrojov a zabezpečiť účinné čerpanie grantov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ, najmä s cieľom podporiť zelenú a digitálnu transformáciu.
- CSR 2023/2 (časť 1): Zachovať dynamiku pri stabilnom vykonávaní plánu obnovy a odolnosti a urýchlene sfinalizovať dodatok vrátane kapitoly o REPowerEU s cieľom čo najrýchlejšie začať s jej vykonávaním, pokračovať v rýchlom vykonávaní programov politiky súdržnosti pri súčasnom zachovaní komplementárnosti a synergií s plánom obnovy a odolnosti.
- CSR 2023/3 (časť 5): Urýchliť a stimulovať hĺbkovú obnovu verejných a súkromných budov.

Ciele Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj

- Cieľ 4: Kvalitné vzdelávanie
- Cieľ 8: Dôstojná práca a ekonomický rast
- Cieľ 9: Priemysel, inovácie a infraštruktúra

Európsky pilier sociálnych práv

- Zásada 1: Vzdelávanie, odborná príprava a celoživotné vzdelávanie
- Zásada 3: Rovnaké príležitosti
- Zásada 11: Starostlivosť o deti a podpora detí

3.3 Produktivita: Výskum, vývoj, inovácie a digitalizácia

Výskum, vývoj a inovácie majú nepopierateľný význam pre dlhodobo udržateľný ekonomický rast, kvalitu života a riešenie globálnych výziev. Dopad naštartovaných reforiem bude však možné zaznamenať až s časovým odstupom. Posun v kľúčových indikátoroch, ako umiestnenie v Európskom inovačnom rebríčku, nie je v súčasnom období ešte pozorovateľný. Dôležitosť agendy výskumu, vývoja a inovácií je zdôraznená konsolidáciou nadrezortnej koordinácie pod Úrad podpredsedu vlády SR ako súčasť prebiehajúcej reformy kompetencií a nadrezortnej koordinácie tvorby politík v tejto oblasti. Plnenie opatrení z prijatej Stratégie výskumu, vývoja a inovácii 2030 významne posúva reformné úsilie, a to nielen v oblasti zefektívnenia riadenia a procesov, ale aj v oblasti efektívnejšej alokácie navýšených zdrojov podpory pre ekosystém. V rámci opatrení POO boli v roku 2023 vyhlásené výzvy v objeme 551 miliónov eur. Digitálna transformácia je súčasťou úspešného zvládnutia reforiem v tejto oblasti. Kľúčovým prvokom digitálnej transformácie Slovenska bude úspešná implementácia rozsiahleho Vnútroštátneho plánu digitálnej dekády. Konkrétne kroky na podporu digitalizácie budú napríklad smerovať k zvýšeniu využívania elektronických služieb štátu, rozvoju kybernetickej bezpečnosti a nárastu počtu projektov na vývoj a aplikáciu špičkových digitálnych technológií.

Výsledkové indikátory pre výskum, vývoj, inovácie a digitalizáciu

		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2030 cieľ
DESI index	**SK**	20	20	21	21	22	23	-	14
(poradie v rebríčku z 27 EU krajín)	**EU**	-	-	-	-	-	-	-	
Európsky inovačný rebríček (EIS)	**SK**	21	22	22	23	23	23	23	13*
(poradie)	**EU**	-	-	-	-	-	-	-	
Podnikové výdavky na výskum a vývoj	**SK**	0,48	0,45	0,45	0,49	0,51	0,56	-	1,2*
(% HDP)	**EU**	1,44	1,46	1,49	1,52	1,50	-	-	1,73

**Revízia cieľov na základe schválenej Národnej stratégie výskumu, vývoja a inovácií.*
Poznámka: metodika k určovaniu cieľov na národnej a európskej úrovni sa nachádza v Prílohe č. 1.

Novovzniknutý Úrad podpredsedu vlády SR predstavuje ďalší krok v posilnení agendy výskumu, vývoja a inovácii (VVaI). Nový kompetenčný zákon v platnosti od februára 2024 potvrdzuje nadrezortnú koordináciu verejných politík v tejto oblasti. Výskumná a inovačná autorita pôsobiaca na Úrade podpredsedu vlády SR ako vykonávateľ vybraných častí POO[43] koordinuje činnosti zreformovanej Rady vlády pre vedu, techniku a inovácie, zastrešuje koordináciu implementácie opatrení z Národnej stratégie výskumu, vývoja a inovácií 2030. Medzi splnené míľniky Národnej stratégie patria schválenie Záväznej metodiky riadenia, financovania a hodnotenia podpory VVaI a Revízie výdavkov, kompetencií a personálnych kapacít vo VVaI. Metodika predstavuje nevyhnutný predpoklad štandardizácie procesov v súťažnom financovaní s cieľom zefektívniť túto oblasť z pohľadu konečných prijímateľov poskytovanej podpory (výskumníkov a inovátorov). Revízia navrhla komplementárne opatrenia k Národnej stratégii s dôrazom na konsolidáciu kompetencií a financovania rozpracovaním troch možných scenárov konsolidácie.

Navýšenie verejných zdrojov v rámci schválenej Národnej stratégie predpokladá pokračovanie v naštartovaných reformách. Jedným z nástrojov efektívnejšej alokácie navýšených zdrojov sú vyhlásené výzvy z POO v celkovom objeme 551 miliónov eur[44]. Ide predovšetkým o podporu zapájania do Európskeho výskumného priestoru, spolupráce medzi akademickými inštitúciami a priemyslom, podporu excelentných výskumníkov, podporu výskumu a inovácií zameraných na digitalizáciu a dekarbonizáciu a finančné nástroje.

[43] Ide o Komponent 9 a Investíciu 2 Komponent 10.
[44] Vyhlásené výzvy z POO.

Návrh nového zákona o výskume, vývoji a inováciách bude obsahovať ukotvenie konečného modelu konsolidácie grantových agentúr a objasnenie kompetencií v ďalších významných prierezových politikách. Vypracovanie plánu konsolidácie kompetencií ministerstiev, existujúcich agentúr a inštitúcií zodpovedných za tvorbu politík a financovanie, a jeho legislatívne ukotvenie je ďalší nevyhnutný reformný krok pre stimulovanie výskumných a inovačných aktivít. Tento krok je synergický k ostatným reformným opatreniam ako je Záväzná metodika, Medzirezortný program a Predbežný plán financovania podpory VVaI, ktorý umožní efektívnejšie plánovanie výskumných aktivít z pohľadu prijímateľov.

Kľúčovým prvkom digitálnej transformácie Slovenska bude prijatie a úspešná implementácia rozsiahleho Vnútroštátneho plánu digitálnej dekády (VPDD SR). Tento strešný strategický dokument zadefinuje súčasný a plánovaný vývoj Slovenska do roku 2030 v oblastiach digitálnych zručností, digitálnej infraštruktúry, digitálnej transformácie podnikov a digitalizácie verejných služieb. VPDD SR je súčasťou spoločného programu EÚ s názvom Cesta k digitálnemu desaťročiu do roku 2030 , ktorý sleduje dosiahnutie spoločných cieľov digitálnej transformácie EÚ. K napĺňaniu cieľov digitálnej transformácie Slovenska prispievajú aj konkrétne opatrenia z POO, a to najmä zvyšovanie elektronických služieb štátu budovaním centier digitálnych inovácií a digitálnych platforiem, ako je platforma pre rozvoj a riešenie prioritných životných situácií či centrálna platforma na využívanie zdrojov IT (digitálne trhovisko). Digitálne trhovisko umožní vyhodnocovanie hodnoty investícií do informačných systémov formou monitorovania nákladov, podaní, transakcií a návratnosti, čím sa zlepší efektívnosť obstarávania štátneho IT.

Odpočtované opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Vyhlásenie výziev na predkladanie projektov na podporu participácie slovenských subjektov v programe Horizont Európa	Vyhlásených bolo šesť výziev v celkovom objeme 40 miliónov eur na podporu participácie slovenských subjektov v programoch Horizont Európa s cieľom podporiť internacionalizáciu a získavanie zdrojov zo zahraničia. **Implementované**	Komponent 9: Investícia 1 VAIA výzvy
Vyhlásenie výziev na predkladanie projektov na podporu spolupráce medzi firmami, akademickým sektorom a výskumnými organizáciami	Vyhlásené boli štyri výzvy v celkovom objeme 171 miliónov eur zamerané na podporu spolupráce medzi firmami, akademickým sektorom a výskumnými organizáciami (transformačné a inovačné konzorciá, vouchre a "matching" granty). **Implementované**	Komponent 9: Investícia 2 VAIA výzvy
Vyhlásenie výziev na podporu excelentných výskumných pracovníkov	Vyhlásených bolo šesť výziev v celkovom objeme 156 miliónov eur na podporu excelentných výskumných pracovníkov. **Implementované**	Komponent 9: Investícia 3 VAIA výzvy
Vyhlásenie výziev na tematické dopytovo-orientované projekty, ktoré riešia výzvy zelenej transformácie	Vyhlásené boli 3 výzvy v celkovom objeme 84 mil. eur na riešenie problémov zelenej transformácie, dekarbonizácie, ako aj odolnosti a adaptácie na zmenu klímy. **Implementované**	Komponent 9: Investícia 4 VAIA výzvy
Vyhlásenie výziev na tematické dopytovo-orientované projekty, ktoré riešia výzvy digitálnej transformácie	Vyhlásené boli 3 výzvy v celkovom objeme 113 miliónov eur na riešenie problémov digitálnej transformácie, ktoré pomáhajú napĺňať ambície EK v oblasti digitálnej autonómie. **Implementované**	Komponent 9: Investícia 5 VAIA výzvy

Spustenie a implementácia finančných nástrojov na podporu inovácií	Podpísané boli dve zmluvy (vrátane investičnej stratégie) o financovaní finančných nástrojov. Výsledkom bude spustenie minimálne dvoch finančných nástrojov podporujúcich inovácie v podnikoch najmä v ranej fáze ("pre-seed") životného cyklu podniku a v rastovej fáze podnikov. **Implementácia prebieha**	Komponent 9: Investícia 6
Vyhlásenie výzvy na posilnenie vzťahov s diaspórou a podporu občianskych iniciatív	Vyhlásená bola výzva v objeme 1,6 miliónov eur podporujúca posilnenie vzťahov so Slovákmi v zahraničí v rámci politík pre lákanie a udržanie talentu. Výzva je v štádiu vyhodnocovania. **Implementované**	Komponent 10: Investícia 2
Digitalizácia procesov verejného obstarávania prostredníctvom jednotnej elektronickej platformy	Jednotná elektronická platforma prináša možnosť automatizácie zadávania a vyhodnocovania zákaziek pre všetky nákupy tovarov, služieb a stavebných prác v podlimitných zákazkách a sčasti aj v zákazkách s nízkou hodnotou, čím sa zabezpečuje zvýšenie transparentnosti. **Implementované**	Komponent 14: Reforma 3
Investičný plán prioritných životných situácií	Investičný plán obsahuje prioritné životné situácie, opis súčasného a budúceho stavu procesov a zoznam investičných akcií, ktoré je nutné zrealizovať na úradoch a v informačných systémoch, a tiež pre nasadenie 16 životných situácií. Investičný plán má podobu zoznamu prioritných elektronických služieb. Po uverejnení zoznamu prioritných elektronických služieb podľa životných situácií sa vykonala analýza koncepcie služieb a identifikovali sa nedostatky plánu s cieľom jeho vylepšenia. **Implementované**	Komponent 17: Reforma 1
Centrálna platforma na využívanie zdrojov IT (digitálne trhovisko)	Centrálna platforma zvýši efektívnosť obstarávania štátneho IT. Služby sa budú obstarávať centrálne (rámcová zmluva) a používatelia služieb budú mať možnosť dynamicky čerpať podľa potreby z centrálnej platformy. Platforma IT zdrojov bola nasadená do produkcie v januári 2024 a je predmetom schvaľovania. **Implementácia prebieha**	Komponent 17: Reforma 2
Zvýšenie počtu IT odborníkov na kybernetickú bezpečnosť vo verejnej správe	Ďalších 571 odborníkov v oblasti IT bude vo verejnej správe preškolených na kybernetickú bezpečnosť. Spustenie verejného obstarávania na poskytovateľov vzdelávania je naplánované na koniec januára/začiatok februára 2024. **Implementácia prebieha**	Komponent 17: Reforma 5
Zvýšenie počtu vytvorených a zavedených riešení eGovernment - prvá fáza	Zavedenie 2 digitálnych riešení životných situácií, a to konkrétne: 1. Strata a hľadanie zamestnania 2. Kúpa nehnuteľnosti. Riešenie bude disponovať vlastnosťami ako napr. jednotný prístup k vyhľadávaniu služieb, jednotný dizajn a miesto pre realizáciu služieb, jasná navigácia, prehľad o stave spracovania podania, a iné. **Implementácia prebieha**	Komponent 17: Investícia 1
Platforma pre rozvoj a riešenie prioritných životných situácií	Modernizácia platformy založená na zásadách nízkokódovateľných komponentov, ktoré sú centrálne riadené pre všetkých poskytovateľov verejných	Komponent 17: Investícia 1

	služieb. Platforma je predpokladom zavedenia eGovernment riešení pre životné situácie. V súčasnosti prebieha príprava súťažných podkladov pre verejné obstarávanie. **Implementácia prebieha**	
Digitálna transformácia úsekov verejnej správy	Opatrením sa budú optimalizovať a automatizovať procesy a úseky verejnej správy. Investície budú zamerané na zlepšenie kvality verejných služieb alebo zvýšenie efektívnosti prostredníctvom zmeny právnych predpisov alebo zmenou organizácie procesov. Plánovaný termín vyhlásenia výzvy na digitálnu transformáciu úsekov verejnej správy je apríl 2024. V súčasnosti prebiehajú konzultácie s potenciálnymi žiadateľmi. **Implementácia prebieha**	Komponent 17: Investícia 2
Vývoj a konštrukcia superpočítača pre národné superpočítačové centrum	Zámerom opatrenia je uviesť do prevádzky počítačovú infraštruktúru na základe funkčných testov a odovzdávacieho protokolu. Z investície sa bude financovať konštrukcia superpočítača, a to s ambíciou umiestniť sa v prvej desiatke svetového rebríčka energeticky účinných superpočítačov „Green 500“. Podrobnosti o architektúre sa uvedú v štúdii uskutočniteľnosti. **Implementácia prebieha**	Komponent 17: Investícia 3
Zvýšenie počtu centier digitálnych inovácií/európskych centier digitálnych inovácií	Vybudovali sa siete štyroch európskych centier digitálnych inovácií (EDIH) na Slovensku, ktoré podnikom poskytujú služby na podporu zavádzania nových technológií a inovácií. **Implementované**	Komponent 17: Investícia 3
Účasť na cezhraničných digitálnych projektoch	Opatrením sa poskytne podpora na účasť na dvoch cezhraničných digitálnych projektoch zo zoznamu, ktorý navrhla EK. Zapojenie sa do projektu európskej blockchainovej infraštruktúry (EBSI) je v omeškaní, pričom momentálne prebieha príprava podkladov pre verejné obstarávanie na zabezpečenie plného technického fungovania EBSI. Druhým projektom je zapojenie sa do európskeho projektu European Quantum Communication Infrastructure, ktorého realizácia prebieha podľa plánu. **Implementácia prebieha**	Komponent 17: Investícia 3
Podpora projektov na vývoj a aplikáciu špičkových digitálnych technológií – prvá fáza	Opatrením sa vyplatí podpora na 19 projektov v oblasti vývoja a uplatňovania digitálnych riešení. V súčasnosti prebiehajú výzvy na predkladanie žiadostí o poskytnutie prostriedkov. **Implementácia prebieha**	Komponent 17: Investícia 4
Organizácia rýchlych grantových podujatí - hackatóny	Zorganizovanie 17 podujatí (hackatónov), na ktorých sa udeľujú rýchle granty najinovatívnejším riešeniam súčasných spoločenských výziev. Účastníkmi podujatí budú napríklad začínajúce podniky (startupy), výskumné inštitúcie, univerzity a ich študenti či iní odborníci. Víťazné tímy poskytnú svoje riešenia verejnej správe, resp. širšej verejnosti. Ku koncu roka 2023 bolo zorganizovaných 6 hackatónov. **Implementácia prebieha**	Komponent 17: Investícia 5

Zabezpečenie IT systémov v prostredí verejnej správy	Zabezpečenie 1000 IT systémov s účelom zvýšenia kybernetickej bezpečnosti. Nástroje systému včasného varovania budú integrované do systému riadenia incidentov v oblasti kybernetickej bezpečnosti, pričom sa zavedú potrebné hardvérové/softvérové prvky, obojsmerná šifrovaná komunikácia a výstrahy. Projektová dokumentácia pre IT projekt prešla hodnotením ÚHP a boli pripravené podklady na spustenie verejného obstarávania. **Implementácia prebieha**	Komponent 17: investícia 6
Zavedenie bezpečnostných auditov aplikácií v prostredí verejnej správy	Opatrenie sa týka zavádzania nových alebo revidovaných nástrojov auditu zraniteľnosti verejných IT aplikácií v oblasti kybernetickej bezpečnosti. Posúdenie sa vykonáva prostredníctvom penetračných testov a pomocou softvéru na posúdenie zraniteľnosti. Uprednostnia sa informačné systémy, ktoré sú súčasťou kritickej infraštruktúry. V priebehu januára 2024 bola vykonaná CBA analýza a vypracovaný návrh biznis modelu riešenia služby centrálneho manažmentu zraniteľnosti. **Implementácia prebieha**	Komponent 17: Investícia 6
Vyškolenie seniorov a znevýhodnených osôb v oblasti základných digitálnych zručností	Na základe pilotného projektu a jeho odporúčaní je potrebné zlepšiť digitálne zručnosti 105 440 starších ľudí a znevýhodnených osôb. To sa dosiahne dokončením programu školenia a distribúciou dotovaného vybavenia. Dodnes bolo vyškolených 2554 seniorov a znevýhodnených osôb. **Implementácia prebieha**	Komponent 17: Investícia 7
Opatrenia nad rámec Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Schválenie harmonogramu a implementácia revízie výdavkov na informatizáciu	Cieľom implementácie revízie výdavkov na informatizáciu je zvýšiť kvalitu štátneho IT, znížiť náklady na jeho prevádzku a zvýšiť jeho efektívnosť. Aktualizácia implementačného plánu Revízie výdavkov na informatizáciu 2020-2023 bola 27.7.2023 schválená vládou SR. Ku koncu roka 2023 ešte stále neboli splnené všetky opatrenia. Implementačná správa plnenia opatrení za rok 2023 bude dostupná na jeseň 2024. **Implementácia prebieha**	Aktualizácia implementačného plánu Revízie výdavkov na informatizáciu 2020-2023
Implementácia opatrení a odporúčaní v zmysle Stratégie a akčného plánu na obdobie 2020 až 2024 na zlepšenie postavenia Slovenska v indexe digitálnej ekonomiky a spoločnosti (DESI)	Cieľom opatrení je zlepšiť postavenie SR v indexe DESI, tak aby sa Slovensko nachádzalo minimálne v strede rebríčku DESI. Napriek postupnej implementácií opatrení však postavenie SR v indexe stagnuje. Informácia o plnení predmetnej Stratégie a akčného plánu bola v septembri 2023 prerokovaná na zasadnutí Rady vlády SR pre digitalizáciu verejnej správy a jednotný digitálny trh. **Implementácia prebieha**	Stratégia a akčný plán na zlepšenie postavenia Slovenska v indexe DESI do roku 2025
Záväzná jednotná metodika riadenia, financovania a hodnotenia podpory výskumu, vývoja a inovácií	Finálne znenie bolo schválené Radou vlády pre vedu techniku a inovácie v septembri 2023. Cieľom záväznej metodiky je dosiahnuť jasné pravidlá pri podpore výskumu, vývoja a inovácií z verejných	Záväzná metodika

	prostriedkov a zároveň tieto pravidlá v čo najväčšej možnej miere prispôsobiť najlepšej praxi v EÚ. **Implementované**	
Revízia výdavkov, kompetencií a personálnych kapacít na výskum, vývoj a inovácie (Revízia)	Vláda SR vzala v októbri 2023 na vedomie informáciu o predmetnej revízii. Revízia umožní ešte lepšie uchopiť pripravované opatrenia ako napr. medzirezortný program či plán konsolidácie kompetencií. **Implementované**	Revízia
Vnútroštátny plán Digitálnej dekády SR	Vnútroštátny plán Digitálnej dekády Slovenskej republiky je strešným dokumentom sumarizujúcim aktivity SR na napĺňanie digitálnych a všeobecných cieľov EÚ. Predstavuje návrh národných cieľov, ktorými Slovensko plánuje prispieť k spoločnej iniciatíve EÚ. Ciele sú v dokumente rozdelené do štyroch dimenzií, ktoré združujú príbuzné oblasti digitálnej transformácie. Každá dimenzia má predpísaných niekoľko cieľov, ktoré chce EÚ ako celok dosiahnuť. **Implementácia prebieha**	Záznam zasadnutia Rady vlády
Reforma vedy a výskumu v rezorte Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (MPRV SR)	V rámci prebiehajúcej reformy bol v roku 2023 vykonaný audit kvality odborných vedecko-výskumných činností a inovačných aktivít Národného poľnohospodárskeho a potravinárskeho centra a Národného lesníckeho centra. V nadväznosti na vykonaný audit sa pripravuje Akčný plán implementácie Komplexnej stratégie v oblasti výskumu, vývoja a inovácií v rezorte pôdohospodárstva a rozvoja vidieka do roku 2030, v ktorom sa rozpracujú navrhované odporúčania, ciele a opatrenia. **Implementácia prebieha**	

Plánované opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Podpora projektov spolupráce firiem, akademického sektora a organizácií výskumu a vývoja	Podporených bude aspoň 1770 projektov spolupráce medzi spoločnosťami, akademickým sektorom a výskumnými organizáciami. Očakáva sa, že investícia povedie k vytvoreniu najmenej dvoch „transformačných a inovačných“ konzorcií a odovzdaniu 250 inovačných a 400 digitálnych voucherov.	Komponent 9: Investícia 2
Podpora excelentných výskumných pracovníkov	Podporí sa najmenej 650 excelentných výskumných pracovníkov. Očakáva sa, že investícia povedie napríklad k 15 veľkým grantom pre excelentné výskumné tímy, 425 štipendiám pre výskumníkov v rôznych fázach kariéry, či 200 „early stage“ grantov pre mladých výskumných pracovníkov.	Komponent 9: Investícia 3
Podpora projektov v oblasti výskumu, vývoja a inovácií na riešenie výziev zelenej transformácie	Podporí sa aspoň 27 projektov na riešenie zelenej transformácie a dekarbonizácie. Projekty sa budú schvaľovať v rôznych fázach technologickej pripravenosti.	Komponent 9: Investícia 4

Podpora projektov v oblasti výskumu, vývoja a inovácií na riešenie úloh spojených s digitálnou transformáciou	Vyberie sa aspoň 140 projektov v rámci tematických schém (napr. dopytovo orientovaných výziev a/alebo finančných nástrojov) na tematické projekty zamerané na riešenie úloh spojených s digitálnou transformáciou na rôznych úrovniach technologickej pripravenosti.	Komponent 9: Investícia 5
Podpora projektov na vývoj a aplikáciu špičkových digitálnych technológií - druhá fáza	Podporených bude celkovo aspoň 41 projektov v oblasti vývoja a uplatňovania špičkových digitálnych riešení.	Komponent 17: investícia 4
Opatrenia nad rámec Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Koncepcia rozvoja bezpečnostného monitoringu pre ústredné orgány štátnej správy	Koncepcia upraví prístup k bezpečnostnému monitoringu vo verejnej správe a zadefinuje stratégiu budovania bezpečnostných dohľadových centier vo verejnej správe či alokáciu finančných zdrojov na naplnenie jej cieľov.	
Zjednodušenie prístupu občanov a podnikateľov k elektronickým službám štátu	Reforma zabezpečí realizáciu aktivít na zvyšovanie informovanosti občanov a podnikateľov o spôsobe prístupu k elektronickým službám štátu formou novej navigácie v kontexte riešenia životných situácií. Výsledkom bude skrátenie času potrebného na vybavenie úradných úkonov v rámci životných situácií, výrazná redukcia administratívnej záťaže kladenej na občanov a podnikateľov pri kontakte so štátom a zefektívnenie komunikácie medzi úradmi a koncovými používateľmi.	
Aktualizácia Národnej koncepcie informatizácie verejnej správy (NKIVS)	Koncepcia určuje rámec na implementáciu projektov informačných technológií verejnej správy. Ministerstvá a ústredné orgány štátnej správy v rámci rozvoja IT dodržiavajú princípy koncepcie a postupne napĺňajú jej ciele. NKIVS bude aktualizovaná tak, aby reflektovala pripravovaný Vnútroštátny plán Digitálnej dekády SR.	NKIVS
Medzirezortný program na výskum, vývoj a inovácie	Medzirezortný program je zriadený ako súčasť programového rozpočtovania štátneho rozpočtu. Od novembra 2023 jednotlivé rezorty vytvárajú svoje podprogramy, pričom postupný nábeh rezortov a inštitúcií uskutočňujúcich výdavky na VVaI na nový systém sa predpokladá aj v roku 2024.	
Zavedenie predbežného plánu financovania podpory výskumu, vývoja a inovácií	Predbežný plán financovania prispeje k predvídateľnosti podpory, čo povedie k vyššiemu záujmu výskumníkov a firiem o účasť vo výzvach, a teda aj k zlepšeniu priemernej kvality podporeného projektu. Plán bude vytváraný vždy na nasledujúci rok s výhľadom na ďalšie tri roky, pričom spolupracovať na ňom budú všetci poskytovatelia finančných prostriedkov s cieľom zabezpečiť synergické efekty a komplementaritu podpory.	
Vypracovanie plánu konsolidácie kompetencií ministerstiev, existujúcich agentúr a inštitúcií zodpovedných za tvorbu politík a podporu vedy, výskumu a inovácií	Návrh konsolidácie kompetencií je spracovaný ako súčasť Revízie výdavkov, kompetencií a personálnych kapacít vo výskume, vývoji a inováciách. Samotný plán konsolidácie bude riešený spolu s prípravou zámeru nového zákona o výskume, vývoji a inováciách.	Návrh plánu konsolidácie kompetencií (kapitoly 5 až 6 v rámci Revízie)
Schválenie Implementačného plánu opatrení navrhnutých v Revízii výdavkov a kompetencií na výskum, vývoj a inovácie	Implementačný plán rozpracúva jednotlivé opatrenia na merateľné úlohy a priradzuje zodpovednosť za ich uskutočnenie v stanovených termínoch konkrétnym subjektom.	

Nový zákon o výskume, vývoji a inováciách	Zákon rozšíri reformu z POO zameranú na zefektívnenie systému podpory VVaI a vyvolá relevantné úpravy ďalších zákonov. Upravia sa tiež kompetencie v oblasti sociálnych inovácií a vzťahy medzi jednotlivými ústrednými orgánmi štátnej správy v oblasti VVaI. Zmeny sa tiež dotknú princípov využívania, modernizácie a budovania výskumnej infraštruktúry.	
Zavedenie výkonnostných zmlúv v Slovenskej akadémii vied (SAV)	Výkonnostné zmluvy medzi predsedníctvom SAV a jednotlivými ústavmi prinesú lepšie plánovanie rozvojových aktivít a zlepšenie výkonu ústavov SAV. V zmluvách budú pre tieto ústavy zadefinované konkrétne ciele s merateľnými ukazovateľmi, ktoré budú založené na podobných kritériách aké sa uplatňujú pre nepedagogické aktivity vysokých škôl.	

Relevantné referenčné body

Špecifické odporúčania Rady EÚ pre Slovensko (CSR)

- CSR 2019/2 (časť 1): Zlepšovať kvalitu a inkluzívnosť vzdelávania na všetkých úrovniach a podporovať zručnosti.
- CSR 2019/3 (časť 2, 4, 5, 6, 8): Zacieliť hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na výskum a inovácie, na digitálnu infraštruktúru, energetickú účinnosť, konkurencieschopnosť malých a stredných podnikov. Vo verejnom obstarávaní zvýšiť uplatňovanie kritérií kvality a nákladov životného cyklu.
- CSR 2020/2 (časť 3): Posilňovať digitálne zručnosti.
- CSR 2020/3 (časť 1, 2, 4, 5): Účinne vykonávať opatrenia na zabezpečenie likvidity malých a stredných podnikov a samostatne zárobkovo činných osôb. Odstrániť nedostatky v oblasti digitálnej infraštruktúry. Podporiť investície súkromného sektora zamerané na podporu oživenia hospodárstva. Zamerať investície na zelenú a digitálnu transformáciu, najmä na čistú a efektívnu výrobu a využívanie energie a zdrojov.
- CSR 2020/4 (časť 2, 3): Zabezpečiť priaznivé podnikateľské prostredie a kvalitné verejné služby, a to prostredníctvom posilnenej koordinácie a tvorby politík.
- CSR 2022/1 (časť 2): Zvýšiť verejné investície do zelenej a digitálnej transformácie a energetickej bezpečnosti, a to aj využitím Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, RePowerEU a iných fondov EÚ.
- CSR 2022/2 (časť 1): Pokračovať vo vykonávaní svojho plánu obnovy a odolnosti v súlade s míľnikmi a cieľmi uvedenými vo vykonávacom rozhodnutí Rady z 13. júla 2021.
- CSR 2023/1 (časť 3): Zachovať verejné investície financované z vnútroštátnych zdrojov a zabezpečiť účinné čerpanie grantov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ, najmä s cieľom podporiť zelenú a digitálnu transformáciu.
- CSR 2023/2 (časť 1): Zachovať dynamiku pri stabilnom vykonávaní plánu obnovy a odolnosti a urýchlene sfinalizovať dodatok vrátane kapitoly o REPowerEU s cieľom čo najrýchlejšie začať s jej vykonávaním; pokračovať v rýchlom vykonávaní programov politiky súdržnosti pri súčasnom zachovaní komplementárnosti a synergií s plánom obnovy a odolnosti.

Ciele Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj

- Cieľ 4: Kvalitné vzdelávanie
- Cieľ 8: Dôstojná práca a ekonomický rast
- Cieľ 9: Priemysel, inovácie a infraštruktúra
- Cieľ 13: Ochrana klímy
- Cieľ 16: Mier, spravodlivosť a silné inštitúcie

Európsky pilier sociálnych práv

- Zásada 1: Vzdelávanie, odborná príprava a celoživotné vzdelávanie
- Zásada 8: Sociálny dialóg a zapojenie pracovníkov
- Zásada 20: Prístup k základným službám

3.4 Trh práce, sociálne veci a bývanie

Demografický tlak v spojení s pretrvávajúcim odlivom mozgov a nízkou participáciou vybraných skupín obyvateľstva[45] vedie k prehĺbeniu nedostatku pracovnej sily. Zamestnávatelia dnes čelia historicky najvyšším nedostatkom kapacít pri obsadzovaní voľných pozícií, no nárast zahraničných pracovníkov v poslednom roku do veľkej miery kompenzoval odchod Slovákov z trhu práce a prispel až 0,7 p.b. k rastu domácej zamestnanosti. V tomto kontexte opatrenia implementované v rámci POO prispievajú k zníženiu bariér a prilákaniu kvalifikovanej pracovnej sily. S cieľom podporiť lákanie a udržanie vysokokvalifikovaných zamestnancov a študentov sa napríklad vytvoria 3 plne funkčné klientské strediská (tzv. „one-stop shopy"), ktoré budú poskytovať komplexné služby uľahčujúce usadenie sa na Slovensku. Úprava valorizácie životného minima o rast životných nákladov nízkopríjmových domácností ako aj rozmrazenie minimálneho dôchodku majú potenciál zmierňovať následky vyššej inflácie pre ohrozené skupiny. Nakoľko však úroveň životného minima ostáva výrazne pod hranicou chudoby, je potrebné prehodnotiť celý koncept životného minima tak, aby jeho suma skutočne zodpovedala minimálnym výdavkom na základné životné potreby.

Výsledkové indikátory pre trh práce a sociálne veci

		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2030 cieľ
Miera zamestnanosti LFS	**SK**	71,1	72,4	73,4	72,5	74,6	76,7	-	76,5*
(LFS, 20-64 rokov)	**EU**	71,3	72,3	73,1	72,2	73,0	74,6	-	78,0*
Miera zamestnanosti ESA	**SK**	43,6	44,4	44,8	43,9	43,8	44,2	-	47,4
(ESA, celá populácia)	**EU**	45,8	46,4	46,8	46,1	46,8	47,6	-	47,4
Podiel ľudí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia	**SK**	15,8	15,2	14,8	13,8	15,6	16,5	-	13,6*
(po transferoch, % populácie)	**EÚ**	22,4	21,7	21,1	21,6	21,7	21,6	-	17,7*
Miera zamestnanosti žien	**SK**	59,7	59,6	59,6	57,9	66,4	68,0	-	66,8
(LFS, 20-39 rokov)	**EÚ**	65,8	66,6	67,2	66,1	67,4	69,3	-	67,9
Miera zamestnanosti ľudí s nízkym vzdelaním	**SK**	37,3	36,3	36,0	34,0	26,9	31,1	-	49,4
(LFS, ISCED 0- 2)	**EÚ**	54,3	55,3	56,0	55,3	55,4	57,5	-	56,5
Preplnenosť domácnosti	**SK**	36,4	35,5	34,1	30,1	31,2	31,8	-	16,5
(% populácie)	**EU**	17,5	17,1	17,1	17,4	17,3	16,8	-	16,5
Náklady spojené s bývaním	**SK**	28,5	28,1	28,7	31,0	31,4	30,3	-	27,9
(Podiel z celkovej konečnej spotreby domácností)	**EU**	23,6	23,4	23,4	25,5	25,0	24,1	-	23,4
Podiel populácie žijúcej v nájme s regulovaným nájomným alebo zdarma	**SK**	1,5	1,2	1,4	1,6	1,9	2,7	2,8	4,2
(% populácie)	**EU**	9,6	9,3	9,1	9,5	9,8	10,7	-	6,7

**schválený národný cieľ*

Poznámka: metodika k určovaniu cieľov na národnej a európskej úrovni sa nachádza v Prílohe č. 1.

Novela zákona o životnom minime upravila valorizačný mechanizmus súm životného minima v súlade s rastom spotrebiteľských cien. Namiesto doterajšieho mechanizmu výpočtu[46], naviazala novela úpravy súm životného minima výlučne na koeficient rastu životných nákladov nízkopríjmových domácností. Tento krok má za cieľ zabezpečenie zachovania reálnej hodnoty súm životného minima, a to najmä v období vysokej inflácie. Z pohľadu zníženia chudoby na Slovensku sa však toto opatrenie javí ako nedostatočné, keďže aktuálne hodnoty životného minima zostávajú výrazne pod hranicou chudoby. Potrebné je preto komplexne prehodnotiť konštrukcie životného minima aj z hľadiska jeho úrovne a nie iba medziročného rastu.

[45] Matky s malými deťmi, ľudia vo vekovej skupine 60-69, príslušníci MRK, dlhodobo nezamestnaní.
[46] Pri valorizácii súm životného minima sa doteraz zohľadňoval koeficient rastu čistých peňažných príjmov na osobu v porovnaní s koeficientom rastu životných nákladov nízkopríjmových domácností.

Rozmrazenie súm minimálneho dôchodku umožnilo ich automatické zvýšenie. Novelizácia navrátila naviazanie minimálneho dôchodku na 136 % sumy životného minima pre jednotlivca s cieľom zabrániť ich prepadu do stavu hmotnej núdze. Od 1. októbra 2023 sa zvýšila táto suma na 145 % sumy životného minima, reagujúc na nárast inflácie a predpokladaný rast životného minima. Zmena zároveň zvýšila percentuálne ohodnotenie kvalifikovaných rokov dôchodkového poistenia, zachovávajúc tak pôvodný zámer minimalizovať riziko hmotnej núdze jednotlivých dôchodcov.

Odpočtované opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Vytvorenie "one-stop shopov" poskytujúcich komplexné služby podporujúce integráciu zahraničných štátnych príslušníkov, ako aj občanov zo SR pri návrate zo zahraničia	V rámci investícií zameraných na lákanie a udržanie vysokokvalifikovaných zamestnancov a študentov na Slovensku sa do konca roka 2024 vybudujú tri plne funkčné strediská („one-stop shopy“) poskytujúce služby uľahčujúce usadenie sa na Slovensku. Vytvorenie konceptu vrátane relevantnej legislatívy je mierne omeškané z dôvodu zmeny vykonávateľa z Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (MPSVR SR) na Ministerstvo vnútra SR (MV SR). MV SR pripravilo stretnutie k realizácií investície, kde boli rozdelené úlohy pre jednotlivé sekcie a zároveň sa upravuje posledná verzia konceptu na zriadenie centier. **Implementácia prebieha**	Komponent 10: Investícia 1
Opatrenia nad rámec Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Úprava valorizačného mechanizmu životného minima	Nastavil sa mechanizmus úpravy súm životného minima, ktoré sa od 1.7.2023 násobia už len koeficientom rastu životných nákladov nízkopríjmových domácností. Na základe rovnakého koeficientu boli upravené aj sumy pomoci v hmotnej núdzi, kde došlo aj k posunu účinnosti ich úpravy od 1. októbra 2023. **Implementované**	Zákon o životnom minime a zákon o pomoci v hmotnej núdzi
Rozmrazenie minimálneho dôchodku	Výška minimálneho dôchodku sa od 1. júla 2023 opätovne naviazala na životné minimum, pričom dochádza aj k úprave odstupňovania minimálneho dôchodku v závislosti od kvalifikovaného obdobia dôchodkového poistenia (ODP). Pre poistenca s 30 rokmi ODP je výška minimálneho dôchodku od 1.októbra 2023 na úrovni 145 % životného minima. **Implementované**	Zákon o sociálnom poistení
Koordinácia verejných politík na prevenciu a ukončovanie bezdomovstva - prijatie stratégie a akčného plánu	Národná koncepcia prevencie a ukončovania bezdomovstva bola prijatá v apríli 2023, momentálne sa vypracúva prvý Akčný plán, ktorý reflektuje potrebu vytvorenia samostatného subjektu (organizačnej zložky) koordinujúceho politiky zamerané na bezdomovstvo. Schválenie Akčného plánu vládou SR sa očakáva v marci 2024. **Implementácia prebieha**	Národná koncepcia prevencie a ukončovania bezdomovstva

Koordinácia systému celoživotného vzdelávania s potrebami trhu práce	Posilnia sa kompetencie Aliancie sektorových rád (ASR) tak, aby sa stratégie vzdelávania a rekvalifikácie prispôsobili potrebám trhu práce. ASR by sa mala aktívne zapájať do riešení na nastavenie systému celoživotného vzdelávania. ASR ako záujmové združenie právnických osôb získalo právnu subjektivitu v marci 2023. Jednou z úloh ASR je napr. na kvartálnej báze vyhodnocovať potreby trhu práce v podobe nedostatkových profesii, ako aj aktuálnych trendov vychádzajúcich z potrieb zamestnávateľov. **Implementácia prebieha**	Aliancia sektorových rád
Zjednodušenie podmienok prijatia vysokokvalifikovaných zamestnancov na trh práce	Transpozícia smernice EÚ do národnej legislatívy prinesie zatraktívnenie modrých kariet, ktoré slúžia ako povolenia na pobyt pre vysokokvalifikovaných pracovníkov z tretích krajín. Návrh zákona o pobyte cudzincov už prešiel MPK a jeho schválenie by výrazne zjednodušilo viaceré podmienky prijatia takýchto zamestnancov na slovenský trh práce. Ide napríklad o uznanie odbornej kvalifikácie alebo zníženie výšky platového prahu potrebného na získanie modrej karty. **Implementácia prebieha**	Návrh zákona o pobyte cudzincov
Nový zákon o celoživotnom vzdelávaní	Cieľom je zaviesť nové inštitúty v oblasti celoživotného vzdelávania, zabezpečiť priechodnosť vzdelávacieho systému, zaviesť systém uznávania a validácie v oblasti vzdelávania dospelých, zaviesť novú schému financovania v oblasti vzdelávania dospelých prostredníctvom individuálnych vzdelávacích účtov a riešiť medzirezortnú koordináciu celoživotného vzdelávania. K návrhu zákona sa uskutočnili stretnutia s externými partnermi a na základe výsledku týchto stretnutí sa v súčasnosti pripravuje návrh materiálu na medzirezortné pripomienkové konanie. **Implementácia prebieha**	Akčný plán k stratégii celoživotného vzdelávania
Šanca na návrat	Zámerom projektu je resocializácia a posilnenie kľúčových kompetencií odsúdených s cieľom ich následného aktívneho začlenenia do spoločnosti. Ide o inovatívnu, komplexnú a systémovú podporu cieľovej skupiny fyzických osôb v nepriaznivej sociálnej situácii, so zameraním sa na zníženie rizika ich sociálneho vylúčenia a zlepšenie šancí začleniť sa na trhu práce. **Implementácia prebieha**	Šanca na návrat
Sociálne poľnohospodárstvo	Nová legislatíva vytvorí právny rámec pre inštitút sociálnych fariem, ktoré sa ako sociálne podniky môžu venovať nielen prvovýrobe, ale aj mimoprodukčnej činnosti, čím prispievajú k rozvoju vidieka a udržateľnosti pracovných miest. Návrh zákona už bol v novembri 2022 predložený do MPK. Z dôvodu zmeny vlády SR však MPRV SR v roku 2024 opätovne predloží aktualizovanú verziu zákona na MPK, prípadne vyčlení problematiku sociálnych fariem do samostatnej legislatívy. **Implementácia prebieha**	Návrh zákona o niektorých registroch v poľnohosp. predložený do MPK

Implementácia opatrení z Akčného plánu (Bytová politika Slovenskej republiky do 2030) - zákon o výstavbe	Zákon o výstavbe bol prijatý NR SR ešte v roku 2022 s cieľom zásadne zefektívniť a zrýchliť stavebný proces. Nová vláda SR sa však rozhodla posunúť účinnosť[47] prijatej stavebnej legislatívy, aby získala čas na potrebnú úpravu stavebných pravidiel. Vo svojom programovom vyhlásení uviedla, že nový stavebný zákon je k dátumu účinnosti nevykonateľný a jeho zavedenie by viedlo k značným ťažkostiam pri príprave a povoľovaní stavieb. **Neimplementované**	Zákon o výstavbe

Plánované opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Žiadne		
Opatrenia nad rámec Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Koordinácia verejných politík na prevenciu a ukončovanie bezdomovstva - vytvorenie nadrezortného útvaru	Vytvorenie organizačnej zložky na koordináciu opatrení na ukončovanie problému osôb bez domova, aby sa zabezpečila efektívna spolupráca medzi rezortami, samosprávami a mimovládnymi organizáciami. Opatrenie vychádza z Národnej koncepcie prevencie a ukončovania bezdomovstva a z procesu tvorby jej Akčného plánu, v ktorom sa vytvorenie koordinačnej organizačnej zložky plánuje pretaviť do aktivity pod gestorstvom MPSVR SR a iných zainteresovaných partnerov.	
Rozvíjať zručností pracovnej sily s cieľom podporiť zamestnanosť a adaptabilitu na trhu práce	Navrhované opatrenie plní ustanovenia zákona o službách zamestnanosti, pričom podporuje znižovanie nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily. V roku 2024 budú zavedené projektové riešenia podporujúce nadobúdanie a zmenu zručností uchádzačov o zamestnanie, s osobitným dôrazom na mladých do 30 rokov v situácii NEET[48].	

Relevantné referenčné body

Špecifické odporúčania Rady EÚ pre Slovensko (CSR)

- CSR 2019/2: Zlepšovať kvalitu a inkluzívnosť vzdelávania na všetkých úrovniach a podporovať zručnosti. Zlepšiť prístup k cenovo dostupnej a kvalitnej starostlivosti o deti a dlhodobej starostlivosti. Podporovať integráciu znevýhodnených skupín, najmä Rómov.
- CSR 2020/3 (časť 3): Čo najskôr realizovať pripravované verejné investičné projekty.
- CSR 2022/2 (časť 1): Pokračovať vo vykonávaní svojho plánu obnovy a odolnosti v súlade s míľnikmi a cieľmi uvedenými vo vykonávacom rozhodnutí Rady z 13. júla 2021.
- CSR 2023/1 (časť 3,7): Zachovať verejné investície financované z vnútroštátnych zdrojov a zabezpečiť účinné čerpanie grantov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ, najmä s cieľom

[47] Účinnosť sa má posunúť z pôvodného termínu 1. apríla 2024 minimálne o rok, možno o rok a pol.
[48] „Not in employment, education or training" - Ľudia, ktorí nie sú zamestnaní, nepokračujú v procese vzdelávania alebo tréningu ani v procese odbornej prípravy.

podporiť zelenú a digitálnu transformáciu. Znížiť riziká súvisiace s dlhom domácností podporou ponuky bývania a rozšírením trhu s nájomným bývaním.

- CSR 2023/2 (časť 1): Zachovať dynamiku pri stabilnom vykonávaní plánu obnovy a odolnosti a urýchlene sfinalizovať dodatok vrátane kapitoly o REPowerEU s cieľom čo najrýchlejšie začať s jej vykonávaním; pokračovať v rýchlom vykonávaní programov politiky súdržnosti pri súčasnom zachovaní komplementárnosti a synergií s plánom obnovy a odolnosti.

Ciele Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj

- Cieľ 4: Kvalitné vzdelávanie
- Cieľ 8: Dôstojná práca a ekonomický rast
- Cieľ 9: Priemysel, inovácie a infraštruktúra
- Cieľ 10: Zníženie nerovností
- Cieľ 16: Mier, spravodlivosť a silné inštitúcie

Európsky pilier sociálnych práv

- Zásada 1: Vzdelávanie, odborná príprava a celoživotné vzdelávanie
- Zásada 3: Rovnaké príležitosti
- Zásada 4: Aktívna podpora zamestnanosti
- Zásada 12: Sociálna ochrana
- Zásada 15: Príjem v starobe a dôchodky

3.5 Kvalita inštitúcií

Kvalita inštitucionálneho prostredia do veľkej miery ovplyvňuje efektívnosť alokácie zdrojov v ekonomike. V podmienkach Slovenska sa bariéry rozvoja v tejto oblasti prejavujú najmä v podobe obmedzenej vymožiteľnosti vlastníckych práv, nedostatku dôvery vo verejné inštitúcie či regulačných a administratívnych prekážok pre podnikateľov. V tejto súvislosti je dôležitým míľnikom, že bola spustená nová reorganizovaná sieť súdov, ktorá cieli zefektívnenie súdnych konaní a zlepšenie kvality súdnych rozhodnutí. Elektronizácia a zrýchlenie insolvenčných konaní a procesov obchodného registra zas prispeje k zníženiu administratívnych bariér podnikania. Do konca roka 2024 nadobudne účinnosť 300 konkrétnych opatrení, ktoré povedú k administratívnym úsporám pre podnikateľov. Vďaka prepojeniu s povoľovacími procesmi sa zrýchli a zefektívni posudzovanie vplyvov na životné prostredie. Prijatie plánovaných legislatívnych zmien by malo priniesť zlepšenie súčasného mechanizmu správy zaisteného a konfiškovaného majetku. Zmodernizovanie informačných systémov pre medzinárodnú policajnú spoluprácu zefektívni výmenu informácií potrebných pre boj s medzinárodnou trestnou činnosťou. Zámerom budovania centier zdieľaných služieb je posilnenie a zlepšenie výkonu miestnej územnej samosprávy pri poskytovaní verejných služieb pre občanov.

Výsledkové indikátory pre kvalitu inštitúcií

		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2030 cieľ
Vláda zákona	**SK**	58	65	65	64	56	62	-	49
(WGI, poradie), EÚ medián	**EU**	37	35	37	37	35	35	-	37
Kontrola korupcie	**SK**	86	80	84	74	83	83	-	48
(WGI, poradie), EÚ medián	**EU**	49	55	54	48	49	50	-	50
PMR index (cieľ pre 2028)	**SK**	-	1,52	-	-	-	-	-	1,30
(Hodnota indexu)	**EÚ**	-	1,40	-	-	-	-	-	1,30

Poznámka: Metodika k určovaniu cieľov na národnej a európskej úrovni sa nachádza v Prílohe č. 1.

Reforma súdnej mapy a na ňu naviazaná špecializácia sudcov cieli zefektívnenie súdnych konaní a zlepšenie kvality súdnych rozhodnutí.. Zmena súdnej mapy je reakciou na rozdrobenosť a z nej plynúcu neefektivitu, ktorou sa vyznačuje slovenský súdny systém. Reorganizácia zároveň umožňuje špecializáciu sudcov, ktorá sa týka trestnej, civilnej, rodinnej a obchodnej agendy na všeobecných súdoch a správnej agendy v samostatnom správnom súdnictve. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky v tejto súvislosti tiež zavádza systém monitorovania kľúčových ukazovateľov novej súdnej mapy, ktorý pomôže pri identifikácii možných slabých miest a návrhu budúcich vylepšení súčasného nastavenia.

Elektronizácia a zrýchlenie procesov obchodného registra prispeje k zlepšeniu podnikateľského prostredia. Investíciou v objeme vyše 11 miliónov eur vrátane prostriedkov z POO sa zriadi moderný informačný systém, ktorý umožní podnikateľom a súdom vykonávať činnosti súvisiace s obchodným registrom plne elektronicky. Nový systém tak plne nahradí exitujúce technologicky zastarané riešenie a v konečnom dôsledku zrýchli jednotlivé konania s využitím automatizácie úkonov. Aktuálne prebieha verejné obstarávanie na výber dodávateľa pre vývoj tohto systému vrátane poskytovanie servisných služieb, avšak lehota na predkladanie ponúk do súťaže musela byť opätovne predĺžená. Pripravuje sa tiež zmena príslušnej legislatívy, ktorá bude reflektovať funkcionality a požiadavky nového informačného systému. Za účelom zabezpečenia aktuálnosti a transparentnosti údajov vedených v obchodnom registri sa zdokonalí a zautomatizuje výmena informácií medzi jednotlivými registrami, databázami a evidenciami vedenými v SR, ako aj na európskej úrovni.

Vytvorenie centier zdieľaných služieb by malo prispieť k modernizácii a zlepšeniu výkonu miestnej územnej samosprávy. Fungovať budú ako spoločné strediská poskytujúce verejné služby pre občanov na jednom mieste, pričom slúžiť budú pre viaceré obce na báze mikroregiónov. Hoci bola v júni 2023 na tento účel vyhlásená výzva za viac ako 11 miliónov eur z prostriedkov POO, doposiaľ sa do nej neprihlásil žiadny

žiadateľ. Ministerstvo vnútra SR preto zváži vyhlásenie novej výzvy, ktorá bude pre obce atraktívnejšia a umožní naplniť cieľ v podobe vybudovania 22 centier v najmenej rozvinutých okresoch do konca roka 2024. Pre obce sa tiež javí byť problémom zabezpečenie finančného krytia personálnych kapacít, ktoré budú v centrách poskytovať odborné administratíve služby. Vzhľadom na rozdrobenosť samosprávy na Slovensku a nedotiahnutú decentralizáciu je zároveň dôležité pripraviť komplexnú reformu verejnej správy. V tomto kontexte sa vláda SR vo svojom programovom vyhlásení prihlásila k ambícii reorganizovať verejnú správy s cieľom zvýšiť jej efektivitu a transparentnosť.

Odpočtované opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Nadobudnutie účinnosti 300 opatrení znižujúcich administratívnu záťaž pre podnikateľov	Do konca roka 2024 nadobudne účinnosť 300 konkrétnych opatrení, ktoré povedú k administratívnym úsporám pre podnikateľov[49]. Prvý balík schválila NR SR v júni 2022. Druhý balík, ktorým by mal byť splnený počet 300 opatrení, schválila vláda SR v januári 2024. **Implementácia prebieha**	Komponent 14: Reforma 1
Schválenie druhej časti legislatívy potrebnej k reforme insolvenčného rámca	Druhá časť legislatívy, ktorá sa týka najmä úprav v súvislosti s digitalizáciou procesov insolvenčného konania, bola schválená NR SR v júni 2023. Prvá časť legislatívy zameraná na riešenie hroziaceho úpadku je účinná už od 17. júla 2022. **Implementované**	Komponent 14: Reforma 2
Spustenie plne funkčného jednotného digitalizovaného procesu insolvenčných konaní	Digitalizáciu procesov insolvenčných konaní umožní vybudovanie IT systému verejnej správy zameraného na procesy insolvenčného práva a ukončenia podnikania. V súčasnosti prebieha verejné obstarávanie na dodávateľa pre vývoj tohto IT systému[50]. **Implementácia prebieha**	Komponent 14: Investícia 2
Zavedenie novej siete súdov	Nová reorganizovaná sieť súdov, ktorá by mala priniesť zrýchlenie a zvýšenie miery vybavenosti súdnych konaní, bola spustená k 1. júnu 2023. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (MS SR) v tejto súvislosti tiež zavádza systém monitorovania kľúčových ukazovateľov novej súdnej mapy. **Implementované**	Komponent 15: Reforma 1
Zavedenie IT systému - Obchodný register	Moderný IT systém umožní podnikateľom a súdom vykonávať činnosti súvisiace s obchodným registrom plne elektronicky. Projekt je v procese realizácie[51] a aktuálne prebieha verejné obstarávanie pre výber dodávateľa IT systému. **Implementácia prebieha**	Komponent 15: Investícia 2

[49] Na zber údajov a identifikáciu jednotlivých návrhov opatrení bola máji 2023 spustená špecializovaná IT aplikácia (Workflow tool), ktorá zlepší užívateľskú skúsenosť predkladateľov a spracovateľov podnetov.
[50] MS SR bola pri príprave podkladov pre vývoj nového IT systému poskytnutá technická pomoc z EÚ programu Technical Support Instrument.
[51] Projekt je aktuálne vo výraznom omeškaní. 27.6.2022 bolo vyhlásené verejné obstarávanie na vývoj IT systému, avšak ešte stále nie je ukončené z dôvodu opakujúceho sa podávania námietok k projektu.

Posilnenie infraštruktúry na boj proti korupcii a praniu špinavých peňazí	Centrálny register účtov[52] na pôde MF SR vytvorí prístup k údajom o finančných tokoch a majetku vyšetrovaných osôb. Na finančnej spravodajskej jednotke sa zavedie nástroj (softvér goAML)[53] pre efektívne finančné vyšetrovanie. Dôjde k úplnému sfunkčneniu a technickému dovybaveniu[54] Úradu na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti. **Implementácia prebieha**	Komponent 16: Investícia 1
Preškolenie policajtov vo finančných vyšetrovaniach a analytických činnostiach	Do konca roka 2023 sa najmenej 240 policajtov zúčastní školení, workshopov a seminárov za účasti zahraničných i tuzemských lektorov (CEPOL a EUROPOL). V rámci schválených zmien v POO bol cieľ upravený a v roku 2023 sa ho podarilo úspešne splniť vyškolením 165 zamestnancov. **Implementované**	Komponent 16: Investícia 1
Automatizovaný systém odhaľovania porušení pravidiel cestnej premávky	Do konca roku 2024 bude do prevádzky uvedený automatizovaný IT systém, ktorý zefektívni odhaľovanie porušení pravidiel cestnej premávky. Zmluva s dodávateľom hardvéru už bola podpísaná a v súčasnosti je potrebné čo najskôr vyhlásiť verejné obstarávanie na radary a transakčný modul, ktoré už bolo raz v minulosti zrušené. **Implementácia prebieha**	Komponent 16: Investícia 2
Zriadenie centier zdieľaných služieb	Do konca roka 2024 sa zriadi 22 centier zdieľaných služieb, ktoré pomáhajú združovať kapacity na miestnej úrovni pri poskytovaní základných verejných (sociálnych) služieb. V júni 2023 bola vyhlásená výzva, ktorá nebola doposiaľ uzatvorená. **Implementácia prebieha**	Komponent 16: Investícia 4
Opatrenia na zlepšenie informovanosti občanov o predpokladanej výške ich budúcich dôchodkov z celého dôchodkového systému (tzv. oranžová obálka)	S účinnosťou od 1. januára 2024 sa zavádza právny rámec s cieľom zlepšiť informovanosť o budúcich dôchodkových nárokoch zo zákonného dôchodkového systému. Povinnosť Sociálnej poisťovne poskytnúť dôchodkovú prognózu poistencom nastane prvýkrát v roku 2026. Novela tiež ustanovuje, že MPSVR SR je splnomocnené vytvoriť vyhlášku, ktorá stanoví vzor dôchodkovej prognózy a jej obsah. Predloženie návrhu vyhlášky do MPK sa očakáva v druhom kvartáli 2024. **Implementácia prebieha**	Komponent 18: Reforma 1

[52] Spustenie IT systému Centrálny register účtov je v omeškaní. MF SR obstaralo dodávateľa IT systému, pričom systém bude nasadený na uvoľnenej infraštruktúre MF SR. Vyhláška upresňujúca podmienky zasielania údajov finančných inštitúcií do systému bola vydaná dňa 15.2.2024. Dňom nadobudnutia účinnosti vyhlášky začala finančným inštitúciám plynúť zákonná lehota 6 mesiacov na zaslanie úplných údajov do systému.

[53] Spustenie IT systému je v omeškaní. Zmluva na dodanie softvéru a hardvéru už bola uzavretá. Momentálne prebieha testovanie na dočasnom vládnom cloude. Po dodaní hardvéru bude IT systém presunutý a prebehne konfigurácia údajov.

[54] Úrad na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti je sfunkčnený a vybavený potrebným hardvérom a softvérom. V súčasnosti ešte prebiehajú drobná rekonštrukcia priestorov úradu.

Opatrenia nad rámec plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Rozvoj rodinného podnikania	Bude prijatý akčný plán[55] pre rozvoj rodinných podnikov, ktorý má slúžiť ako základný rámec pre podporu rodinného podnikania. Niektoré opatrenia z akčného ako napr. vytvorenie kontaktného miesta pre rodinné podniky či úprava pravidiel transferového oceňovania sú už splnené. Iné opatrenia ako napr. poradenstvo pre rodinné podniky pri generačnej výmene sa už priebežne realizujú. **Implementácia prebieha**	Návrh akčného plánu pre rozvoj rodinných podnikov na Slovensku (MPK verzia 2021)
Posilnenie hodnoty za peniaze v systéme verejného obstarávania	Úrad pre verejné obstarávanie spolupracuje s OECD na projekte, ktorého cieľom je prispieť k efektívnejšiemu systému verejného obstarávania na Slovensku, a to najmä posilnením uplatňovania princípu hodnoty za peniaze vrátane ekonomicky najvýhodnejších ponúk (MEAT) v postupoch verejného obstarávania. Výsledkom by malo byť vypracovanie usmernení a vzorov týkajúcich sa používania kritérií MEAT či akčného plánu odbornej prípravy v oblasti používania kritérií MEAT. V rámci projektu už bola napríklad zverejnená štúdia a stratégia na podporu využívania MEAT kritérií. **Implementácia prebieha**	Projekt - Zodpovedné verejné obstarávanie
Implementácia opatrení na podporu a optimalizáciu procesov v rodinnoprávnej agende	V rámci projektu sa podarilo takmer na všetkých súdoch (98 %) implementovať multidisciplinárny prístup (MDP) v rodinnoprávnej agende pri rozhodovaní o dieťati za účasti subjektov poskytujúcich odbornú pomoc (kolízni opatrovníci, sociálni pracovníci, mediátori, znalci a pod.). Vypracovali sa metodické postupy na uplatňovanie MDP a došlo tiež k vytvoreniu a štandardizácii pozícií koordinátora a špecialistu s psychologickým vzdelaním. Zavedenie MDP na súdoch predpokladá zefektívnenie a skrátenie súdneho konania v rodinnoprávnej agende. **Implementované**	Bližší popis projektu
Zvyšovanie účinnosti súdnictva prostredníctvom ochrany a posilnenia postavenia obetí a zraniteľných strán	Cieľom projektu bolo prispieť k zefektívneniu a skvalitneniu justičného systému v oblasti ochrany obetí zločinu a maloletých v rámci rodinnoprávnych sporov. Súčasťou tejto snahy bolo aj vzdelávanie sudcov a mediátorov, príprava metodických materiálov či úprava špecializovaných izieb na 8 súdoch. **Implementované**	Bližší popis projektu
Posilnenie a dobudovanie kapacít v oblasti poskytovania právnej pomoci	Výsledkom projektu ukončeného na konci roka 2023 je zefektívnenie poskytovania právnej pomoci občanom (najmä sociálne a ekonomicky vylúčeným skupinám). Pomoc je poskytovaná prostredníctvom Call centra či novovybudovaných kancelárií a konzultačných pracovísk Centra právnej pomoci. **Implementované**	Bližší popis projektu

[55] Materiál bude opätovne predložený do MPK, keďže v roku 2021 sa v rámci MPK nepodarilo vyriešiť všetky zásadné pripomienky rezortov.

Realizácia projektu na budovanie a posilnenie alternatívneho riešenia súdnych sporov prostredníctvom mediácie	Projekt bol ukončený ku koncu roka 2023. Jeho cieľom bolo zvýšenie povedomia o alternatívnych riešeniach súdnych sporov v civilnej a trestnej oblasti zo strany sudcov, prokurátorov, súdnych úradníkov a širšej verejnosti a zároveň posilnenie prístupu k aplikovaniu alternatívnych sankcií v praxi. **Implementované**	Bližší popis projektu
Modernizácia súkromného práva - rekodifikácia práva obchodných spoločností	Cieľom rekodifikácie je zvýšiť a zjednodušiť zapojenie spoločníkov do správy a riadenia spoločnosti vrátane digitalizácie rozhodovacích procesov. Zároveň by mala nová legislatíva[56] nastaviť efektívne mechanizmy ochrany dotknutých subjektov a priniesť vyššiu transparentnosť pri identifikácií konečných užívateľov výhod. Na jeseň 2023 boli práce na rekodifikácii pozastavené, avšak MS SR avizuje ich obnovenie. **Implementácia prebieha**	Legislatívny zámer rekodifikácie práva obchodných spoločností
Humanizácia výkonu väzby a trestu	Legislatívne zmeny povedú k modernizácii a humanizácii výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody. Od 1.1.2024 vstúpila do účinnosti novela Poriadku výkonu trestu odňatia slobody, ktorá napr. zmierňuje podmienky pre umiestnenie odsúdeného do otvoreného oddelenia či zjednodušuje realizáciu vzdelávacích programov a terapeutických aktivít. Plánované[57] prijatie novely zákona o výkone trestu bolo nateraz pozastavené vzhľadom na zámery vlády SR meniť trestnú politiku štátu. **Implementácia prebieha**	Novela vyhlášky, ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody
Modernizácia trestných kódexov a zefektívnenie trestnej politiky štátu	Cieľom zamýšľanej novely Trestného zákona bolo priniesť výraznejšie využívanie moderných európskych nástrojov trestného práva v súlade so zásadami restoratívnej justície[58]. Návrh novely prešiel prvým čítaním v NR SR (máj 2023) a ďalej sa v ňom už nepokračovalo. **Neimplementované**	Návrh novely Trestného zákona predložený do NR SR
Zlepšenie súčasného mechanizmu správy zaisteného a konfiškovaného majetku	Legislatívne zmeny zabezpečia efektívne vykonávanie správy konfiškovaného majetku a jeho navracanie v rámci medzinárodnej spolupráce. Prehodnotí sa pôsobnosť Úradu pre správu zaisteného majetku, a to v súlade s transpozíciou smernice EÚ o vymáhaní majetku a konfiškácii. Návrh zákona o justičnej spolupráci v trestných veciach už bol predložený do MPK a jeho prijatie vládou SR sa očakáva v máji 2024. Potrebné bude tiež schváliť novelu zákona o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku. **Implementácia prebieha**	Návrh zákona o justičnej spolupráci v trestných veciach predložený do MPK

[56] Príprava nového Občianskeho zákonníka a príprava zákona o obchodných spoločnostiach.
[57] Predpoklad účinnosti novely zákona o výkone trestu bol plánovaný na 2. polrok 2023.
[58] Restoratívna justícia sa zameriava na nápravu ujmy spôsobenej trestným činom.

Prijatie legislatívnych úprav, ktoré zabezpečia priamy prístup Policajného zboru do špecifických evidencií štátnych orgánov	V súlade so smernicou EÚ o vymáhaní majetku a konfiškácii je na efektívnejšie vyšetrovanie legalizácie výnosov z trestnej činnosti potrebné zriadiť pre Policajný zbor (PZ) priamy online prístup do špecifických informačných systémov štátnych orgánov. V roku 2023 už začala spolupráca na integrácii IT systému PZ do databáz Sociálnej poisťovne. V roku 2024 by malo MF SR poskytnúť prístup PZ do Centrálneho registra účtov. **Implementácia prebieha**	Smernica Európskeho parlamentu a Rady o vymáhaní majetku a konfiškácii
Implementácia informačných systémov na zefektívnenie medzinárodnej policajnej spolupráce	S cieľom zefektívniť výmenu informácií pre boj s medzinárodnou trestnou činnosťou bude do legislatívy SR trasnponová príslušná smernica EÚ. Zároveň bude zmodernizovaný informačný systém pre medzinárodnú policajnú spoluprácu (CMS-Case managment system[59]) a informačný systém pre pátranie po odcudzených dokladoch a vozidlách (prepojenie s databázou INTERPOLu[60]. **Implementácia prebieha**	Smernica EÚ o výmene informácií medzi orgánmi presadzovania práva členských štátov
Zavedenie registra užívacích vzťahov k poľnohospodárskym pozemkom	Register užívacích vzťahov k pozemkom je dočasným riešením[61] rozdrobenosti a nesúladu pozemkového vlastníctva v SR. Adresuje problém s preukazovaním užívacích vzťahov k pôde a obsahovať by mal údaje o užívateľovi pozemku, užívacom práve, užívanom pozemku a jeho o vlastníkovi alebo správcovi. Legislatívne zmeny zároveň vytvoria právny rámec pre zápis súčasných a nových užívacích vzťahov k pozemkom a pre riešenie sporov pri užívaní pozemkov. Návrh zákona je už vypracovaný a jeho predloženie do MPK sa predpokladá v prvom polroku 2024. **Implementácia prebieha**	Predbežná informácia k návrhu zákona o registri užívacích vzťahov k poľnohospodárskym pozemkom
Zrýchlenie a zefektívnenie procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie	Novela zákona zrýchli a zefektívni proces posudzovania vplyvov na životné prostredie, prepojením s povoľovacími procesmi. Predmetná novela bola vo februári 2024 predložená do MPK. **Implementácia prebieha**	Novela zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie predložená do MPK

Plánované opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Modernizácia informačného systému evidencie cudzincov	Sprevádzkovanie nových modulov IT systém umožní elektronizáciu postupov udeľovania povolení na pobyt s cieľom zjednodušiť postupy pre verejnosť. Disponovať bude kľúčovými funkciami ako napríklad podanie žiadosti o pobyt, obnovenie pobytu, registrácia pobytu, moduly notifikácie či elektronizácia komunikácie v priebehu konania. Súčasťou opatrenia je nevyhnutnosť maximálnej prepojenosti so systémami členských krajín EÚ.	Komponent 16: Investícia 2

[59] V súčasnosti prebieha príprava technických podkladov pre zmodernizovanie tohto informačného systému.
[60] Informačný systém pátrania po vozidlách už je integrovaný s databázou INTERPOLU.
[61] Dlhodobým riešením sú však pozemkové úpravy, ktorých plánované ukončenie je až v roku 2049.

Opatrenia nad rámec Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Nový obchodný register	Zmena legislatívy bude reflektovať nové funkcionality a požiadavky na moderný informačný systém obchodného registra, ktorý sa zavedie v rámci investícií POO. Za účelom zabezpečenia aktuálnosti údajov vedených v obchodnom registri sa zdokonalí pravidelná a automatizovaná výmena informácií medzi jednotlivými registrami, databázami a evidenciami vedenými v SR, ako aj na úrovni EÚ.	Informačný systém obchodného registra a súvisiace služby
Reorganizácia poskytovania probačnej a mediačnej služby - strategická analýza	Strategická analýza sa zameria na zhodnotenie terajšieho stavu a rozpracovanie alternatív možnosti riešenia fungovania probačnej a mediačnej služby vrátane špecifikácie finančných, personálnych a priestorových dopadov .	
Novelizácia zákona o preukazovaní pôvodu majetku	Pre účinnejší boj proti praniu špinavých peňazí je potrebné zákon novelizovať podľa dobrých príkladov z iných krajín EÚ. V súčasnej podobe je totiž zákon neefektívny a v praxi len ťažko použiteľný.	Zákon o preukazovaní pôvodu majetku

Relevantné referenčné body

Špecifické odporúčania Rady EÚ pre Slovensko (CSR)

- CSR 2019/3 (časť 4, 6, 8): Zacieliť hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na digitálnu infraštruktúru, a konkurencieschopnosť malých a stredných podnikov. Vo verejnom obstarávaní zvýšiť uplatňovanie kritérií kvality a nákladov životného cyklu.
- CSR 2019/4: Naďalej zlepšovať účinnosť súdneho systému a zamerať sa na posilnenie jeho nezávislosti, a to aj pri menovaní sudcov. Zvýšiť úsilie zamerané na odhaľovanie a stíhanie korupcie, a to najmä v prípadoch korupcie veľkého rozsahu.
- CSR 2020/4: Zabezpečiť účinný dohľad nad rámcom boja proti praniu špinavých peňazí a jeho presadzovanie. Zabezpečiť priaznivé podnikateľské prostredie a kvalitné verejné služby, a to prostredníctvom posilnenej koordinácie a tvorby politík. Riešiť obavy týkajúce sa integrity v justičnom systéme.
- CSR 2022/2 (časť 1): Pokračovať vo vykonávaní svojho plánu obnovy a odolnosti v súlade s míľnikmi a cieľmi uvedenými vo vykonávacom rozhodnutí Rady z 13. júla 2021.
- CSR 2022/3 (časť 2): Urýchliť zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie ďalším zjednodušením prístupu k sústave, zavedením opatrení na zefektívnenie postupov udeľovania povolení a administratívnych postupov.
- CSR 2023/1 (časť 3): Zachovať verejné investície financované z vnútroštátnych zdrojov a zabezpečiť účinné čerpanie grantov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ, najmä s cieľom podporiť zelenú a digitálnu transformáciu.
- CSR 2023/2 (časť 1): Zachovať dynamiku pri stabilnom vykonávaní plánu obnovy a odolnosti a urýchlene sfinalizovať dodatok vrátane kapitoly o REPowerEU s cieľom čo najrýchlejšie začať s jej vykonávaním; pokračovať v rýchlom vykonávaní programov politiky súdržnosti pri súčasnom zachovaní komplementárnosti a synergií s plánom obnovy a odolnosti.
- CSR 2023/3 (časť 3): Zjednodušiť postupy získavania povolení a administratívne postupy na zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie, a to aj prostredníctvom zriadenia „jednotných kontaktných miest“ a oblastí vhodných na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov.

Ciele Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj

- Cieľ 7: Dostupná a čistá energia
- Cieľ 16: Mier, spravodlivosť a silné inštitúcie

3.6 Zdravie a zdravotno-sociálna dlhodobá starostlivosť

Podobne ako vo vyspelých krajinách, výdavky na zdravotníctvo rastú rýchlejšie ako slovenská ekonomika. V súčasnosti náklady na zdravotníctvo v medzinárodnom porovnaní zodpovedajú bohatstvu krajiny, po úprave zohľadňujúcej demografiu sú však vyššie ako v podobne bohatých krajinách[62]*. Výsledky slovenského zdravotníctva však zatiaľ zaostávajú za západoeurópskymi zdravotnými systémami, ako aj voči okolitým stredoeurópskym krajinám. Slovensko má jedny z najvyšších mier úmrtností v EÚ z príčin, ktoré sú liečiteľné alebo sa im dalo predísť. Stále existuje značný priestor na zlepšenie politík v oblasti verejného zdravia s cieľom znížiť počet predčasných úmrtí. Slovenské zdravotníctvo od roku 2024 postupne nabieha na úhradový systém DRG pre päť vybraných skupín zdravotnej starostlivosti, ktoré predstavujú 15-20 % z celkovej produkcie. Kľúčovým opatrením v oblasti nemocníc je tiež pokračovanie v reforme optimalizácie jej siete. Aktuálne sa realizuje zber údajov týkajúcich sa čakacích dôb v oblasti ústavnej starostlivosti s cieľom zabezpečenia manažmentu zdravotnej starostlivosti o pacientov od začiatku roka 2025. S cieľom zlepšenia alokácie zdrojov v sektore zdravotníctva má byť zriadená rozpočtová rada pre zdravotníctvo. V rámci POO boli podpísané zmluvy k siedmim veľkým investičným projektom, viaceré však meškajú oproti harmonogramom. V sfére dlhodobej starostlivosti sa očakáva zjednotenie posudkovej činnosti pri posudzovaní potrieb osôb so zdravotným postihnutím v prípade nároku na osobnú asistenciu a taktiež zefektívnenie posudzovania vďaka digitalizácii.*

Výsledkové indikátory pre zdravotníctvo

		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2030 cieľ
Stredná dĺžka života pri narodení	**SK**	77,3	77,4	77,8	77,0	74,6	77,0	-	80,6
(Počet rokov)	**EÚ**	80,9	81,0	81,3	80,4	80,1	80,6	-	82,9
Úmrtnosť odvrátiteľná zdravotnou starostlivosťou	**SK**	173,7	165,3	163,6	168,8	-	-	-	119,6
(Počet úmrtí na 100-tisíc obyvateľov)	**EÚ**	92,1	91,3	89,2	91,7	-	-	-	64,5
Úmrtnosť odvrátiteľná prevenciou	**SK**	238,8	241,3	231,2	262,4	-	-	-	173,7
(Počet úmrtí na 100-tisíc obyvateľov)	**EÚ**	160,0	158,6	154,0	180,0	-	-	-	119,1
Rozdiel v strednej dĺžke života podľa vzdelania	**SK**	15,6	-	-	-	-	-	-	9,6
(Počet rokov, muži vo veku 25 rokov, rozdiel medzi ISCED 5-8 a ISCED 0-2)	**EÚ**	6,9	-	-	-	-	-	-	4,3

Poznámka: metodika k určovaniu cieľov na národnej a európskej úrovni a zdroj údajov sa nachádzajú v Prílohe č. 1.

MZ SR plánuje zlepšiť proces rozpočtovania, a to zriadením rozpočtovej rady pre zdravotníctvo. Cieľom rady je podporiť nielen proces prípravy rozpočtu, ale aj jeho priebežné monitorovanie a vyhodnocovanie počas roka a na základe toho flexibilne odpovedať na otázku, koľko peňazí je potrebných v zdravotníctve. Do rozpočtovej rady budú zapojené všetky zainteresované inštitúcie, posilní sa spolupráca MZ SR a MF SR, zdravotných poisťovní a poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Monitorovanie zdrojov bude dopĺňať sledovanie výkonnosti zdravotníctva (HSPA[63]), ktorého rámce bude MZ SR v spolupráci s OECD a EK pripravovať v rámci nástroja technickej podpory. Komplexné a pravidelné vyhodnocovanie je kľúčové pre návrhy, tvorbu, implementáciu a vyhodnocovanie verejných politík v oblasti zdravotníctva.

DRG systém sa začne uplatňovať ako úhradový mechanizmus a budú zavedené výkonnostné kontrakty podľa DRG produkcie. Pre rok 2024 MZ SR v spolupráci so zdravotnými poisťovňami a nemocnicami vybralo päť skupín starostlivosti, ktoré budú uhrádzané podľa DRG, ide o 15-20 % produkcie nemocníc. Konkrétne pôjde o pôrody, starostlivosť o novorodencov, výmeny kolenných a bedrových kĺbov a vybrané výkony v onkológii a kardiológií. Výkony týkajúce sa pôrodov a fyziologických novorodencov budú hradené bez limitu. To podporí zlepšovanie kvality služieb s cieľom prilákania pacientiek bez dopadov na celkové finančné zdroje. Zvyšné tri skupiny výkonov budú hradené s limitom. Tieto skupiny dnes predstavujú

[62] Výdavkové priority pre úspešné Slovensko.
[63] HSPA - hodnotenie výkonnosti zdravotníctva / hodnotenie výkonnosti zdravotného systému

hospitalizačné prípady, pri ktorých existujú dlhšie čakacie doby. Vyňatím týchto výkonov z režimu prospektívnych rozpočtov a presunom pod priamu úhradu podľa DRG sa podporí skracovanie čakacích lehôt. Na zabezpečenie predvídateľnosti potrebných finančných zdrojov bol pre tieto skupiny určený maximálny limit vo výške 120 % očakávanej produkcie roka 2024.

V rámci optimalizácie siete nemocníc (OSN) bude počas roka 2024 prebiehať implementácia maximálnych čakacích dôb a indikátorov kvality. Tieto časti reformy prinesú benefity predovšetkým pacientom. OSN rozširuje maximálne čakacie doby na stovky výkonov s cieľom zabezpečiť adekvátnu a včasnú zdravotnú starostlivosť všetkým pacientom. Pôvodne mala byť reforma manažmentu pacienta v ústavnej starostlivosti spustená od začiatku roku 2024. Aktuálne je však OSN v prechodnom období, ktoré umožňuje nemocniciam prvej úrovne vykonávať prakticky nezmenený rozsah starostlivosti. V tomto období sú pre nemocnice všetky doplnkové programy druhej úrovne nepovinné, pričom poskytovať ich môžu na základe dohody so zdravotnou poisťovňou bez potreby schválenia. Počas roka 2024 je potrebné pripraviť technické zázemie pre sledovanie a vyhodnocovanie čakacích dôb ako aj ekonomické dopady ich zavedenia. Pre indikátory kvality identifikované odborníkmi budú v priebehu roka 2024 pripravené metodiky na ich vyhodnocovanie a postupné zverejňovanie. Informácie o kvalite budú vstupovať do každoročného vyhodnocovania siete a budú aj dostupné pre informované rozhodovanie pacientov pri výbere poskytovateľa plánovanej zdravotnej starostlivosti. Ďalej bude prebiehať transformácia siete v súlade s OSN a bude zriadená Komisia pre tvorbu siete.

Viaceré investičné projekty nemocníc financovaných z POO meškajú oproti zmluvným harmonogramom. Dva najväčšie projekty na výstavbu nových nemocníc v Martine a Banskej Bystrici, financované z prostriedkov POO v hodnote 611 mil. eur (bez DPH), ešte nemajú vysúťaženého zhotoviteľa. Sedem nemocníc podpísalo s MZ SR zmluvy o financovaní veľkých investičných projektov v sume 197,5 mil. eur. Vo výzve na menšie projekty (do päť mil. eur) bolo úspešných 15 projektov v celkovej hodnote 65 mil. eur. Projekty z POO majú byť zrealizované do júna 2026. Nemocnice v Martine a Banskej Bystrici majú byť do tohto termínu postavené v štádiu hrubej stavby a uvedené do prevádzky najneskôr na konci 2028. Prevažná väčšina projektov už má vysúťaženého zhotoviteľa. Celkovým cieľom je modernizovať najmenej 1 980 nemocničných lôžok, z toho minimálne 1 080 lôžok na úrovni „hrubá stavba“.

Odpočtované opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Optimalizácia siete nemocníc - druhá fáza	Ukončila sa druhá fáza tvorby siete nemocníc s cieľom jej zefektívnenia. V tejto fáze boli nemocniciam, zaradeným do siete na konci roka 2022, pridelené doplnkové programy. Bola zriadená Rada pre tvorbu siete ako druhostupňový orgán v rozhodovaní o sieti. V spolupráci s odbornými pracovnými skupinami bola pripravená aktualizácia vyhlášky, ktorá upravuje kategorizáciu ústavnej zdravotnej starostlivosti (ÚZS). **Implementované**	Komponent 11: Reforma 1

Zriadenie ústredného orgánu pre správu nemocníc (centralizácia riadenia najväčších nemocníc)	Úlohou orgánu je zabezpečiť riadiacu štruktúru pre 19 nemocníc, ktoré budú pozostávať zo siete nemocníc v pilotnej fáze. Orgán bude riadiť, usmerňovať a hodnotiť plánovanie a výkonnosť nemocníc. Predkladať tiež bude odporúčania na optimalizáciu výdavkov a inventúr liekov a zdravotníckych pomôcok. MZ SR v súčasnosti pracuje na príprave príslušnej zmeny zákonnej úpravy[64]. **Implementácia prebieha**	Komponent 11: Reforma 3
Úprava zákona o optimálnej sieti záchrannej zdravotnej služby a nová definícia neodkladnej zdravotnej starostlivosti	Legislatívnymi zmenami[65] sa zaviedla nová sieť akútnej zdravotnej starostlivosti a nové vymedzenie pojmu neodkladná zdravotná starostlivosť. Nová sieť zaručí dostupnosť záchranných služieb do 15 minút pre 90 % obyvateľstva a je geograficky a procedurálne napojená na novú sieť nemocníc. **Implementované**	Komponent 11: Reforma 4
Podpora ambulancií všeobecnej ambulantnej starostlivosti - pilotný program	V rámci prvej fázy pilotného programu bude zriadených 28 ambulancií všeobecnej ambulantnej starostlivosti, s ktorými sa podpíšu zmluvy na ich podporu. Ku 24. januáru 2024 je zatiaľ podpísaných 22 zmlúv. **Implementácia prebieha**	Komponent 11: Investícia 1
Výstavba a rekonštrukcia nemocníc - schválenie plánu	Vláda priamo učila výstavbu Univerzitnej nemocnice sv. Martina (UNsvM) a Fakultnej nemocnice s poliklinikou F.D. Roosevelta Banská Bystrica (FNsP). Zostatok alokácie bol pridelený ďalším prijímateľom prostriedkov, ktorí boli vybraní prostredníctvom dvoch výziev. **Implementované**	Komponent 11: Investícia 2
Výstavba a rekonštrukcia nemocníc - zadanie všetkých verejných zákaziek dodávateľom	Dodávatelia stavebných prác dostanú oznámenie o zadaní verejných zákaziek v záujme dosiahnutia celkového cieľa - 2200 nových nemocničných lôžok. Výzva na veľké investičné projekty na podporu výstavby je uzavretá, pričom boli podpísané zmluvy so 7 projektami. Výzva na malé investičné projekty na podporu výstavby a rekonštrukcie nemocníc bola uzavretá a zmluvy o poskytnutí prostriedkov mechanizmu boli podpísané so všetkými úspešnými uchádzačmi. FNsP v Banskej Bystrici a UNsvM v Martine vyhodnocujú ponuky od uchádzačov. **Implementácia prebieha**	Komponent 11: Investícia 2
Zvýšenie poskytovania predsieňových fibrilačných operácií	Vybavenie troch ústavov srdcovocievnych chorôb navigačným systémom na vykonávanie zákrokov pri liečbe fibrilácie predsiení, čím sa zníži jej priemerné trvanie[66] a zvýši sa počet úspešných zákrokov[67]. Verejné obstarávanie na potrebné príslušenstvo bolo ukončené a v súčasnosti prebiehajú inštalácie technológií do jednotlivých ústavov. **Implementácia prebieha**	Komponent 11: Investícia 3

[64] Včasné schválenie zákonnej úpravy je naďalej rizikové.
[65] Novela zákona o zdravotnej starostlivosti, novela zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti a novela zákona o záchrannej zdravotnej službe.
[66] Aspoň o 30 % v porovnaní so základným scenárom (t. j. v porovnaní s priemerným trvaním operácií za predchádzajúcich päť rokov).
[67] Aspoň o 20 % v porovnaní so základným scenárom pred investíciou (t. j. v porovnaní s priemerným ročným objemom za predchádzajúcich päť rokov).

Výstavba a obnova staníc záchrannej zdravotnej služby (ZZS)	Z celkového cieľa (55) by sa mala do konca roka 2024 zahájiť výstavba všetkých 55 staníc ZZS. Momentálne je v procese finalizácie projektová dokumentácia pre konkrétne lokality.	Komponent 11: Investícia 4
Schválenie Národného programu duševného zdravia vrátane akčného plánu	Jednou z prvých úloh novozriadenej Rady vlády SR pre duševné zdravie je koordinácia tvorby Národného programu duševného zdravia pre roky 2024-2030. Materiál vrátane akčného plánu už je takmer sfinalizovaný a jeho schválenie vládou SR sa očakáva v prvej polovici roka 2024. **Implementácia prebieha**	Komponent 12: Reforma 1
Zavedenie ustanovení o centrách porúch autistického spektra (PAS) a psychosociálnych centrách do platnej legislatívy	Zadefinovanie centier PAS a psychosociálnych centier v legislatíve MZ SR. Po právnej analýze MZ dospelo k rozhodnutiu, že neexistuje potreba novelizovať vyhlášku, ale postačujúca je novelizácia výnosu MZ SR z augusta 2022. **Implementované**	Komponent 12: Investícia 3-5
Vzdelávanie personálu v oblasti duševného zdravia - prvá fáza	V prvej fáze dokončí odbornú prípravu v oblasti duševného zdravia aspoň 84 zdravotníckych pracovníkov. **Implementácia prebieha**	Komponent 12: Investícia 8
Nová koncepcia financovania sociálnych služieb	Koncepcia predstaví nový systém financovania založený na osobnom rozpočte pre odkázané osoby. Aktuálne je koncepcia v štádiu pracovnej verzie. V januári 2024 bolo ukončené vnútrorezortné pripomienkové konanie a vecný gestor spolu s členmi pracovnej skupiny pokračujú vo finalizácii koncepcie. **Implementácia prebieha**	Komponent 13: Reforma 1
Zjednotenie posudkovej činnosti	V roku 2024 vstúpi do platnosti nová legislatíva, ktorá zjednotí posudkovú činnosť, odstráni neefektívnosť a byrokraciu pre posudkových lekárov a posudzovateľov digitalizáciou činností. Zároveň sa zadefinujú nové kritéria odkázanosti, aby bolo posudzovanie transparentnejšie. MPSVR SR pripravilo návrh zákona o integrovanej posudkovej činnosti, ktorého finalizácia si však vyžaduje ďalšie konzultácie so zainteresovanými stranami. **Implementácia prebieha**	Komponent 13: Reforma 2
Reforma dohľadu nad sociálnou starostlivosťou	Vytvorí sa jednotný systém dohľadu s ústredím a 8 regionálnymi pobočkami, ktorý bude zabezpečovať aj dohľad nad neformálnou domácou starostlivosťou. V priebehu rokov 2023 a 2024 sa zabezpečí potrebná infraštruktúra a aktuálne prebiehajú výberové konania na posty inšpektorov. V roku 2024 bude tento systém v prevádzke. **Implementácia prebieha**	Komponent 13: Reforma 3
Rozšírenie kapacít komunitnej sociálnej starostlivosti	V roku 2023 bola vyhlásená výzva na rozširovanie kapacít pobytových služieb komunitného typu, nízkokapacitných zdravotno-sociálnych zariadení a ambulantných služieb. V roku 2024 sa plánuje zvýšiť dostupnosť nových miest pre jednotlivé služby vďaka výstavbe nových a renovácii existujúcich budov. **Implementácia prebieha**	Komponent 13: Investícia 1

Rozšírenie a obnova kapacít následnej starostlivosti a ošetrovateľskej starostlivosti	V reakcii na vyhlásené výzvy na podporu domácej ošetrovateľskej starostlivosti boli v roku 2023 vybraní prví uchádzači, ktorým sa poskytne podpora (50 % z celkového cieľa 91 podporených subjektov). V roku 2024 sa očakáva schválenie dodatočných 50 % žiadostí z plánovaného cieľa. V rámci podpory následnej starostlivosti bola v roku 2023 vyhlásená výzva, avšak len s čiastočným plnením cieľa[68], a preto je potrebné opätovné vyhlásenia výzvy. **Implementácia prebieha**	Komponent 13: Investícia 2
Rozšírenie a obnova kapacít paliatívnej starostlivosti	V roku 2023 bolo zazmluvnených 13 mobilných hospicov (50 % z celkového cieľa), ktorým sa zabezpečí nové materiálne a technické vybavenie. Pri pobytových zariadeniach paliatívnej starostlivosti sa v roku 2024 taktiež zazmluvnia prví prijímatelia podpory, ktorí vytvoria minimálne 135 nových lôžok (50 % z celkového cieľa). **Implementácia prebieha**	Komponent 13: Investícia 3
Opatrenia nad rámec Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Systém DRG - prípravná fáza pred spustením DRG úhrad	Počas roka 2023 bol už v rámci štandardizovaného procesu realizovaný zber a spracovanie dát od nemocníc a zdravotných poisťovní. Vďaka posilneniu komunikácie a vzdelávaniu nemocníc sa zlepšila kvalita dát. Prebiehal tiež ďalší vývoj metodík a aktualizácia DRG pre budúci rok, tak aby v roku 2024 mohlo dôjsť k spusteniu DRG úhrad pre vybranú časť ÚZS. **Implementované**	

Plánované opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Optimalizácia siete nemocníc - tretia fáza	Pokračuje ďalšia transformácia siete v súlade s OSN, ktoré predpokladá zriadenie Komisie pre tvorbu siete a aktualizáciu vyhlášky o kategorizácii. Dôjde tiež k implementácii maximálnych čakacích dôb na stovky medicínskych služieb podľa kategorizácie ústavnej zdravotnej starostlivosti. Vytvoria sa metodiky pre vybrané indikátory kvality identifikované v rámci kategorizácie ústavnej zdravotnej starostlivosti pre jednotlivé programy.	Komponent 11: Reforma 1
Pripojenie nemocníc k centrálnemu IT systému ERP[69]	ERP systém umožní v nemocniciach centralizáciu kontrolných a iných procesov. Z celkového cieľa 19 pripojených verejných nemocníc by malo byť do konca roka 2024 do systému pripojených aspoň 5 nemocníc.	Komponent 11: Investícia 3
Vzdelávanie personálu v oblasti duševného zdravia - druhá fáza	V druhej fáze dokončí odbornú prípravu v oblasti duševného zdravia aspoň 168 zdravotníckych pracovníkov.	Komponent 12: Investícia 8

[68] Celkovým cieľom je zazmluvniť rekonštrukčné projekty, vďaka ktorým sa vytvorí minimálne 650 lôžok následnej starostlivosti.
[69] Enterprise resource planning (ERP) - Plánovanie podnikových zdrojov.

Opatrenia nad rámec Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Rozpočtová rada pre zdravotníctvo	Zriadenie rady, ktorej cieľom bude koordinovať proces prípravy rozpočtu ako aj jeho priebežné monitorovanie a vyhodnocovanie počas roka a na základe toho flexibilne odpovedať, koľko peňazí je potrebných v zdravotníctve.	
Príprava rámca pre slovenské hodnotenie výkonnosti zdravotníctva (HSPA)	V rámci TSI projektu v spolupráci s EK a OECD pripraviť rámec HSPA na Slovensku.	
Systém DRG - spustenie DRG ako úhradového mechanizmu	Spustenie DRG úhrad v roku 2024 znamená, že 15-20 % celkovej produkcie nemocníc bude uhrádzané cez DRG. Konkrétne pôjde o pôrody, starostlivosť o novorodencov, výmeny kolenných a bedrových kĺbov bedra a kolena a vybrané výkony v onkológii a kardiológií.	
Katalóg výkonov pre špecializovanú zdravotnú starostlivosť (ŠAS)	Aktualizácia existujúceho katalógu výkonov pre ŠAS. V úvodnej fáze predovšetkým pre vybrané špecializácie, ktoré sú aktuálne najviac podfinancované s cieľom racionalizovať a doplniť rozsah výkonov s ohľadom na ich náročnosť.	

Relevantné referenčné body

Špecifické odporúčania Rady EÚ pre Slovensko (CSR)

- CSR 2019/1 (časť 2): Zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť verejných financií, a to najmä systému zdravotnej starostlivosti a dôchodkového systému.
- CSR 2019/2 (časť 2): Zlepšiť prístup k cenovo dostupnej a kvalitnej starostlivosti o deti a dlhodobej starostlivosti.
- CSR 2019/3 (časť 1,5): Zacieliť hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na zdravotnú starostlivosť, a energetickú účinnosť.
- CSR 2020/1 (časť 2,3): Posilniť odolnosť systému zdravotnej starostlivosti v oblasti zdravotníckeho personálu, kritických zdravotníckych materiálov a infraštruktúry. Zlepšiť poskytovanie primárnej zdravotnej starostlivosti a koordináciu medzi jednotlivými druhmi starostlivosti.
- CSR 2020/3 (časť 3): Čo najskôr realizovať pripravené verejné investičné projekty.
- CSR 2022/2 (časť 1): Pokračovať vo vykonávaní svojho plánu obnovy a odolnosti v súlade s míľnikmi a cieľmi uvedenými vo vykonávacom rozhodnutí Rady z 13. júla 2021.
- CSR 2023/1 (časť 3): Zachovať verejné investície financované z vnútroštátnych zdrojov a zabezpečiť účinné čerpanie grantov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ, najmä s cieľom podporiť zelenú a digitálnu transformáciu.
- CSR 2023/2 (časť 1): Zachovať dynamiku pri stabilnom vykonávaní plánu obnovy a odolnosti a urýchlene sfinalizovať dodatok vrátane kapitoly o REPowerEU s cieľom čo najrýchlejšie začať s jej vykonávaním; pokračovať v rýchlom vykonávaní programov politiky súdržnosti pri súčasnom zachovaní komplementárnosti a synergií s plánom obnovy a odolnosti.
- CSR 2023/3 (časť 5): Urýchliť a stimulovať hĺbkovú obnovu verejných a súkromných budov.

Ciele Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj

- Cieľ 3: Kvalita zdravia a života

Európsky pilier sociálnych práv

- Zásada 16: Starostlivosť o zdravie
- Zásada 18: Dlhodobá starostlivosť

3.7 Zelená transformácia

Ruská vojenská invázia na Ukrajinu zdôraznila potrebu zrýchlenia zelenej transformácie, zníženia závislosti od ruských fosílnych palív a posilnenia odolnosti energetického systému v celej EÚ. Európska komisia na tieto výzvy zareagovala plánom REPowerEU. Ambíciou opatrení v komponente REPowerEU v Pláne obnove a odolnosti SR je preto prispieť k zníženiu závislosti od fosílnych palív a rýchlejšiemu a širšiemu začleneniu obnoviteľných zdrojov energie energetického mixu SR. Opatrenia napríklad zahŕňajú zjednodušenie povoľovacích procesov či investície do energetickej infraštruktúry, dopravy s nulovými emisiami a energetickej hospodárnosti budov. Kľúčovú úlohu pri zelenej transformácii budú zohrávať aj prostriedky Programu Slovensko a Modernizačného fondu[70]. Nový klimatický zákon, ktorý je však nateraz stiahnutý z legislatívneho procesu, by mal harmonizovať legislatívny rámec SR s rámcom EÚ a výrazne prispieť k dosiahnutiu klimatických cieľov Slovenska do roku 2030 vrátane klimatickej neutrality najneskôr do roka 2050[71]. Zlepšenie hospodárenia s vodou v krajine má potenciál priniesť zmiernenie dôsledkov sucha a prispieť k obnove ekosystémov a biodiverzity. Reformy a investície zamerané na podporu alternatívnych pohonov a zvyšovanie podielu ekologických foriem dopravy dokážu výrazne napomôcť v procese prechodu na udržateľnú dopravu, a teda významne prispieť k znižovaniu CO2 v doprave a k zlepšeniu kvality ovzdušia. V prípade investícii do železníc však mimoriadny nárast stavebných nákladov a zdĺhavá projektová príprava spôsobili omeškanie plnenia niektorých pôvodných cieľov stanovených v POO, čo viedlo k prehodnoteniu alebo vypusteniu niektorých projektov. Pripravovaná Stratégia a akčný plán odpadového hospodárstva majú za úlohu okrem iného zabezpečiť stabilitu a predvídateľnosť prostredia obehového a odpadového hospodárstva, a tým prispieť k jeho fungovaniu a rozvoju.

Výsledkové indikátory pre zelenú transformáciu

		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2030 cieľ
Priemerná koncentrácia PM2,5 v ovzduší	**SK**	17,5	16,9	13,8	-	-	-	-	8,6
(µg/m3)	**EU**	14,9	14,5	12,6	-	-	-	-	8,6
Emisie skleníkových plynov	**SK**	-43,0	-41,7	-46,5	-54,2	-47,9	-	-	-55*
(Celkové emisie bez LULUCF[72], Pokles oproti roku 1990, v %)	**EU**	-23,0	-25,0	-28,2	-34,3	-30,4	-	-	-55*
Podiel recyklovaného odpadu	**SK**	29,8	36,3	38,5	42,1	39,0	-	-	60
(% komunálneho odpadu)	**EÚ**	46,3	46,4	47,2	54,4	55,5	-	-	60
Podiel OZE	**SK**	11,5	11,9	16,9	17,3	17,4	17,5	-	19,2**
(% na hrubej konečnej energetickej spotrebe)	**EÚ**	18,4	19,1	19,9	22,1	21,9	23,0	-	32**

**Spoločný cieľ pre EÚ dohodnutý v Európskej zelenej dohode a právne ukotvený v Európskom klimatickom zákone*

*** Ciel je stanovený na základe Integrovaného národného energetického a klimatického plánu na roky 2021 - 2030, respektíve Nariadenia EÚ*

Poznámka: metodika k určovaniu cieľov na národnej a európskej úrovni sa nachádza v Prílohe č. 1.

Reformy a investície v kapitole REPowerEU v rámci POO cielia podporu a urýchlenie ukončenia závislosti Slovenska na dovoze fosílnych palív z Ruska a tiež boj s klimatickou krízou. Iniciatíva REPowerEU je reakciou EÚ na vojenskú agresiu Ruska voči Ukrajine a na následné vplyvy tejto vojny na globálny trh s energiami. Opatrenia v komponente REPowerEU sú preto zamerané na úsporu energií, diverzifikáciu dodávok energií, akceleráciu zavádzania obnoviteľných zdrojov energie (OZE), rozvoj nízko uhlíkovej dopravy či vzdelávanie v oblasti zelených zručností. Reformy súvisiace s akceleráciou povoľovania obnoviteľných zdrojov, prípadne so zjednodušením procesov za účelom ich zrýchlenia, musia súčasne rešpektovať ochranu prírody a záujmy komunít. Cesta k takémuto rozvoju OZE vedie cez kvalitné mapovanie vhodnosti územia a participatívne nastavenie kritérií akcelerácie, aj za účasti samospráv, biznisu a

[70] Zoznam konkrétnych opatrení a podporných schém vrátane ich popisu, alokácie a odhadovaného príspevku k plneniu energetických a klimatických cieľov bude uvedený v Aktualizácii Integrovaného národného energetického a klimatického plánu SR.

[71] Jeho hlavným cieľom je sprehľadnenie právneho klimatického rámca, tak aby bolo jasné, že hlavnou prioritou klimatickej politiky na Slovensku je práve urýchlené dosiahnutie nízko uhlíkovej transformácie a klimatickej neutrality, zvýšenie klimatickej odolnosti a adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy.

[72] Bez započítania záchytov v sektore využívania pôdy a lesníctva.

mimovládnych organizácií. Úspešnou implementáciou týchto opatrení má Slovensko jedinečnú príležitosť dosiahnuť nie len vyššie stanovené ciele, ale zároveň zvýšiť svoju energetickú bezpečnosť a výrazne podporiť ochranu životného prostredia.

Pripravovaná Stratégia a akčný plán odpadového hospodárstva (SaAPOH) prispejú k stabilite a predvídateľnosti prostredia, ktoré sú kľúčové faktory pre efektívne fungovanie obehového a odpadového hospodárstva. Hlavnými cieľmi SaAPOH sú zvýšenie miery recyklácie komunálneho odpadu, a zníženie miery skládkovania. Aktuálny Program odpadového hospodárstva a Program predchádzania vzniku odpadu sú platné iba do konca roka 2025. Do tohto termínu majú byť prijaté nové dokumenty s platnosťou na ďalších 10 rokov. Zo smernice EÚ o odpade vyplýva aj to, že do tohto termínu má byť prijatý nový Program predchádzania vzniku potravinového odpadu. V rámci prípravy novej SaAPOH je cieľom integrovať všetky tieto dokumenty do jedného strategického materiálu, ktorý by mal mať podobnú štruktúru ako POO s jasne definovanými cieľmi, opatreniami a ďalšími predpokladmi na ich plnenie.

Vláda SR si uvedomuje potrebu prijať historicky prvý slovenský klimatický zákon, ktorý by priniesol sprehľadnenie právneho klimatického rámca. Dôležitosť prijatia tohto zákona vychádza z nevyhnutnosti harmonizácie legislatívneho rámca SR s rámcom EÚ a tiež z naliehavosti dosiahnutia klimatických cieľov Slovenska a EÚ do roku 2030 vrátane klimatickej neutrality najneskôr do roka 2050. Nový zákon o zmene klímy by mal jasne zadefinovať, že cieľom klimatickej politiky nie je len znižovanie dôsledkov zmeny klímy a prispôsobovanie sa im, ale hlavne urýchlené dosiahnutie nízko uhlíkovej transformácie Slovenska a klimatickej neutrality. Medzi opatrenia, ktoré budú implementované prijatím klimatického zákona, by malo patriť aj vytvorenie nezávislého orgánu zodpovedného za dohľad nad kvalitou prijímaných strategických dokumentov a ich následnú implementáciu. Zákon už bol v roku 2023 pripravený a predložený na rokovanie vlády SR, avšak následne došlo na základe rozhodnutia Hospodárskej a sociálnej rady SR k jeho stiahnutiu z legislatívneho procesu. Ďalší postup bude závisieť od pozície dotknutých rezortov, ako aj od úrovne implementácie prvkov zákona o zmene klímy do prebiehajúcej aktualizácie Integrovaného národného energetického a klimatického plánu.

Odpočtované opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Výstavba nových zdrojov elektriny z OZE	Cieľom je do roku 2026 vybudovať nové kapacity aspoň v objeme 120 MW. V roku 2022 MH SR vyhlásilo prvú výzvu s alokáciou 39 mil. eur na výstavbu nových obnoviteľných zdrojov energie (OZE). V januári 2024 bola uzavretá druhá výzva s alokáciou takmer 64 mil. eur. **Implementácia prebieha**	Komponent 1: Investícia 1
Modernizácia existujúcich zdrojov elektriny z OZE („repowering“)	Cieľom investície je zabezpečenie modernizácie existujúcich výrobných kapacít na výrobu elektriny z OZE alebo výrobu biometánu v dôsledku pripojenia modernizovaných kapacít do sústav v rámci tohto opatrenia aspoň o 83 MW. V roku 2022 MH SR vyhlásilo výzvy na modernizáciu vodných elektrární (16 mil. eur) a modernizáciu bioplynových staníc (10 mil. eur). Dané výzvy boli v priebehu roka 2023 uzavreté. Rovnako bola počas roka 2023 vyhlásená a uzavretá aj ďalšia výzva na modernizáciu bioplynových staníc (26 mil. eur). **Implementácia prebieha**	Komponent 1: Investícia 2

Zvyšovanie flexibility elektroenergetických sústav pre vyššiu integráciu OZE	Investícia navýši kapacity zariadení na skladovanie elektriny aspoň o 52 MW vďaka sprevádzkovaniu nových skladovacích kapacít. Schéma podporuje inštaláciu novej kapacity batériových systémov, elektrolýzy a zvýšenie regulačného výkonu vodných elektrární. Vyhlásená bola zatiaľ spojená výzva na podporu modernizácie prečerpávacích vodných elektrární a výstavbu stacionárnych batériových systémov vo výške 44 mil. eur. **Implementácia prebieha**	Komponent 1: Investícia 3
Zosúladenie podporných mechanizmov obnovy rodinných domov	Reforma sa týka implementačného plánu, ktorý mapuje rôzne schémy podpory za účelom ich harmonizácie. Implementačný plán bol podpísaný ministrom a zverejnený 16. mája 2023. **Implementované**	Komponent 2: Reforma 1
Metodiky pre rozhodovací proces Pamiatkového úradu Slovenskej republiky (PÚ SR)	Cieľom reformy bolo vypracovanie a prijatie troch metodík na klasifikáciu pamiatkových budov s cieľom zvýšiť transparentnosť, verejnú akceptáciu a urýchliť rozhodovacie procesy PÚ SR. Ďalším cieľom bolo uľahčiť rozhodnutia o obnove a vydať na základe štandardizovaných metodík PÚ SR aspoň 1000 stavebnotechnických pasportov na účely diagnostiky stavebnotechnických, ako aj energetických aspektov pamiatok vo vlastníctve štátu. Ku koncu roka 2023 boli metodiky zverejnené a pasportizovaných bolo vyše 1000 objektov. **Implementované**	Komponent 2: Reforma 2
Zlepšenie energetickej hospodárnosti rodinných domov	Cieľom investície je zníženie energetickej náročnosti domov. Aktuálne boli uzavreté už štyri výzvy na zníženie energetickej náročnosti rodinných domov a v decembri 2023 bola vyhlásená piata výzva. **Implementácia prebieha**	Komponent 2: Investícia 1
Obnova verejných historických a pamiatkovo chránených budov - prvá fáza	Cieľom investície je do roku 2026 obnoviť aspoň 93 622 m² historických a pamiatkovo chránených verejných budov s povinným minimálnym 30 % znížením spotreby primárnej energie. V roku 2022 spustilo MD SR prvú výzvu s alokáciou 180 mil. eur, ktorá bola uzavretá 31.7.2023. **Implementácia prebieha**	Komponent 2: Investícia 2
Prijatie zmien v zákone o dráhach, vrátane súvisiacich vyhlášok a predpisov	Malá časť reformy bola zrealizovaná už v rámci novely zákona o dráhach (účinnosť od 1.12.2021). Väčšiu časť reformy prináša novela vyhlášky o stavebnom a technickom poriadku dráh, ktorá nadobudla účinnosť 1.7.2023. Zostávajúca úprava zákona o dráhach, týkajúcu sa križovania ciest so železnicou, nadobudla účinnosť 1.9.2023. **Implementované**	Komponent 3: Reforma 1
Reforma verejnej osobnej dopravy	Novým zákonom o verejnej osobnej doprave, ktorý nadobudol účinnosť k 1.1.2024, sa zjednotili štandardy verejnej osobnej dopravy a zefektívnilo sa jej objednávanie, ktoré bolo fragmentované a nedostatočne koordinované medzi štátom, krajmi, mestami a obcami. V decembri 2023 sa tiež zaviedol optimalizovaný grafikon železničnej dopravy. Posledným cieľom reformy, ktorý sa aktuálne	Komponent 3: Reforma 2

	implementuje, je tvorba integrovaného dopravného systému, ktorý umožňuje cestovať viacerými druhmi verejnej osobnej dopravy na jeden cestovný lístok. **Implementácia prebieha**	
Vyhlásenie výziev na nové schémy podpory na základe Koncepcie rozvoja intermodálnej dopravy	Na podklade Koncepcie rozvoja intermodálnej dopravy do roku 2030 boli v januári 2023 vyhlásené a zverejnené výzvy na nové schémy podpory, ktoré sú zamerané na zaobstaranie intermodálnych prepravných jednotiek a spustenie nových intermodálnych liniek. **Implementované**	Komponent 3: Reforma 3
Rozvoj infraštruktúry ekologickej osobnej železničnej dopravy	V rámci investícií do rozvoja železničnej infraštruktúry sa plánuje do konca roka 2026 realizácia ôsmich projektov modernizácie resp. rekonštrukcie železničných tratí v celkovej dĺžke aspoň 49,7 km[73]. Z pôvodne dvoch veľkých projektov Železníc Slovenskej republiky je projekt elektrifikácie trate do Humenného vo výstavbe s termínom ukončenia v roku 2025. Druhý projekt (modernizácia železničného úseku Poprad - Tatry - Vydrník) bol z POO vypustený a nahradený menšími projektmi rekonštrukcie železničných tratí, ktoré sú v pokročilej fáze prípravy a majú výrazne kratšie lehoty výstavby. **Implementácie prebieha**	Komponent 3: Investícia 1
Dispečerizácia železničných tratí	Do konca roka 2026 sa dosiahne dispečerizácia železničných tratí v celkovej dĺžke aspoň 82 km[74]. Projekt[75] predstavujúci takmer 50 % cieľa je v realizácii s lehotou ukončenia v auguste 2025. Zvyšok cieľa bude naplnený menšími projektami, dokončenie ktorých sa odhaduje najneskôr na 2. kvartál 2026. **Implementácie prebieha**	Komponent 3: Investícia 1
Rozvoj cyklistickej infraštruktúry	Do roku 2026 sa do prevádzky uvedie aspoň 162 km novej cyklistickej infraštruktúry. V apríli 2022 vyhlásilo MD SR prvú výzvu na rozvoj cyklistickej infraštruktúry (uzavretá v septembri 2022). Druhá výzva s alokáciou 36 mil. eur bola uzavretá koncom januára 2024. **Implementácie prebieha**	Komponent 3: Investícia 1
Zakúpenie ekologických koľajových vozidiel pre osobnú dopravu	Cieľom investície je nákup železničných koľajových vozidiel. Cieľ bude splnený dodaním 6 elektrických súprav pre Železničnú spoločnosť Slovensko, ktoré budú nasadené na zabezpečovanie regionálnej osobnej dopravy vo verejnom záujme na východnom Slovensku. Vozidlá sú už zazmluvnené, pričom ich dodanie sa predpokladá v prvom polroku 2025. **Implementácia prebieha**	Komponent 3: Investícia 2

[73] V rámci aktualizácie POO došlo k zníženiu cieľa z pôvodných 69 km.
[74] Pôvodný plán bol 100 km.
[75] Elektrifikácia trate do Humenného.

Schválenie balíka opatrení na podporu alternatívnych pohonov	Cieľom reformných opatrení je urýchliť vývoj alternatívnych pohonov v sektore dopravy. Jedná sa napríklad o reformu distribučných taríf či opatrenia na zjednodušenie a zrýchlenie procesu výstavby infraštruktúry pre alternatívne pohony. Predmetný balík opatrení bol schválený vládou SR dňa 12.6.2023. **Implementované**	Komponent 3: Reforma 4
Podpora rozvoja infraštruktúry pre vozidlá na alternatívny pohon	Cieľom investície je zabezpečiť rýchlejší rozvoj osobnej a nákladnej dopravy na alternatívny pohon a modernizáciu vozového parku s alternatívnymi pohonmi. V roku 2023 boli vyhlásené výzvy na podporu budovania nabíjacej infraštruktúry pre elektrické vozidlá. Príprava výziev na budovanie plniacich staníc na vodík je plánovaná na začiatok roka 2024. Cieľom je uviesť do prevádzky aspoň 3029 nabíjacích bodov a plniacich staníc pre vozidlá na alternatívny pohon. **Implementácia prebieha**	Komponent 3: Investícia 4
Ukončenie výroby elektrickej energie z uhlia v elektrárni Nováky	Výroba elektrickej energie sa v elektrárni Nováky ukončila v decembri 2023. Ukončenie podpory výroby elektriny z domáceho uhlia viedlo k ukončeniu prevádzky tepelnej elektrárne Nováky, čo prispeje k poklesu celkových emisií CO2 v SR. Prebehne tiež transformácia regiónu horná Nitra, ktorá nebude závislá od ťažby uhlia. **Implementované**	Komponent 4: Reforma 1
Novela zákona o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia	Legislatívne zmeny skrátia a zefektívnia procesy povoľovania integrovaných prevádzok. Materiál prešiel MPK už v roku 2022. NR SR v júni 2023 neschválila predmetný návrh zákona. Novela bude preto opätovne predložená buď samostatne v priebehu roku 2024 alebo v rámci novelizácie zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, ktorá je v pláne legislatívnych úloh stanovená na september 2024. **Implementácia prebieha**	Komponent 4: Reforma 3
Fungovanie schémy dekarbonizácie priemyslu	Vďaka projektom podporeným zo schémy dekarbonizácie priemyslu sa do roku 2026 znížia emisie skleníkových plynov aspoň o 1 232 926 ton ekvivalentu CO2. V novembri 2022 bola na základe schémy vyhlásená prvá výzva na dekarbonizáciu priemyslu. Z troch kladne posúdených žiadostí o projekty boli v septembri 2023 uzavreté dve zmluvy, avšak tretí, kľúčový žiadateľ (US Steel), zmluvu zatiaľ nepodpísal. Aktuálne prebiehajú rokovania s novým vlastníkom žiadateľa. **Implementácia prebieha**	Komponent 4: Investícia 1
Zabezpečenie fungovania procesov Slovenskej inšpekcie životného prostredia naviazaných na dekarbonizáciu	Investície budú viesť k modernizácii vybavenia, ako aj zariadení Slovenskej inšpekcie životného prostredia. Nové vozidlá inšpekcie budú vybavené kancelárskou a meracou technikou, najmä na inšpekciu ochrany ovzdušia, emisie metánu, ochrany vôd a odpadového hospodárstva. Investície zabezpečia zlepšenia v budovách inšpekcie.	Komponent 4: Investícia 2

	Aktuálne sa pripravuje verejné obstarávanie na stavebné úpravy, a meraciu techniku do vozidiel. **Implementácia prebieha**	
Reforma krajinného plánovania	Nový zákon o krajinnom plánovaní zlepší ochranu existujúcich krajinných štruktúr, ktoré významným spôsobom prispievajú k mitigácii a adaptácii na zmenu klímy. Na jeho základe sa užšie prepojí územné a krajinné plánovanie a výraznejšie sa podporia adaptačné oparenia na zmenu klímy v krajine mimo chránených území. Návrh zákona o krajinnom plánovaní bol predložený do MPK v auguste 2023, no doteraz sa nepodarilo vyriešiť všetky pripomienky. Proces rozporových konaní bol v decembri 2023 pozastavený. MŽP SR avizovalo potrebu politického rozhodnutia o ďalšom postupe. **Neimplementované**	Komponent 5: Reforma 1
Novelizácia zákona o vodách	Novela zlepší hospodárenia s vodou v krajine tým, že vytvorí legislatívny priestor a kapacity v organizáciách zodpovedných za investície, ktoré prinesú zlepšenie regulácie vodného režimu a protipovodňovej ochrany, zmiernenie dôsledkov sucha a prispejú k obnove ekosystémov a biodiverzity. Počas roka 2023 bol zákon o vodách niekoľkokrát novelizovaný. Poslednú novelu zákona o vodách, ktorá nadobudla účinnosť 01.04.2024, prijala NR SR v júni 2023. **Implementované**	Komponent 5: Reforma 2
Revitalizácia vodných tokov	Cieľom investície je zrevitalizovať aspoň 90 km vodných tokov. Revitalizačná skupina pripraví priority a určí presné úseky tokov na obnovu. Dosiaľ neboli začaté stavebné práce ani na jednom z vybraných úsekov. V prípade vybraného úseku vodného toku Morava sa pracuje na majetkovo-právnom vysporiadaní pre účely realizácie stavebných prác. Úsek bol vyhlásený za významnú investíciu. **Implementácia prebieha**	Komponent 5: Investícia 1
Majetkové vysporiadanie sa so súkromnými vlastníkmi pozemkov v chránených územiach	Cieľom investície je majetkovo vysporiadať súkromne vlastnené pozemky s rozlohou aspoň 23 640 ha. Výzvy na odkúpenie pôdy v chránených oblastiach, najmä v národných parkoch, sa budú pre vybrané oblasti vyhlasovať priebežne do 31. decembra 2025. Momentálne je vykúpených 319 ha pozemkov v chránených územiach. **Neimplementované**[76]	Komponent 5: Investícia 1
Rekonštrukcia a výstavba/obstaranie nových súdnych budov	Cieľom investície je postaviť alebo kúpiť najmenej 24 909 m2 moderných budov pre potreby najväčších súdov v súdnom systéme a zrekonštruovať najmenej 111 931 m2. Dňa 23.9.2023 bola uzatvorená zmluva na nákup budovy pre Okresný súd Žilina . Aktuálne prebieha verejné obstarávanie na zhotoviteľa rekonštrukčných stavebných prác. Nákup budovy pre Mestský súd Bratislava III. a IV. sa očakáva najskôr v druhom kvartáli 2024. **Implementácia prebieha**	Komponent 15: Investícia 1

[76] Implementácia opatrenia bola pozastavená.

Vyškolenie policajtov v oblasti environmentálnej kriminality	Cieľom je vyškolenie 100 % policajtov na novozriadenom útvare na boj s environmentálnou kriminalitou. Doposiaľ bolo plnenie cieľa na úrovni 70 % (vyše 150 vyškolených osôb). **Implementácia prebieha**	Komponent 16: Investícia 2
Obnova policajných budov	Rezort plánuje zrekonštruovať 18 policajných budov, čo predstavuje skoro 53 tisíc m2, s cieľom znížiť ich energetickú náročnosť. Zrekonštruovaných je aktuálne 184 m2. **Implementácia prebieha**	Komponent 16: Investícia 2
Obnova budov hasičských staníc	Cieľom je dokončenie stavebných prác na najmenej 4 nových hasičských staniciach a rekonštrukcia najmenej 3 existujúcich hasičských staníc. Úspory primárnej energie by mali dosahovať v priemere aspoň 30 %. Plán výstavby a časový harmonogram bol schválený a v súčasnosti prebieha proces získania stavebného povolenia. **Implementácia prebieha**	Komponent 16: Investícia 3
Nadobudnutie účinnosti legislatívnej zmeny zákona o vodách	Touto legislatívnou zmenou sa v prípade tepelných čerpadiel typu voda-voda zavedie oslobodenie od povinnosti odvádzať poplatok za využívanie podzemnej vody na energetické účely. Návrh zákona o vodách a návrh zákona o priestupkoch boli vo februári 2024 predložené do vnútrorezortného pripomienkového konania MŽP SR. **Implementácia prebieha**	Komponent 19 - REPowerEU: Reforma 1.3
Sprevádzkovanie centra pre najlepšie dostupné techniky (BAT) a poskytovanie referenčných dokumentov o BAT	Úlohou BAT centra bude koordinovať a zabezpečovať získavanie, spracúvanie a výmenu informácií o najlepších dostupných technikách. Pôjde najmä o oblasť obehovosti v rámci priemyselných procesov a materiálov, či dekarbonizáciu priemyslu a diverzifikáciu dodávok energie. V novembri 2023 bolo na MŽP SR organizačnou zmenou vytvorené BAT centrum. **Implementácia prebieha**	Komponent 19 - REPowerEU: Reforma 1.4
Posúdenie trajektórií udržateľného využívania biomasy a dodávok biomasy na Slovensku	MŽP SR dokončí a uverejní posúdenie trajektórií udržateľného využívania biomasy na Slovensku a ich vplyvov na záchyty spojené s LULUCF[77], vplyvov na biodiverzitu, ako aj na kvalitu ovzdušia na Slovensku v období do roku 2035. **Implementácia prebieha**	Komponent 19 - REPowerEU: Reforma 1.5
Rozvoj a podpora výroby biometánu, organických hnojív a obehového biohospodárstva	Zavedie sa plán obehového biohospodárstva, v ktorom sa posúdi potenciál SR v oblasti výroby bioplynu a biometánu a jeho účinné začlenenie do obehového cyklu. V pláne sa určia bioplynové stanice vhodné na transformáciu na výrobu biometánu. V decembri 2023 bolo schválené, že Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum (NPCC) bude tejto súvislosti priamym prijímateľom prostriedkov z POO a aktuálne sa pripravuje priame vyzvanie NPPC k uzavretiu zmluvy s MŽP SR. **Implementácia prebieha**	Komponent 19 - REPowerEU: Reforma 1.6

[77] Sektor využívania krajiny, zmien vo využívaní krajiny a lesníctva.

Vytvorenie metodík a 2 pilotných oblastí vhodných na rozvoj veternej energie	Cieľom reformy je nadobudnutie účinnosti právnych predpisov o oblastiach vhodných na výrobu energie z OZE („go-to areas“) a uverejnenie návrhu metodiky na vytvorenie takýchto vhodných oblastí. Ďalším cieľom je vytvorenie pilotných oblastí vhodných na rozvoj veternej energie, ako aj prijatie a uplatňovanie konečnej metodiky. Táto metodika musí súčasne rešpektovať ochranu prírody a záujmy komunít. V auguste 2023 bola Úradom vlády SR na tento účel vytvorená pracovná skupina pre koordináciu relevantných subjektov verejnej správy a záujemcov občianskej spoločnosti. **Implementácia prebieha**	Komponent 19 - REPowerEU: Reforma 2.1
Uverejnenie akčného plánu pre vodík	V akčnom pláne sa vymedzujú priority rozvoja vodíkového ekosystému, a to primárne z obnoviteľných zdrojov na základe analýzy slovenského vodíkového hospodárstva. Cieľom akčného plánu je predovšetkým zosúladenia ponuky vodíka z obnoviteľných zdrojov a dopytu po ňom s legislatívnym rámcom EÚ. V akčnom pláne sa stanovujú priority verejného financovania rôznych segmentov slovenského vodíkového ekosystému a lehoty na vyhlásenie príslušných výziev na financovanie. K akčnému plánu je tiež pripojený zoznam právnych predpisov, ktoré sa prijmú na účely zosúladenia s právnym rámcom EÚ a zoznam technických noriem, ktoré legislatívu v tejto oblasti podporujú. **Implementované**	Komponent 19 - REPowerEU: Reforma 2.2
Modernizácia prenosových vedení	Z celkového cieľa modernizovať 250 km sa zmodernizuje aspoň 225 km prenosových vedení. Renovácia sa plánuje v rámci sústavy, ktorú prevádzkuje SEPS a jej súčasťou bude modernizácia komponentov vysokonapäťových elektrických prenosových vedení. **Implementácia prebieha**	Komponent 19 - REPowerEU: Investícia 1.2
Modernizácia distribučných sústav	Cieľom je dosiahnuť aspoň 469 MW kumulatívnej dodatočnej kapacity na pripojenie OZE do distribučných sústav na Slovensku. Projekty predovšetkým prispejú k odstráneniu úzkych miest v sústavách a k maximalizácii dodatočnej technickej kapacity na integráciu nových OZE. **Implementácia prebieha**	Komponent 19 - REPowerEU: Investícia 1.3
Spustenie podpornej schémy na mobilizáciu úspor energie vo verejnom sektore	Pripravuje sa výzva v celkovej hodnote 20,4 mil. eur zameraná na podporu obnovy verejných budov prostredníctvom tzv. rýchlych opatrení ako napríklad výmena okien či osvetlenia. **Implementácia prebieha**	Komponent 19 - REPowerEU: Investícia 2

Opatrenia nad rámec Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Podpora udržateľnej dopravy	Podpora udržateľnej dopravy je súčasťou snahy o prechod na hospodárstvo s nulovou bilanciou uhlíka. Z Programu Slovensko bola preto na podporu udržateľnej multimodálnej mestskej mobility (vrátane cyklistickej) vyčlenená alokácia 891 mil. eur. Na rozvoj železničnej verejnej osobnej dopravy bude smerovať 686 mil. eur. Ďalšie prostriedky z fondov EÚ sú vyčlenené na rozvoj vodnej, ako aj cestnej dopravy. **Implementácia prebieha**	
Zákon o zmene klímy a nízkouhlíkovej transformácii Slovenskej republiky	Historicky prvý klimatický zákon pomôže zosúladiť dosiahnutie klimatických cieľov Slovenska a EÚ do roku 2030 vrátane klimatickej neutrality najneskôr do roka 2050. Zákon v roku 2023 prešiel MPK, avšak na základe rozhodnutia Hospodárskej a sociálnej rady SR bol stiahnutý z legislatívneho procesu. MŽP SR preto v spolupráci s relevantnými rezortmi (najmä MH SR, MD SR a MPRV SR) hľadá akceptovateľné znenie pre politiky jednotlivých rezortov[78]. **Neimplementované[79]**	Návrh zákona predložený na rokovanie HSR SR
Aktualizácia Integrovaného národného energetického a klimatického plánu na roky 2021 - 2030(NECP)	Do konca júna 2024 bude schválené finálne znenie aktualizovanej verzie NECP v kontexte nových cieľov balíka Fit for 55 a iniciatívy REPowerEU. **Implementácia prebieha**	Súčasné znenie NECP 2021-2030
Aktualizácia Národnej biodiverzitnej stratégie a akčného plánu (NBSAP) do roku 2030	Cieľom aktualizovanej NBSAP bude vytvorenie uceleného súboru aktivít a opatrení pre zastavenie trendu straty biodiverzity a urýchlenie prechodu na zelenú ekonomiku, ktorá dokáže účinnejšie využívať prírodné zdroje a zároveň chrániť biodiverzitu. MŽP SR očakáva predloženie aktualizovanej NBSAP do konca júna 2024. **Implementácia prebieha**	Súčasné znenie NBSAP 2011-2020[80]
Prehodnotenie rozsahu a spôsobu ochrany území ohrozovaných povodňami	Novelizovaný zákon o ochrane pred povodňami vymedzuje inundačné územia[81] a tvorí regulačný nástroj na zákaz novej výstavby a nevhodných aktivít v týchto územiach. **Implementované**	Zákon o ochrane pred povodňami
Revízia platieb a poplatkov za užívanie vôd	V súlade s Koncepciou vodnej politiky sa zavedie nový systém platieb za poskytovanie vodohospodárskych služieb vrátane poplatkov za vypúšťané znečisťujúce látky do vôd, čo umožní lepšie presadzovanie princípu „znečisťovateľ platí“. V prvom kvartáli 2024 sa očakáva predloženie novely nariadenie vlády SR, ktorým sa ustanovuje výška poplatkov. **Implementácia prebieha**	Súčasné znenie nariadenie vlády SR, ktorým sa stavuje výška poplatkov za užívanie vôd

[78] V auguste 2023 sa konalo stretnutie s MH SR, za účelom konsolidácie ustanovení zákona s NECP. Ďalší postup bude závisieť od pozície dotknutých rezortov, ako aj od úrovne implementácie prvkov zákona o zmene klímy do aktualizovaného NECP.
[79] Implementácia opatrenia bola pozastavená.
[80] Finálne vyhodnotenie NBSAP 2011-2020 vzaté na vedomie vládou SR v roku 2021.
[81] Inundačné územie je územie priľahlé k vodnému toku, ktoré je počas povodní zvyčajne zaplavované vodou vyliatou z koryta.

Prijatie koncepcie boja proti environmentálnej protiprávnej činnosti	Koncepcia má za cieľ priniesť zefektívnenie a modernizáciu postupov kontroly a procesov vyvodzovania zodpovednosti vrátane účinnej nápravy škôd na životnom prostredí. Dokument prešiel MPK, avšak pre množstvo rozporov sa jeho schválenie vládou SR nepredpokladá. **Neimplementované**[82]	Návrh koncepcie predložený do MPK
Schválenie cestovnej mapy pre obehové hospodárstvo	Cieľom tohto strategického materiálu je podporiť prechod slovenského hospodárstva na obehový model. Navrhnuté opatrenia sa zamerajú na stavebníctvo, potraviny a bioodpad, ekonomické nástroje, udržateľnú spotrebu a výrobu. V roku 2022 bol úspešne ukončený projekt v spolupráci s MŽP SR, EK a OECD, ktorého závery budú slúžiť ako analytické podklady pre tvorbu národnej cestovnej mapy pre obehové hospodárstvo[83]. **Implementácia prebieha**	Štúdia OECD
Akčný plán ochrany vôd v Chránenej vodohospodárskej oblasti Žitný ostrov	Cieľom akčného plánu je zabezpečiť preventívnu a účinnú ochranu vôd Žitného ostrova, ktoré sú najdôležitejším zdrojom vody pre zásobovanie obyvateľov pitnou vodou na Slovensku. Akčný plán bol prijatý v júni 2023 vládou. **Implementované**	Akčný plán
Modernizačný fond – Schéma štátnej pomoci na dekarbonizáciu priemyslu	Zámerom schémy je prispieť k zníženiu emisii skleníkových plynov[84] cez podporu projektov na dekarbonizáciu priemyslu. Tieto projekty povedú k úsporám primárnej energie, zníženiu konečnej spotreby energie a zavedú používanie vyspelých environmentálnych technológií do priemyselnej výroby. Výzva na dekarbonizáciu priemyslu bola vyhlásená uzavretá 30.6.2023, pričom pôvodná alokácia výzvy (350 mil. eur) bola navýšená na necelých 470 mil. eur. K 30.11.2023 bol zverejnený indikatívny zoznam projektov. **Implementácia prebieha**	Modernizačný fond

Plánované opatrenia

Opatrenia z Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Rozvoj intermodálnej nákladnej dopravy	Cieľom investície je nákup 1000 intermodálnych prepravných jednotiek vyjadrených v TEU (Twenty-foot Equivalent Unit). Bude sa jednať o manipulovateľné návesy, výmenné nadstavby, a kontajnery.	Komponent 3: Investícia 3
Technická asistencia na urýchlenie a zlepšenie kvality povoľovacích konaní na udeľovanie environmentálnych povolení	Vďaka 115 dodatočným zamestnancom sa bude poskytovať technická asistencia v záujme zrýchliť povoľovacie konania na udeľovanie environmentálnych povolení týkajúcich sa OZE. Z týchto 115 zamestnancov by najmenej 100 malo	Komponent 19 - REPowerEU: Reforma 1.1

[82] Implementácia opatrenia bola pozastavená, pričom Slovenská inšpekcia životného prostredia ako gestor materiálu navrhuje danú koncepciu odložiť, prípadne prepracovať, alebo zrušiť.
[83] V súčasnosti prebieha spracovanie záverov štúdie OECD do podkladov pre prípravu strategického materiálu.
[84] V súlade s cieľom dosiahnutia národných, európskych ako aj globálnych klimatických cieľov podľa Parížskej dohody.

	pracovať priamo na vydávaní povolení podľa zákona o EIA.	
Nadobudnutie účinnosti legislatívnych a procesných zmien na zrýchlenie vydávania environmentálnych povolení	Cieľom je upraviť prahové hodnoty inštalovaného výkonu alebo hĺbky geotermálnych vrtov uvedených v zákone o EIA tak, aby sa celý proces posudzovania vplyvov na životné prostredie v prípade geotermálnej a veternej energie urýchlil.	Komponent 19 - REPowerEU: Reforma 1.1
Pasportizácia geotermálnych vrtov	Vykoná sa pasportizácia najmenej 60 geotermálnych vrtov. Zabezpečí sa tak verejný prístup k informáciám o geotermálnych lokalitách na Slovensku.	Komponent 19 - REPowerEU: Reforma 1.2
Opatrenia na podporu zavádzania vodíka	Ako súčasť priaznivých podmienok akčného plánu pre vodík prijmú slovenské orgány legislatívne opatrenia, sekundárne legislatívne opatrenia a záväzné technické opatrenia týkajúce sa výroby vodíka z obnoviteľných zdrojov, noriem skladovania vodíka, jeho priemyselného a energetického využitia a rôznych druhov jeho prepravy.	Komponent 19 - REPowerEU: Reforma 2.2
Integrácia OZE do elektrizačnej sústavy	Cieľom reformy je zlepšenie využívania dostupných kapacít pre pripájanie OZE do sústavy a ich ďalší rozvoj. Výsledok bude dosiahnutý prostredníctvom súboru vybraných povinných opatrení.	Komponent 19 - REPowerEU: Reforma 2.3
Modernizácia elektrickej stanice	Výsledkom investície bude spustenie prevádzky elektrickej stanice slovenského prevádzkovateľa prenosovej sústavy (SEPS). Modernizácia bude zahŕňať výmenu transformátorov vrátane zvýšenia transformačného výkonu najmenej o 150 MVA a prechod z napäťovej úrovne 220 kV na úroveň 400 kV. Investícia ďalej umožní diaľkové riadenie elektrickej stanice zo Slovenského elektroenergetického dispečingu s automatickým meraním a zberom dát a ich odosielaním na dispečing či do ostatných databáz SEPS. Súčasťou projektu je aj inštalácia kompenzačných tlmiviek, čím sa zvýši schopnosť regulovať napätie v prenosovej sústave.	Komponent 19 - REPowerEU: Investícia 1.1
Energetické dátové centrum	Cieľom investície je spustenie produkčnej prevádzky Energetického dátového centra, ktoré umožní zefektívniť a urýchliť prístup nových účastníkov na trh s elektrinou (integrácia OZE), a tým dosiahnuť efektívne zabezpečenie práv nových subjektov na trhu s elektrinou.	Komponent 19 - REPowerEU: Investícia 1.4
Vytvorenie databázy a systému výmeny údajov o energetickej hospodárnosti verejných budov	Cieľom je dokončiť zber údajov týkajúcich sa energetických certifikátov a pasportov obnovy budov v prípade aspoň 4 100 verejných budov, z ktorých aspoň 1 000 má podlahovú plochu nad 2 000 m². Údaje sa nahrajú do novej funkčnej dátovej platformy.	Komponent 19 - REPowerEU: Reforma 3
Stratégia spravovania budov štátnej správy	V stratégii spravovania budov štátnej správy sa vymedzia nástroje a postupy na: i) optimalizáciu fondu budov štátnej správy a jeho efektívnejšie využívanie, ii) zvyšovanie energetickej efektívnosti, dosahovanie úspor energie a zvyšovanie využívania energie z obnoviteľných zdrojov a riešení šetrných k životnému prostrediu a iii) zníženie celkových nákladov spojených s užívaním budov. Stratégia bude zahŕňať aj štúdiu na zmapovanie systémov a nástrojov na podporu obnovy spolu s návrhmi na ich optimalizáciu a odporúčania týkajúce sa postupov hĺbkovej obnovy a energetického manažmentu.	Komponent 19 - REPowerEU: Reforma 4

Obnova verejných historických a pamiatkovo chránených budov - druhá fáza	Realizácia obnovy ďalších aspoň 29 500 m² plochy historických a pamiatkovo chránených verejných budov v záujme dosiahnutia konečného cieľa aspoň 123 122 m2.	Komponent 19 - REPowerEU: Investícia 3
Podpora obnovy domácností ohrozených energetickou chudobou	Z celkového cieľa 3 400 obnovených rodinných domov osôb ohrozených energetickou chudobou sa do 3. štvrťroka 2025 dokončí obnova najmenej 3 060 domov.	Komponent 19 - REPowerEU: Investícia 4
Elektrifikácia trolejbusových tratí	Investícia prinesie v rámci celkovej infraštruktúry ďalších 10 km jednosmerných jednostopových elektrifikovaných trolejbusových tratí.	Komponent 19 - REPowerEU: Investícia 5
Zakúpenie ekologických koľajových vozidiel pre osobnú dopravu	Cieľom investície je dodanie 6 elektrických súprav (ucelených jednotiek) pre Železničnú spoločnosť Slovensko a 10 nových jednosmerných električiek pre Dopravný podnik Bratislavy. Vozidlá sú už obstarané, obaja prijímatelia majú v platných zmluvách opcie na dodanie potrebných počtov vozidiel. Uplatnenie opcií sa predpokladá v prvom kvartáli 2024. Predpokladané dodanie vozidiel je v druhom polroku 2025. Finančné plnenie bude pravdepodobne rozdelené medzi roky 2025 a 2026.	Komponent 19 - REPowerEU: Investícia 6
Zručnosti pre zelenú transformáciu	Aktualizované kurikulum, ako aj program učiteľstva sa vypracujú v súlade s klasifikáciou zelených zručností ESCO (Európska klasifikácia zručností, kompetencií, kvalifikácií a povolaní). Aktualizované kurikulum schvália stredné odborné školy, program učiteľstva schváli MŠVVaM SR.	Komponent 19 - REPowerEU: Reforma 6
Zabezpečenie vybavenia škôl a odborná príprava učiteľov v oblasti OZE a elektromobility	Investícia má za cieľ zabezpečiť vybavenie a úpravu priestorov v 13 školách na účely teoretickej a praktickej výučby študentov stredných odborných škôl a pedagogických zamestnancov. Umožní tiež poskytnutie 180 kurzov odbornej prípravy pre učiteľov a inštruktorov stredných odborných škôl v oblasti OZE a elektromobility. Ambíciou investície je mať na konci školského roka 2025/2026 aspoň 565 študentov tretieho ročníka a absolventov s osvedčením o ukončení nových modulov v oblasti OZE a elektromobility	Komponent 19 - REPowerEU: Investícia 7
Komunikačné činnosti týkajúce sa implementácie kapitoly REPowerEU	Uskutočnenie šiestich komunikačných kampaní na podporu implementácie tematických oblastí kapitoly REPowerEU: i) energetika a povoľovacie procesy v oblasti OZE, ii) obnova a spravovanie budov a iii) zručnosti pre zelenú transformáciu. Na tento účel NIKA prijme komunikačnú stratégiu, na základe ktorej sa budú realizovať komunikačné činnosti a kampane. NIKA prijme na tento účel ďalších osem zamestnancov na obdobie od 3. štvrťroka 2023 do 2. štvrťroka 2026. V rámci NIKA sa tiež vytvorí špecializovaný tím pre behaviorálnu komunikáciu.	Komponent 19 - REPowerEU: Investícia 8.1
Opatrenia nad rámec Plánu obnovy a odolnosti SR		
Názov opatrenia	**Bližší popis opatrenia**	**Odkaz na ďalšie informácie**
Stratégia a akčný plán odpadového hospodárstva	Strategický rámec a akčný plán navrhne ciele a opatrenia na 10 až 15 ročné obdobie. Hlavnými cieľmi strategického rámca sú zvýšenie miery recyklácie komunálneho odpadu, a zníženie miery skládkovania.	

Novelizácia zákona o ochrane prírody a krajiny	Cieľom novely zákona je predovšetkým podporiť ochranu a obnovu pozemných ekosystémov a zabezpečiť ich trvalo udržateľné využívanie. Novela sa zaoberá trvalo udržateľným manažovaním lesného hospodárstva, bojom proti dezertifikácii, a zastavením straty biodiverzity a spätnej degradácie krajiny.	Aktuálne znenie zákona o ochrane prírody
Novelizácia zákona o environmentálnom fonde	Zákon sa upraví z dôvodu zefektívnenia poskytovania podpory z Environmentálneho fondu a možnosti flexibilnejšie reagovať na požiadavky MŽP SR, EÚ legislatívy a príjemcov podpory v oblasti ochrany životného prostredia.	Aktuálne znenie zákona o environ. fonde
Sociálno-klimatický fond	Cieľom fondu je riešenie a kompenzácia sociálnych a distribučných vplyvov na najzraniteľnejšie osoby, ktoré vyplývajú zo zavedenia obchodovania s emisiami (ETS 2) v dvoch nových sektoroch (budovy a cestná doprava) od roku 2027. Vykonávanie fondu by malo trvať od roku 2026 až do roku 2032. Za účelom čerpanie prostriedkov fondu musí každý členský štát vypracovať sociálno-klimatický plán a predložiť ho do konca júna 2025.	Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady

Relevantné referenčné body

Špecifické odporúčania Rady EÚ pre Slovensko (CSR)

- CSR 2019/3 (časť 3,5,8): Zacieliť hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na dopravu (najmä na jej udržateľnosť) a energetickú účinnosť. Vo verejnom obstarávaní zvýšiť uplatňovanie kritérií kvality a nákladov životného cyklu.
- CSR 2020/3 (časť 5,6,7): Zamerať investície na zelenú a digitálnu transformáciu, najmä na čistú a efektívnu výrobu a využívanie energie a zdrojov, udržateľnú verejnú dopravu a odpadové hospodárstvo.
- CSR 2022/1 (časť 2): Zvýšiť verejné investície do zelenej a digitálnej transformácie a energetickej bezpečnosti, a to aj využitím Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, RePowerEU a iných fondov EÚ.
- CSR 2022/1 (časť 4): Zefektívniť daňový mix a zabezpečiť, aby viac podporoval inkluzívny a udržateľný rast, a to aj využitím potenciálu environmentálnych a majetkových daní.
- CSR 2022/2 (časť 1): Pokračovať vo vykonávaní svojho plánu obnovy a odolnosti v súlade s míľnikmi a cieľmi uvedenými vo vykonávacom rozhodnutí Rady z 13. júla 2021.
- CSR 2022/3: Znížiť celkovú závislosť od fosílnych palív a diverzifikovať ich dovoz; urýchliť zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie ďalším zjednodušením prístupu k sústave, zavedením opatrení na zefektívnenie postupov udeľovania povolení a administratívnych postupov, ako aj modernizáciou elektrickej siete; znížiť závislosť od zemného plynu v sektore vykurovania a v priemysle; upraviť politiky obnovy budov tak, aby sa zrýchlila a stimulovala hĺbková obnova budov.
- CSR 2023/1 (časť 3,5): Zachovať verejné investície financované z vnútroštátnych zdrojov a zabezpečiť účinné čerpanie grantov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ, najmä s cieľom podporiť zelenú a digitálnu transformáciu. Zefektívniť daňový mix a zabezpečiť, aby viac podporoval inkluzívny a udržateľný rast, a to aj využitím potenciálu environmentálnych daní a daní z nehnuteľností.
- CSR 2023/2: Zachovať dynamiku pri stabilnom vykonávaní plánu obnovy a odolnosti a urýchlene sfinalizovať dodatok vrátane kapitoly o REPowerEU s cieľom čo najrýchlejšie začať s jej vykonávaním; pokračovať v rýchlom vykonávaní programov politiky súdržnosti pri súčasnom zachovaní komplementárnosti a synergií s plánom obnovy a odolnosti.
- CSR 2023/3: Znížiť závislosť hospodárstva od fosílnych palív, najmä od zemného plynu v priemysle a pri vykurovaní, a diverzifikovať dovoz fosílnych palív. Urýchliť zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie, najmä pokiaľ ide o energiu veternú, slnečnú a geotermálnu a plyny z obnoviteľných zdrojov, v súlade s príslušnými kritériami udržateľnosti; zjednodušiť postupy získavania povolení a administratívne postupy na

zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie, a to aj prostredníctvom zriadenia „jednotných kontaktných miest“ a oblastí vhodných na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov. Zmodernizovať elektrickú sieť a zefektívniť a zlacniť postupy na pripojenie obnoviteľných zdrojov energie do sústavy. Urýchliť a stimulovať hĺbkovú obnovu verejných a súkromných budov, riešiť energetickú chudobu obnovou bývania v prípade domácností s nízkymi príjmami a zintenzívniť politické úsilie zamerané na poskytovanie a nadobúdanie zručností potrebných na zelenú transformáciu.

Ciele Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj

- Cieľ 2: Žiadny hlad
- Cieľ 3: Kvalita zdravia a života
- Cieľ 6: Čistá voda a hygiena
- Cieľ 7: Dostupná a čistá energia
- Cieľ 9: Priemyselné inovácie a infraštruktúra
- Cieľ 11: Udržateľné mestá a komunity
- Cieľ 12: Zodpovedná výroba a spotreba
- Cieľ 13: Ochrana klímy
- Cieľ 14: Život vo vode
- Cieľ 15: Život na pevnine

4 Politika súdržnosti EÚ

Politika súdržnosti EÚ je jedným zo základných pilierov fungovania Európskej únie, a zároveň jedným z jej hlavných investičných nástrojov. Jej cieľom je podporovať projekty, ktoré pomáhajú odstraňovať sociálne a hospodárske rozdiely v rozvoji regiónov, zvyšovať ich konkurencieschopnosť a zlepšovať kvalitu života všetkých občanov. Finančná pomoc sa využíva predovšetkým na zvyšovanie hospodárskeho rastu a zníženie sociálnych, ekonomických a environmentálnych nerovností medzi štátmi a regiónmi. V roku 2022 bola vládou SR a EK schválená Partnerská dohoda na roky 2021-2027 a Program Slovensko, ktoré predstavujú základný rámec pre čerpanie zdrojov v rámci štvrtého programového obdobia.

Programové obdobie 2014-2020

V rámci programového obdobia 2014-2020 bolo z celkových takmer 17 mld. eur[85] ku koncu roka 2023 vyčerpaných takmer 90 %[86]. Celkový objem zazmluvnených projektov pritom dosiahol 108,5 % z celkovej alokácie. Prijaté boli opatrenia, ktorých cieľom je zrýchliť implementáciu pri dodržaní transparentnosti a efektívnosti vynaložených prostriedkov. V zmysle požiadavky predsedu vlády SR boli aj v januári 2023 vyžiadané a predložené mesačné plány kontrahovania a čerpania jednotlivých rezortov, ktoré boli v roku 2023 na mesačnej báze pravidelne odpočtované. V roku 2023 sa plán kontrahovania rezortom podarilo naplniť na 114 % a plán čerpania bol splnený na 94 %[87].

Tabuľka 4: Stav čerpania a zazmluvnenia projektov k 31. decembru 2023

Operačný program	Riadiaci orgán	Alokácia zo zdrojov EÚ v mil. EUR	Zazmluvnenosť projektov v mil. EUR (%)	Čerpanie v mil. EUR (%)
Ľudské zdroje	MPSVR SR	2 996,5	3 250,4 (108,5)	2 850,7 (95,1)
Integrovaná infraštruktúra	MD SR	6 009,9	8313,9 (138,3)	5 513,6 (91,7)
Kvalita životného prostredia	MŽP SR	2 832,5	2 947,4 (104,1)	2 197,4 (77,6)
Integrovaný regionálny OP	MIRRI SR	1 935,7	2 304,4 (119,1)	1 864,7 (96,3)
Efektívna verejná správa	MV SR	354,7	363,5 (102,5)	340,5 (96)
Technická pomoc	MIRRI SR	159,1	159,1 (100,0)	158,1 (99,37)
Rybné hospodárstvo	MPRV SR	7,7	4,7 (60,4)	2,6 (33,7)
Interreg V-A SK-CZ	MIRRI SR	90,1	92,4 (102,6)	81,5 (90,4)
Interreg V-A SK-AT	MIRRI SR	75,9	75,2 (99,1)	62,9 (82,8)
PS INTERACT III	BSK	39,4	39,4 (100)	39,1 (99,3)
Spolu		**14 501,5**	**16 331,9 (112,6)**	**13 111,1 (90,4)**
Program rozvoja vidieka[88]	MPRV SR	2 276,1	1 502,2 (82,3)	1 421,6 (62,5)
Spolu		**16 777,6**	**18 204,0 (108,5)**	**14 532,6 (86,6)**

Zdroj: MF SR, ITMS, MPRV SR, MIRRI SR

[85] Všetky operačné programy vrátane Programu rozvoja vidieka.

[86] Čerpanie vo forme schvaľovania súhrnných žiadostí o platbu pokračuje aj v prvom polroku 2024. Riadiace orgány majú možnosť predkladať súhrnné žiadosti o platbu na MF SR do konca apríla až mája. Prijímatelia eurofondov museli svoje projekty reálne dokončiť a zaplatiť posledné faktúry dodávateľom najneskôr do 31.12.2023.

[87] Ide o vyhodnotenie ročných plánov kontrahovania a čerpania RO za rok 2023. V *tabuľke „Stav čerpania a zazmluvnenia projektov k 31.decembru 2023"* sú uvedené kumulatívne hodnoty za kontrahovanie a čerpanie jednotlivých operačných programov.

[88] Program rozvoja vidieka predstavuje jeden z pilierov Spoločnej poľnohospodárskej politiky a nie je integrálnou súčasťou Politiky súdržnosti.

Implementácia štandardných projektov z fondov EÚ bola negatívne ovplyvnená nástupom pandémie COVID-19, nezazmluvnené prostriedky však dopomohli k zmierneniu následkov pandémie. V roku 2020 MIRRI SR v spolupráci s MF SR pripravilo materiál[89] s návrhom COVID-19 opatrení, na ktoré bola vyčlenená vyše miliarda z nezazmluvnených prostriedkov fondov EÚ[90]. K 31.decembru 2023 bolo z vyčlenenej alokácie vyčerpaných takmer 114 %. Ďalším opatrením na elimináciu dopadov pandémie bolo vytvorenie systému podpory REACT-EU, vďaka ktorému sa navýšila celková alokácia dostupných zdrojov o 722,25 mil. eur. Na konci roka 2023 bolo z tejto alokácie zazmluvnených cez 786 mil. eur (108,94 %) a vyčerpaných približne 512 mil. eur (70,90 %).

Pretrvávajúca vojenská agresia Ruskej federácie a z nej vyplývajúce migračné toky ešte umocnili negatívne efekty pandémie na hospodárstvo Slovenska. Na riešenie problematiky migračnej krízy súvisiacej s konfliktom na Ukrajine prijala EK komplexný balík pomoci s názvom „Flexibilná pomoc územiam" (FAST - CARE). SR využila v tom čase disponibilné zdroje z fondov EÚ v objeme viac ako 300 mil. eur na krytie týchto výdavkov súvisiacich s prvotným prijatím utečencov a ich integráciou do spoločnosti. Z dostupnej alokácie 339,56[91] mil. eur bolo k 31.12.2023 zazmluvnených cez 352 mil. eur (103,83 %) a vyplatených približne 277 mil. eur (81,65 %).

S cieľom riešiť problémy spojené s výrazným nárastom cien energií v dôsledku konfliktu na Ukrajine prijala Európska komisia iniciatívu SAFE. Táto iniciatíva umožnila poskytnúť pomoc zraniteľným domácnostiam na úhradu nákladov za spotrebu energie a využiť tak zostávajúce nevyčerpané zdroje fondov EÚ 2014 - 2020. Na základe analýzy bola práve kompenzácia zvýšených nákladov na dodávky plynu, prípadne elektriny pre zraniteľné domácnosti identifikovaná ako najvhodnejšie podporné opatrenie v rámci iniciatívy SAFE. Zdroje SAFE boli použité na preplatenie kompenzácií rozdielu medzi trhovou cenou energie a limitom určeným vládou SR, ktoré boli poskytované dodávateľom energií zo štátneho rozpočtu počas roka 2023. Na základe poslednej aktualizácie k 23. februáru 2024 alokácia dosiahla sumu 1,033 mld. eur. Ku koncu roka 2023 bolo z uvedenej sumy zazmluvnených cez 990 mil. eur (95,80 %) a vyčerpaných približne 500 mil. eur (48,38 %), pričom v mesiaci marec je predpoklad čerpania prostredníctvom OP KŽP 427 mil. eur. Vďaka iniciatíve SAFE sa podarilo znížiť finančné riziká a negatívne vplyvy na štátny rozpočet vyplývajúce z kompenzačných opatrení v energetike. Maximalizácia opatrení pre minimalizáciu dekomitmentu MIRRI ako rezortom zodpovedajúcim za koordináciu eurofondov a nezohľadnenia rizík spôsobilo neželaný účinok prekročenia únosných limitov nadkontrahovania a reálne nadčerpanie prostriedkov EÚ v OP IROP s negatívnym dopadom na štátny rozpočet.

Programové obdobie 2021-2027

Program Slovensko na roky 2021-2027 je kľúčovým investičným nástrojom pre rast životnej úrovne obyvateľov a zvyšovanie konkurencieschopnosti Slovenskej republiky. Program stanovuje podmienky pre využitie finančných prostriedkov politiky súdržnosti EÚ na programové obdobie 2021-2027. Prostredníctvom programu sa realizujú investície z Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Európskeho sociálneho fondu plus, Kohézneho fondu a Fondu na spravodlivú transformáciu. Program tak nahrádza doterajších 6 operačných programov, ktoré fungovali v SR pre fondy EÚ v období 2014-2020. Zámerom vytvorenia jedného programu bolo jednoduchšie a rýchlejšie reagovať na aktuálne geopolitické, ekonomické a sociálne výzvy. Enormné množstvo priorít v programe bez evidentnej koncentrácie zdrojov, komplikovanosť procesov a široká štruktúra poskytovateľov, ako aj určité obmedzenia v zmysle všeobecnej

[89] Kompletné znenie materiálu.
[90] Podpora udržania zamestnanosti: 410,26 mil. eur (OP ĽZ), podpora zdravotníckeho systému: 204,30 mil. eur (IROP, OP II), podpora pre mikro, malé a stredné podniky: 512 mil. eur (OP II), podpora zložiek integrovaného záchranného systému: 51,00 mil. eur (OP KŽP) a iné opatrenia na zmiernenie dopadov COVID-19: 109,30 mil. eur (OP ĽZ).
91 V priebehu roka 2023 bola navýšená alokácia v rámci OP ĽZ o 24,3 mil. eur.

EK legislatívy, však eliminujú integračné zámery, o čom napríklad svedčí meškanie v implementácii v porovnaní so susednými krajinami.

Cieľom mechanizmu integrovaných územných investícií (IÚI) je riešiť komplexné výzvy rôznorodých území. Ide o pilotný prístup viacúrovňového strategického plánovania a priorizácie investičnej podpory, ktorý je založený na osvedčených postupoch v iných členských štátoch EÚ a nahrádza tradičné dopytové súťaže medzi samosprávami. V rámci Programu Slovensko 2021-2027 je cez IÚS alokovaných 18,5 % finančných prostriedkov. Cez IÚI sa realizujú projektové zámery s najväčšou odozvou na hlavné územné výzvy a špecifické potreby identifikované v schválených integrovaných územných stratégiách. Hlavnou výzvou je doladenie systému IÚI spôsobom, aby Rady partnerstva a Kooperačné rady zabezpečovali rozvoj územia participatívne a prostredníctvom integrovaných riešení prispievali k riadnemu plneniu cieľov kohéznej politiky v rámci Slovenska.

Z celkovej alokácie takmer 13 mld. eur bolo ku koncu roka 2023 vyhlásených zatiaľ len 75 výziev s alokáciou 2,3 mld. eur (18,23 %). Na porovnanie Česká republika má z celkovej alokácie 20,67 mld. eur v rovnakom období zazmluvnených 5,28 mld. eur, čo predstavuje 25,6 % alokácie. V štvrtom roku implementácie je čerpanie v SR na nízkej úrovni. Situácia je teda kritická a vyžaduje si prijatie systémových, operatívnych, ale aj strategických opatrení na elimináciu rizika dekomitmentu v roku 2025. Proces krízového manažmentu bude zabezpečovaný prostredníctvom monitoringu tzv. „eurovlád“, ktoré budú v pravidelných cykloch pokrývať problematiku fondov EÚ a prostriedkov z POO, ako aj intenzívnejšou koordináciou jednotlivých implementačných sprostredkovateľských orgánov v systémovom pravidelnom režime. Témou rokovaní bude nielen monitoring implementácie, ale najmä opatrenia na zefektívnenie procesného a legislatívneho prostredia vrátane zvýšenia účinnosti spolupráce zodpovedných štátnych a verejných inštitúcií. Tieto opatrenia sa však budú realizovať v čase nevyhnutnej konsolidácie verejných financií a stimulačný efekt európskych zdrojov bude týmto oslabený.

Tabuľka 5: Stav implementácie Programu Slovensko 2021-2027 k 31. decembru 2023

Cieľ politiky	Ciele Programu Slovensko	Alokácia EÚ zdroj v mil. EUR	Výzvy		Zazmluvnenosť projektov		Čerpanie – úroveň prijímateľa (uhradené zálohové platby)	
			Počet výziev	Alokácia EÚ zdroj v mil. EUR (%)	Počet projektov	EÚ zdroj v mil. EUR (%)	Počet ŽoP	EÚ zdroj v mil. EUR (%)
1	Konkurencieschopnejšie a inteligentnejšie Slovensko	1 890,15	12	68,07 (3,60)	2	5, 48 (0,29)	-	0 (0,00)
2	Zelenšie Slovensko	4 197,55	12	742,99 (17,70)	-	0 (0,00)	-	0 (0,00)
3	Prepojenejšie Slovensko	2 003,13	1	30,97 (1,55)	-	0 (0,00)	-	0 (0,00)
4	Sociálnejšie a inkluzívnejšie Slovensko	3 251,6	32	1 141,1 (35,09)	11	619 (19,04)	13	74,45 (2,29)
5	Európa bližšie k občanom	400,41	1	34,3 (8,57)	-	0 (0,00)	-	0 (0,00)
FST	Fond spravodlivej transformácie	440,66	6	217,04 (49,25)	-	0 (0,00)	-	0 (0,00)
TP	Technická pomoc	410,23	11	60,97 (14,86)	-	0 (0,00)	-	0 (0,00)
Celkom Program Slovensko		**12 593,74**	**75**	**2 295,43 (18,23)**	**13**	624,48 (4,96)	**13**	**74,45 (0,59)**

Zdroj dát: ITMS2014+ (2021-2027)

V roku 2024 je plánované strednodobé prehodnotenie Programu Slovensko 2021-2027. Slovensko má záujem o využitie kohéznych flexibilít zahrnutých v nariadení STEP, ktoré je súčasťou strednodobej revízie viacročného finančného rámca EÚ 2021-2027. Schválením nariadenia STEP sú vytvorené podmienky pre prípravu osobitnej revízie Programu Slovensko s cieľom posilnenia vývojovej a výrobnej kapacity kritických

technológií priemyslu a zníženia rizika potenciálneho dekomitmentu. Slovensko plánuje v nasledujúcich 12 mesiacoch dve revízie Programu Slovensko. Prvá technická revízia využije možnosti tzv. všeobecného nariadenia pre zmenu programov v rámci prevodov a súvisiacich zmien, ktoré sa nepovažujú za zásadné a nevyžadujú si rozhodnutie Komisie o schválení zmeny programu. Druhá bude systémová revízia, ktorá bude zohľadňovať priority vlády v zmysle programového vyhlásenia, výsledky strednodobého preskúmania implementácie Programu Slovensko a flexibilít, ktoré umožňuje schválené nariadenie STEP.

Koordinácia synergií naprieč rôznymi mechanizmami a nástrojmi je nevyhnutná pre dosiahnutie pridanej hodnoty fondov EÚ a zabráneniu dvojitého financovania operácií. MIRRI SR pokračovalo v posudzovaní výziev z Programu Slovensko, POO a iných nástrojov podpory v súlade so systémom implementácie synergií a komplementarít. Celkovo bolo z hľadiska synergických a komplementárnych účinkov posúdených 176 výziev v roku 2023. Ako ďalší element pri posudzovaní eliminácie rizika vzniku potenciálnych duplicít vo financovaní operácií zaviedlo MIRRI SR príznak rizikovosti, ktorý sa posudzuje na základe zadefinovaných deliacich línií a potenciálneho prekrývania aktivít, oprávnených žiadateľov, oprávneného územia, prípadne iného posudzovaného parametra návrhu výziev. MIRRI SR plánuje spolu s Úradom vlády SR (NIKA) spoločne koordinovať avizované zmeny v Programe Slovensko a POO, v záujme väčšej účinnosti vynaložených prostriedkov a súčasne s hmatateľným synergickým a komplementárnym efektom.

5 Inštitucionálny rámec NPR

NPR podáva súhrnnú správu o stave plnenia opatrení, ktorými SR reaguje na špecifické odporúčania Rady EÚ pre Slovensko, a to bez ohľadu na zdroj financovania týchto reforiem a súvisiacich investícií. Základné smerovanie opatrení zahrnutých v NPR určujú tiež sektorové stratégie a komplexný prístup stanovovania priorít na národnej úrovni. Inštitút finančnej politiky (IFP) na tento účel zabezpečuje identifikáciu zdrojov zaostávania rastu slovenskej ekonomiky a každoročne ich prehodnocuje. Opatrenia[92] zahrnuté v NPR majú mať jasne stanovený cieľ a spôsob plnenia. Na tvorbe návrhov kvalitných reformných opatrení pracujú analytické útvary na jednotlivých ministerstvách, pričom sa snažia zladiť s výsledkami revízií výdavkov a špecifickými odporúčaniami Rady EÚ. Financovanie opatrení v NPR by malo byť zabezpečené v rámci stanovených limitov výdavkov a počtu zamestnancov kapitol štátneho rozpočtu. Dôležitými zdrojmi na plnenie opatrení sú prostriedky z POO a fondov EÚ určených na programové obdobie 2021-2027.

Povinnosť prípravy a zverejnenia NPR je daná európskou legislatívou. Na úrovni EÚ predstavuje NPR kľúčovú súčasť cyklu európskeho semestra a popri Programe stability zohráva ústrednú úlohu pri umožňovaní kolektívneho monitorovania a mnohostrannej diskusie o politických výzvach a spôsoboch ich riešenia. NPR mapuje stav plnenia CSR (z roku 2019, 2020, 2022 a 2023) a zároveň informuje o ročnom pokroku pri implementácii POO vrátane plánu realizácie opatrení v nasledujúcom období. NPR taktiež monitoruje napredovanie smerom k napĺňaniu cieľov Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj a princípov Európskeho pilieru sociálnych práv.

Proces prípravy NPR je ukončený schvaľovaním na vláde SR. Koordinátorom prípravy dokumentu je MF SR a v celom procese úzko spolupracuje s Národnou implementačnou a koordinačnou autoritou (NIKA), ktorá ako zodpovedný orgán na národnej úrovni, monitoruje a hodnotí stav a výsledky implementácie POO. Dôležitú súčinnosť poskytuje aj MIRRI SR, ktoré dohliada na premietnutie reformných priorít do investičných nástrojov v rámci politiky súdržnosti EÚ. Do prípravy a realizácie NPR sú primárne zapojení ministri zodpovední za ekonomickú, sociálnu, školskú, zdravotnú a environmentálnu agendu. Zvyšní ministri, splnomocnenci vlády a zástupcovia ostatných orgánov štátnej správy sa podieľajú na tvorbe dokumentu v rámci spolupráce vo vybraných oblastiach. NPR sa zároveň ako nelegislatívny materiál predkladá do štandardného medzirezortného pripomienkového konania, ktoré dáva zástupcom regionálnej samosprávy sociálnym partnerom, tretiemu sektoru či verejnosti možnosť predložiť pripomienky k navrhovanému zneniu.

[92] Prehľad odpočtovaných opatrení sa vzťahuje na opatrenia, ktoré boli implementované alebo mali byť implementované v roku 2023, prípadne v prvom kvartáli 2024. Prehľad plánovaných opatrení sa vzťahuje na opatrenia, v rámci ktorých by mal v roku 2024, prípadne v prvom kvartáli 2025, nastať výraznejší posun z pohľadu ich implementácie.

Príloha č.1: Ciele a ukazovatele

Metodika stanovovania európskych a národných cieľov v roku 2030

K identifikovaným kľúčovým ukazovateľom je vhodné stanoviť si cieľové hodnoty a ich plnenie pravidelne vyhodnocovať. V uplynulej dekáde časť cieľov stanovila EK v rámci stratégie Európa 2020. Tieto ciele boli pravidelne odpočtované v NPR ako súčasť odpočtu Špecifických odporúčaní pre krajinu. Po roku 2020 EK zatiaľ neurčila pre krajiny až na výnimky (napr. zelené ciele v energetike a životnom prostredí, či ciele v oblasti zamestnanosti) žiadne cieľové hodnoty pre strategické ukazovatele. Avšak pre nastavenie hospodárskej a rozpočtovej politiky je vhodné stanoviť si ciele, pravidelne ich odpočtovať a prijať včas potrebné nápravné opatrenia v prípade nežiaduceho odchýlenia sa od trajektórie do cieľa.

Cieľové hodnoty boli prvýkrát stanovené pre NPR 2022 podľa metodiky detailne vysvetlenej v analytickom dokumente Reformný Kompas[93]. V NPR 2024 sú tieto cieľové hodnoty preberané bez zmeny[94]. Ciele stanovené použitou metodikou vypĺňajú priestor pri absencii cieľových hodnôt zo strany EK. Kľúčovým princípom je kombinácia ambície s realistickosťou a to tak, že v prípade podpriemernej pozície Slovenska sa pre stanovenie národného cieľa preklápa progres krajín s najväčšou mierou zlepšenia za uplynulé obdobie v danej oblasti. To znamená, že ambiciózny cieľ sa dá považovať za dosiahnuteľný. Ciele sa navrhujú pre horizont desať rokov do roku 2030.

Pri výpočte sa v prvom kroku odhaduje priemer EÚ27 v roku 2030. V prípade, že EK stanovila dlhodobé ciele do roku 2030 v strategických ukazovateľoch, sú použité. V opačnom prípade je pre vážený priemer EÚ27 extrapolovaný trend na základe vývoja za predchádzajúcu dekádu 2010-2020[95]. Výnimkou sú ukazovatele s kratším časovým radom, prípadne s nižšou frekvenciou reportovania (napr. PISA od roku 2006, DESI od roku 2015). Pri absencii váženého priemeru pre EÚ27, napr. z dôvodu menšieho počtu krajín vstupujúcich do výpočtu, sa používa aritmetický priemer (napr. PISA). V prípade ukazovateľov, ktoré určujú poradie, sú extrapolované hodnoty ukazovateľov pre jednotlivé krajiny a následne sa preklápajú do poradia.

V druhom kroku sa stanovujú cieľové hodnoty pre národné ciele. Uvažuje sa o troch situáciách. Ak je posledný dostupný údaj do roku 2020 pre Slovensko nad váženým európskym priemerom, cieľom je udržanie nadpriemernej pozície. Extrapolácia pre Slovensko v tomto prípade kopíruje rast pre EÚ27, pričom sa zohľadňuje konvergencia krajín a to tak, že sa výsledná hodnota pre Slovensko upravuje o podiel štandardných odchýlok v prvom a poslednom časovom bode. Zároveň platí, že ak existuje národný cieľ stanovený schváleným strategickým dokumentom, použije sa ten namiesto extrapolácie.

V prípade zaostávania Slovenska za priemerom EÚ27 sa národný cieľ stanoví na základe minulého vývoja piatich najviac sa zlepšujúcich ekonomík v rámci EÚ. Priemerný rast piatich najrýchlejšie sa zlepšujúcich ekonomík za poslednú dekádu slúži na určenie cieľa pre Slovensko, pričom pri dosiahnutí európskeho priemeru počas trajektórie, ďalší rast kopíruje priemernú dynamiku EÚ27[96]. Využitie trendu zlepšovania sa v krajinách s najvyšším progresom predpokladá, že ich skúsenosť je prenositeľná do slovenského kontextu. To môže byť realizované napríklad ďalšou analýzou konkrétnych politík, ktoré tieto krajiny implementovali a ich možnou prenositeľnosťou. Tento kľúčový krok pri stanovovaní národných cieľov

[93] V čase prípravy NPR 2022 bola metodika predmetom recenzného konania k analytickému dokumentu Reformný kompas. Analýza bola schválená Odborno-metodickou komisiou a dokument bol oficiálne publikovaný v auguste 2022. NPR 2024 preberá metodiku schválenú v tomto dokumente. Detailný popis metodiky spolu s dátami a výpočtami pre jednotlivé ukazovatele je zverejnený na stránke IFP.

[94] S výnimkou cieľov pre poradie SR v EIS a Podnikové výdavky na výskum a vývoj ako podiel HDP. Ciele boli revidované vzhľadom na schválenie Národnej stratégie pre výskum, vývoj a inovácie

[95] Extrapolácia v tomto prípade používa násobok priemerného ročného zlepšenie v absolútnej hodnote ukazovateľa. Ide o absolútne zlepšenie v jednotkách, v ktorých sa ukazovateľ meria, poväčšine zlepšenie v percentuálnych bodoch.

[96] Výnimkou sú ukazovatele v dlhodobej udržateľnosti verejných financií, pri ktorých sú ciele dané ústavou (dlh) a odporúčanou hodnotou (S2).

kombinuje ambíciu Slovenska sa zlepšovať a dobiehať európsky priemer a zároveň je táto ambícia kompenzovaná realistickosťou dosiahnutia týchto cieľov na základe konkrétnych dát.

Tretím krokom je stanovenie trajektórie dosiahnutia cieľa interpoláciou. Aj keď tento krok nie je nevyhnutný pre účely stanovovania cieľov v kontexte NPR, je dôležitý pre budúce odpočtovanie. Zároveň sa neodporúča ciele aktualizovať v závislosti od budúceho vývoja, skôr sa vývoj hodnôt v ukazovateľoch odporúča použiť na reflexiu úspešnosti prijatých a implementovaných politík[97]. V prípade dosiahnutia cieľa je možné presmerovať zdroje a reformné úsilie do oblastí stále preukazujúcich zaostávanie. Pri stanovení trajektórie sa nastavuje prvý rok tak, aby bol v súlade s predpokladanou účinnosťou implementácie reformných opatrení. Zároveň platí, že ministerstvo, ktoré je gestorom daného ukazovateľa (prípadne aj v spolupráci s inými rezortmi) môže navrhnúť odôvodnenú zmenu v trajektórii, avšak pri zachovaní hodnoty cieľa. Interpolácia v tejto fáze je lineárna od prvého roka predpokladanej účinnosti implementácie opatrení v danej oblasti.

V neposlednom rade je dôležité sledovať trajektóriu vývoja indikátorov, teda či sa približujú alebo vzďaľujú cieľovým hodnotám. Na hodnotenie trendu sa inšpirujeme metodológiou Agendy 2030 a používame metódu porovnania trajektórie nevyhnutnej na dosiahnutie cieľa (Compound annual growth rate - CAGRr) so skutočnou trajektóriou (CAGRa)[98]. Následne sa porovná hodnota podielu (CR) so semaforom pre kvalitatívne vyhodnotenie plnenia. Ak je hodnota CR rovná alebo väčšia ako 0,95 hovoríme o výraznom progrese (zelená), ak je medzi 0,5 a 0,95 progres je mierny a zrýchlenie reformného úsilia je potrebné (žltá), pod 0,5 a nad -0,1 limitovaný alebo žiaden progres (oranžová) a pod hodnotou -0,1 ide o zhoršenie v danej oblasti (červená).

Tabuľka 6: Prehľad použitých ukazovateľov

			2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2030 Cieľ	Trend
Kvalita inštitúcií	**Vláda zákona**	**SK**	67	58	65	65	64	56	62	-	49	↗
	(WGI, poradie), EÚ medián	**EU**	36	37	35	37	37	35	35	-	37	
	Kontrola korupcie	**SK**	82	86	80	84	74	83	83	-	48	→
	(WGI, poradie), EÚ medián	**EU**	49	49	55	54	48	49	50	-	50	
	PMR index (cieľ pre 2028)	**SK**	-	-	1,52	-	-	-	-	-	1,30	↘
	(Hodnota indexu)	**EU**	-	-	1,40	-	-	-	-	-	1,30	
Produktivita	**DESI index**	**SK**	*	20	20	21	21	22	23	-	14	↘
	(poradie v rebríčku z 27 EU krajín)	**EU**										
	European Innovation Scoreboard (EIS)	**SK**	21	21	22	22	23	23	23	23	13	↘
	(poradie)	**EU**										
	Podnikové výdavky na výskum a vývoj	**SK**	0,40	0,48	0,45	0,45	0,49	0,51	0,56	-	1,2	↗
	(% HDP)	**EU**	1,39	1,44	1,46	1,49	1,52	1,50	-	-	1,73	

[97] Výnimkou by boli neskôr stanovené európske ciele, ktoré by boli schvaľované na národnej úrovni.
[98] Technický manuál pre meranie progresu SDG.

Trh práce a sociálne veci	**Miera zamestnanosti LFS**	**SK**	69,8	71,1	72,4	73,4	72,5	74,6	76,7	-	76,5	↗
	(LFS, 20-64 rokov)	**EÚ**	70,1	71,3	72,3	73,1	72,2	73,0	74,6	-	78,0	
	Miera zamestnanosti ESA	**SK**	42,7	43,6	44,4	44,8	43,9	43,8	44,2	-	47,4	↗
	(ESA, celá populácia)	**EU**	45,1	45,8	46,4	46,8	46,1	46,8	47,6	-	47,4	
	Podiel ľudí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia	**SK**	17,1	15,8	15,2	14,8	13,8	15,6	16,5	-	13,6	→
	(po transferoch, % populácie)	**EÚ**	23,7	22,4	21,7	21,1	21,6	21,7	21,6	-	17,7	
	Miera zamestnanosti žien	**SK**	58,8	59,7	59,6	59,6	57,9	66,4	68,0	-	66,8	↗
	(LFS, 20-39 rokov)	**EÚ**	64,6	65,8	66,6	67,2	66,1	67,4	69,3	-	67,9	
	Miera zamestnanosti ľudí s nízkym vzdelaním	**SK**	35,9	37,3	36,3	36,0	34,0	26,9	31,1	-	49,4	↘
	(LFS, ISCED 0- 2)	**EÚ**	52,5	54,3	55,3	56,0	55,3	55,4	57,5	-	56,5	
Vzdelávanie	**Podiel detí v predprimárnom vzdelávaní**	**SK**	73,4	74,9	77,6	77,8	78,1	77,4	-	-	94,6	↗
	(od 3 rokov po začiatok povinného primárneho vzdelávania)	**EU**	92,5	92,5	92,3	92,9	93,0	92,5	-	-	94,6	
	PISA	**SK**	-	-	466	-	-	-	458	-	473	↘
	(bodový priemer v čitateľskej gramotnosti, matematike a vede)	**EU**	-	-	484	-	-	-	473	-	481	
	Podiel žiakov nedosahujúcich základnú úroveň v čítaní	**SK**	-	-	31,4	-	-	-	35,4	-	28,0	↘
	(PISA)	**EÚ**	-	-	22,5	-	-	-	26,2	-	21,3	
	Podiel mladých predčasne ukončujúcich vzdelávanie	**SK**	7,4	9,3	8,6	8,3	7,6	7,8	7,4	-	6,0	↘
	(% vo vekovej skupine 18-24 rokov)	**EÚ**	10,6	10,5	10,5	10,2	9,9	9,8	9,6	-	6,0	
	Priemerné umiestnenie najlepšej univerzity v TOP rankingoch	**SK**	651	651	668	784	835	834	784	851	706	↘
	(priemerné umiestnenie v Times, Šanghajský rebríček a QS), EÚ medián	**EÚ**	384	316	319	336	334	353	356	421	353	
	Podiel ľudí zúčastňujúcich sa vzdelávania dospelých	**SK**	2,9	3,4	4,0	3,6	2,8	4,8	12,8	-	7,0	↗
	(vek 25-64; za posledné 4 týždne)	**EÚ**	10,3	10,4	10,6	10,8	9,1	10,8	11,9	-	10,6	
Bývanie	**Preplnenosť domácnosti**	**SK**	37,9	36,4	35,5	34,1	30,1	31,2	31,8	-	16,5	→
	(% populácie)	**EU**	17,9	17,5	17,1	17,1	17,4	17,3	16,8	-	16,5	
	Náklady spojené s bývaním	**SK**	29,6	28,5	28,1	28,7	31,0	31,4	30,3	-	27,9	↘
	(Podiel z celkovej konečnej spotreby domácností)	**EU**	23,8	23,6	23,4	23,4	25,5	25,0	24,1	-	23,4	

	Podiel populácie žijúcej v nájme s regulovaným nájomným alebo zdarma	**SK**	1,6	1,5	1,2	1,4	1,6	1,9	2,7	2,8	4,2	↗
	(% populácie)	**EU**	9,7	9,6	9,3	9,1	9,5	9,8	10,7	-	6,7	
Zdravie	**Stredná dĺžka života pri narodení**	**SK**	77,3	77,3	77,4	77,8	77,0	74,6	77,0	-	80,6	→
	(Počet rokov)	**EU**	80,9	80,9	81,0	81,3	80,4	80,1	80,6	-	82,9	
	Úmrtnosť odvrátiteľná zdravotnou starostlivosťou	**SK**	168,3	173,7	165,4	163,6	168,8	-	-	-	119,6	→
	(Počet úmrtí na 100-tisíc obyvateľov)	**EU**	93,2	92,1	91,3	89,2	91,7	-	-		64,5	
	Úmrtnosť odvrátiteľná prevenciou	**SK**	243,9	238,8	241,3	231,2	262,4	-	-	-	173,7	↘
	(Počet úmrtí na 100-tisíc obyvateľov)	**EU**	162,5	160,0	158,6	154,0	180,0	-	-	-	119,1	
	Rozdiel v strednej dĺžke života podľa vzdelania	**SK**	14,9	15,6	-	-	-	-	-	-	9,6	↘
	(Počet rokov, muži vo veku 25 rokov, rozdiel medzi ISCED 5-8 a ISCED 0-2)	**EU**	6,3	6,9	-	-	-	-	-	-	4,3	
Zelená transformácia	**Priemerná koncentrácia PM2,5 v ovzduší**	**SK**	14,7	17,5	16,9	13,8	-	-	-	-	8,6	↗
	(µg/m3)	**EU**	14,6	14,9	14,5	12,6	-	-	-	-	8,6	
	Emisie skleníkových plynov	**SK**	-44,9	-43,0	-41,7	-46,5	-54,2	-47,9	-	-	-55	→
	(Celkové emisie bez LULUCF, Pokles oproti roku 1990, v %)	**EU**	-24,9	-23,0	-25,0	-28,2	-34,3	-30,4	-	-	-55	
	Podiel recyklovaného odpadu	**SK**	23,0	29,8	36,3	38,5	42,1	39,0	-	-	60	↗
	(% komunálneho odpadu)	**EU**	45,9	46,3	46,4	47,2	54,4	55,5	-	-	60	
	Podiel OZE	**SK**	12,0	11,5	11,9	16,9	17,3	17,4	17,5	-	19,2	↗
	(% na hrubej konečnej energetickej spotrebe)	**EU**	18,0	18,4	19,1	19,9	22,1	21,9	23,0	-	32	
Verejné financie	**Hrubý dlh verejnej správy**	**SK**	52,3	51,5	49,4	48,0	58,9	61,1	57,8	56,7	40	↘
	(% HDP)	**EU**	84,3	81,9	79,8	77,7	90,0	87,4	83,5	83,1	-	
	S2 - indikátor dlhodobej udržateľnosti (hodnota)	**SK**	2,4	2,4	2,5	3,8	7,7	10,6	11,3	9,9	2	↘
		EU	2,1	1,9	2,3	2,4	2,4	3,0	2,7	2,9	-	

Tabuľka 7: Popis výsledkových ukazovateľov

Názov ukazovateľa	Definícia a zdroj
Vláda zákona	Vláda zákona odráža vnímanie toho, do akej miery majú jednotliví aktéri dôveru v pravidlá spoločnosti a či ich dodržiavajú, predovšetkým sa sleduje kvalita vymáhania zmlúv, vlastnícke práva, polícia a súdy, ako aj pravdepodobnosť zločinu a násilia. Zdroj: http://info.worldbank.org/governance/wgi/
Kontrola korupcie	Kontrola korupcie odráža vnímanie rozsahu, v akom sa verejná moc uplatňuje na súkromný prospech, vrátane drobných a veľkých foriem korupcie, ako aj „zajatia" štátu elitami a súkromnými záujmami. Zdroj: http://info.worldbank.org/governance/wgi/
Index regulácie trhu produktov (PMR)	Hodnotenie krajiny v Indexe regulácie trhu produktov (Product Market Regulation Index). Meria reguláciu a bariéry v troch oblastiach: štátna kontrola, bariéry v podnikaní a bariéry pre obchod a investície (každá s tretinovou váhou). Index regulácie trhu produktov sa nezameriava len na podnikateľskú činnosť bežných podnikov, ale meria širšiu reguláciu (napr. regulácia sieťových odvetví). Zdroj: https://www.oecd.org/economy/reform/indicators-of-product-market-regulation/
DESI index	Index digitálnej ekonomiky a spoločnosti meria pokrok v piatich oblastiach – pripojenie na internet, ľudský kapitál, využívanie internetových služieb, integrácia digitálnych technológií a digitálne verejné služby. Zdroj: https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi
Európsky porovnávací prehľad inovácií (European Innovation Scoreboard)	Index hodnotiaci postavenie krajín vo viacerých oblastiach ovplyvňujúcich inovácie (ľudský kapitál, atraktívnosť vedeckého prostredia, digitalizácia, financovanie, IT, intelektuálne aktíva, a pod.) Zdroj: https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard
Podnikové výdavky na výskum a vývoj	Podnikové výdavky na výskum a vývoj ako percento HDP Zdroj: Eurostat: [rd_e_gerdtot]
Miera zamestnanosti LFS	Zamestnanosť vo vekovej skupine 20-64 Zdroj: Eurostat [lfsa_ergan]
Miera zamestnanosti ESA	Celková zamestnanosť (domáci koncept) bez vekového ohraničenia Zdroj: Eurostat [nama_10_pe]
Podiel ľudí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia	Podiel populácie v riziku chudoby (po sociálnych transferoch) a/alebo žijúcej v závažnej materiálnej a sociálnej deprivácií a/alebo v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce Zdroj: Eurostat [ilc_peps01n]
Miera zamestnanosti žien	Miera zamestnanosti žien vo veku 20-39 rokov Eurostat: [lfsa_egan], [lfsa_pganws]
Miera zamestnanosti ľudí s nízkym vzdelaním	Miera zamestnanosti ľudí so základným a nižším vzdelaním vo veku 20-64 (ISCED 0-2) Zdroj: Eurostat [lfsa_ergaedn]
Podiel detí v predprimárnom vzdelávaní	Podiel detí v predprimárnom vzdelávaní od 3 rokov do nástupu na povinnú školskú dochádzku Zdroj: Eurostat [educ_uoe_enra21]
PISA	Medzinárodné štandardizované hodnotenie vedomostí a zručností pätnásťročných žiakov. Hodnotí žiakov v troch oblastiach v matematike, čítaní a prírodných vedách. Index je priemerom hodnotení v jednotlivých oblastiach. Zdroj: https://pisadataexplorer.oecd.org/ide/idepisa/
Podiel žiakov nedosahujúcich minimálnu úroveň v čítaní	Podiel žiakov nedosahujúcich základnú úroveň (úroveň 2) v čitateľskej gramotnosti testovania PISA Zdroj: https://pisadataexplorer.oecd.org/ide/idepisa/
Podiel mladých predčasne ukončujúcich vzdelávanie	Podiel populácie vo veku 18-24 rokov s nízkym vzdelaním (ISCED 0, 1, 2, 3C), ktorá nepokračuje v ďalšom vzdelávaní alebo odbornej príprave Zdroj: Eurostat [edat_lfse_14]
Priemerné umiestnenie najlepšej univerzity v TOP rankingoch	Priemer umiestnenia najlepšej univerzity v krajine naprieč rebríčkami Times, ARWU a QS Zdroj: https://www.universityrankings.ch/
Podiel ľudí zúčastňujúcich sa vzdelávania dospelých	Podiel ľudí zúčastňujúcich sa vzdelávania a odbornej prípravy za posledné štyri týždne Zdroj: Eurostat [trng_lfs_01]
Preplnenosť domácnosti	Percento populácie žijúcej v preplnenej domácnosti. Za preplnenú domácnosť sa považuje domácnosť, ktorá nemá k dispozícii minimálny počet miestností rovnajúci sa: jedna miestnosť pre domácnosť, jedna izba na pár v domácnosti; jedna izba pre každú jednotlivú osobu vo veku 18 a viac rokov; jedna izba pre pár slobodných osôb rovnakého pohlavia vo veku od 12 do 17 rokov; jedna izba pre každú jednotlivú osobu vo veku od 12 do 17 rokov, ktorá nie je zahrnutá v predchádzajúcej kategórii; jedna izba pre dvojicu detí do 12 rokov. Zdroj: Eurostat [ilc_lvho05a]

Náklady spojené s bývaním	Podiel nákladov na bývanie na konečnej spotrebe domácností podľa národných účtov Zdroj: Eurostat [nama_10_co3_p3]
Podiel populácie žijúcej v nájme s regulovaným nájomným alebo zdarma	Podiel populácie žijúcej v nájme s regulovaným nájomným alebo zdarma Zdroj: Eurostat [ilc_lvho02]
Stredná dĺžka života pri narodení	Priemerný počet rokov, ktoré sa dožije práve narodené dieťa za predpokladu, že súčasné hodnoty miery úmrtnosti v každom populačnom ročníku zostanú zachované. Zdroj: Eurostat [demo_mlexpecedu]
Úmrtnosť odvrátiteľná zdravotnou starostlivosťou	Miera úmrtnosti odvrátiteľnej zdravotnou starostlivosťou alebo inými slovami miera liečiteľnej úmrtnosti zahŕňa úmrtia, ktoré je možné odvrátiť včasnou a efektívnou diagnostikou či adekvátnym zásahom zdravotnej starostlivosti a liečbou pre ľudí do 75 rokov. Určená ako počet úmrtí na 100 tisíc obyvateľov. Zdroj: Eurostat [hlth_cd_apr]
Úmrtnosť odvrátiteľná prevenciou	Miera úmrtnosti, ktorej je možné predísť najmä účinnými zásahmi v oblasti verejného zdravia a primárnej prevencie (t. j. pred prepuknutím chorôb/úrazov, pre obmedzenie ich výskytu) pre ľudí do 75 rokov. Určená ako počet úmrtí na 100 tisíc obyvateľov. Zdroj: Eurostat [hlth_cd_apr]
Rozdiel v strednej dĺžke života podľa vzdelania	Rozdiel v rokoch dožitia medzi mužmi dosahujúcimi najviac základné vzdelanie a mužmi dosahujúcimi vysokoškolské vzdelanie vo veku 25 rokov Zdroj: Eurostat [demo_mlexpecedu]
Priemerná koncentrácia $PM_{2,5}$ v ovzduší	Ukazovateľ meria populačne váženú priemernú ročnú koncentráciu tuhých častíc v mestských aglomeráciách. Meria sa v µg/m3 vzduchu ako priemerná hodnota za rok. Jemné častice ($PM_{2,5}$) sú tie, ktorých priemer je menší ako 2,5 mikrometra. Zdroj: Eurostat [sdg_11_50]
Emisie skleníkových plynov	Percentuálna zmena v množstve emisií skleníkových plynov mimo ETS (vyjadrené ako CO2 ekvivalent) v porovnaní s rokom 2005. Indikátor zachytáva trendy týkajúce sa agregovaných antropogénnych emisií CO2, NO2, CH4, HFC, PFC a SF6 súhrnne nazývaných skleníkové plyny (vyjadrené ako CO2 ekvivalent). Celkové množstvo nezahŕňa emisie sektorov obchodovania s emisnými kvótami a z využívania krajiny a lesov (LULUCF). Zdroj: Eurostat [env_air_gge]
Podiel recyklovaného odpadu	Podiel recyklovaného komunálneho odpadu Zdroj: Eurostat [CEI_WM011]
Podiel OZE	Podiel konečnej energetickej spotreby z OZE a hrubej konečnej energetickej spotreby. Konečná energetická spotreba z OZE sa vypočíta ako súčet hrubej konečnej spotreby elektriny z OZE, hrubej konečnej energetickej spotreby z OZE energie určenej na výrobu tepla a chladu a konečnej energetickej spotreby z OZE v doprave. Zdroj: Eurostat [nrg_ind_ren]
Hrubý dlh verejnej správy	Hrubý dlh verejného sektora ako podiel HDP Zdroj: Eurostat [gov_10dd_edpt1]
S2	Indikátor S2 vyjadruje, o koľko sa musí trvale zmeniť štrukturálne primárne saldo (v % HDP), aby súčasná hodnota budúcich štrukturálnych primárnych sáld pokryla dnešnú úroveň dlhu. Zdroj: Debt Sustainability Monitor 2022

Príloha č. 2: Zoznam skratiek

AES	Adult Education Survey
ASR	Aliancia sektorových rád
BAT	Best Available Technologies
BSK	Bratislavský samosprávny kraj
CAGR	Compound annual growth rate – zložená ročná miera rastu
CBA	Cost benefit analysis
CEPOL	European Police College
CSR	Country Specific Recommendations - Špecifické odporúčania Rady EÚ pre Slovensko
DESI	Digital Economy and Society Index
DRG	Diagnoses related groups, diagnostické skupiny
EDIH	European Digital Innovation Hubs
EIA	Environmental impact assessment (Posudzovanie vplyvov na životné prostredie)
EIS	European Innovation Scoreboard
EK	Európska komisia
EPSP	Európsky pilier sociálnych práv
ERP	Enterprise resource planning
ESA	European System of National and Regional Accounts
EÚ	Európska únia
EU-LFS	Labour Force Survey
EUROPOL	European Police Office
FAST-CARE	Flexible Assistance for Territories – Flexibilná pomoc územiam
HSPA	Hodnotenie výkonnosti zdravotného systému
IFP	Inštitút finančnej politiky
IPEX	Medzinárodná výmena informácií o EÚ
IRA	Interný riadiaci akt
ISCED	International Standard Classification of Education
LFS	Labour Force Survey
MD SR	Ministerstvo dopravy SR
MDP	Multidisciplinárny prístup
MEAT	Most economically advantageous tender - Ekonomicky najvýhodnejšia ponuka
MF SR	Ministerstvo financií SR
MH SR	Ministerstvo hospodárstva SR
MIRRI SR	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR
MPK	Medzirezortné pripomienkové konanie
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MRK	Marginalizované rómske komunity
MS SR	Ministerstvo spravodlivosti SR
MŠVVaM SR	Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR

MV SR	Ministerstvo vnútra SR
MW	Megawatt
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva SR
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia SR
NBSAP	Národná biodiverzitná stratégia a akčný plán
NECP	Národný energetický a klimatický plán
NEET	Not in Education, Employment or Training
NIKA	Národná implementačná a koordinačná autorita
NKIVS	Národná koncepcia informatizácie verejnej správy
NSOV	Nižšie stredné odborné vzdelávanie
NPC	Scenár nezmenených politík
NPR	Národný program reforiem
NR SR	Národná Rada SR
ODP	Obdobie dôchodkového poistenia
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OP	Operačný program
OSN	Optimalizácia siete nemocníc
OZE	Obnoviteľné zdroje energie
PAS	Porucha autistického spektra
PISA	Program for International Student Assessment
PKS	Parita kúpnej sily
PMR	Product Market Regulation
POO	Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky
PSK	Program Slovensko
PZ	Policajný zbor
REACT-EU	Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe – Pomoc pri obnove v rámci politiky súdržnosti a pri obnove území v Európe
SME	Malé a stredné podniky
SR	Slovenská republika
ŠAS	Špecializovaná ambulantná starostlivosť
ŠŠI	Štátna školská inšpekcia
ŠÚ SR	Štatistický úrad SR
ŠVP	Štátny vzdelávací program
ÚHP	Útvar hodnoty za peniaze
ÚV SR	Úrad vlády SR
VPDD SR	Vnútroštátny plán digitálnej dekády Slovenskej republiky
VVaI	Výskum, vývoj a inovácie
VVŠ	Verejné vysoké školy
WGI	Worldwide Governance Indicators
ZZS	Záchranná zdravotná služba